

ADRODDIAD BLYNYDDOL A CHYFRIFON

2016/17

Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
am y flwyddyn a ddaeth i ben
31 Mawrth 2017

A osodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru
o dan baragraffau 14,16 ac 17 o Atodlen 1
i Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005

Cynnwys

Adroddiad Perfformiad	1
Adolygiad yr Ombwdsmon o'r Flwyddyn	2
Pwy ydym ni, yr hyn rydym yn ei wneud	8
Y Gwasanaeth Cwynion	11
Ystadegau Gwaith Achos Cyffredinol.....	13
Achosion o Bwys.....	23
Yr Adroddiad Blynyddol ar Gynaliadwyedd	26
Yr Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb	29
Data Ariannol Allweddol.....	35
Adroddiad Atebolrwydd	37
Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol	38
Datganiad Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu.....	42
Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2016/17	43
Adroddiad Taliadau	55
Adroddiad Atebolrwydd ac Archwilio Cynulliad Cenedlaethol Cymru	59
Cysoni Adnoddau Net â'r Gofynion Arian Parod Net.....	60
Tystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Gynulliad Cenedlaethol Cymru	61
Datganiadau Ariannol.....	64
Datganiad Gwariant Cynhwysfawr Net.....	65
Datganiad ar y Sefyllfa Ariannol.....	66
Datganiad Llif Arian	67
Datganiad o Newidiadau i Ecwiti Trethdalwyr	68
Nodiadau ar y Datganiadau Ariannol.....	69
Datgeliadau Pensiwn	82
Atodiadau.....	92
Atodiad A: Cwynion yn erbyn Cyrff Cyhoeddus a gaewyd	94
Atodiad B: Cwynion Cod Ymddygiad a gaewyd	105
Atodiad C: Cwynion am wasanaeth OGCC.....	109

Adroddiad Perfformiad

Adolygiad yr Ombwdsmon o'r Flwyddyn

Gyda phleser y cyflwynaf adroddiad blynyddol a chyfrifon cyfunol cyntaf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017, fy ail flwyddyn lawn yn y swydd. Yn unol â pharagraff 18 o Atodlen 1 i'r Ddeddf, mae gennyf gyfrifoldeb personol am drefniadaeth, rheolaeth a staff y swyddfa ac am ei gweithdrefnau mewn cysylltiad â materion ariannol ac eraill.

Cynnydd mewn Arloesi, Gwelliant a Dylanwadu: Adolygiad o 2016/17

Rwyf yn falch o gael cyhoeddi cynnydd sylweddol yng ngweithgarwch y swyddfa yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, gan gyfeirio'n benodol at ein themâu strategol blynydd, sef *arloesi*, *gwelliant* a *dylanwad*, sydd wedi arwain at gynnydd sylweddol mewn canlyniadau i achwynwyr a, gobeithiaf, at effeithiau positif ar wasanaethau cyhoeddus.

O ran *arloesi* mae'r swyddfa wedi gwneud cynnydd pellach ar gydymffurfiaeth, gan sicrhau bod argymhellion ar gyfer gwelliant yn cael eu gweithredu a'n bod yn sicrhau y gweithredir ar yr hyn a ddysgir trwy gwynion. Rydym hefyd wedi parhau i wneud cynnydd o ran newidiadau sy'n deillio o'n prosiect di-bapur.

Y llynedd sefydlais Fyrddau Trafod Safbwyntiau am y tro cyntaf, gan gynnal cyfarfodydd â chynrychiolwyr o'r sector gwirfoddol a'r sector iechyd, gan greu "gofod diogel" lle gall cyrff o fewn fy awdurdodaeth, neu gyrff cynrychioliadol allweddol, fy herio ar yr hyn rydym yn ei wneud a sut yr ydym yn ei wneud.

Maes arall lle bu gwelliant penodol oedd y gwelliant mewn amserlenni – gan symud tuag at *amserlenni sy'n canolbwyntio ar yr achwynwyr* ac rwyf yn falch bod y Tîm Cyngor ar Gwynion wedi llwyddo i sicrhau bod targedau'n cael eu cyrraedd o'r adeg pan rydym yn derbyn

cwynion, yn hytrach na pham rydym yn casglu digon o wybodaeth i ymchwilio iddynt. Mae sefydlu'r Grŵp Cyngori ar y Cod wedi golygu trosolwg rhagweithiol ar gwynion am y cod ymddygiad, a gostyngiad o saith y cant mewn achosion sy'n cymryd mwy na chwe mis i'w cwblhau. Roeddwn yn falch iawn bod cyflwyno'r Prawf Budd Cyhoeddus wedi arwain at leihau nifer y cwynion lefel isel sy'n cael eu hystyried gan fy swyddfa ac ar yr adegau prin iawn hynny pan fyddwn yn atgyfeirio materion mwy difrifol at Banel Dyfarnu Cymru, dyfarnodd bod y cod wedi'i dorri.

Cafodd Fframwaith Sicrhau Ansawdd newydd ei ddatblygu â staff felly yn ogystal ag ymdopi â chynnydd parhaus ym maint y gwaith, mae'r agweddau ansoddol ar yr hyn rydym yn ei wneud hefyd yn cael eu cynnal. Hefyd cafodd amryw o seminarau arferion da ar gyfer staff a Gweithdy Risg Staff i gyfrannu at ymagwedd newydd tuag at Reoli Risg eu cynnal. Hefyd penodwyd ICRS i gynnal adolygiad annibynnol o gwynion am ein gwasanaethau a hefyd cynhaliodd adolygiad o'n trefniadau diogelu gwybodaeth.

Mae'r swyddogaeth **gwella** wedi dechrau'n dda. Mae pob un o'r Swyddogion Gwella wedi datblygu cynlluniau gweithredu penodol ar gyfer y cyrff perthnasol sy'n rhan o'n hawdurdodaeth ac mae hyn wedi arwain at nifer o welliannau penodol pan fyddant yn delio â chwynion:

Roedd Cyngor Sir Ceredigion yn cyfrif am 28 y cant o'r cwynion llywodraeth leol a gaewyd a gafodd eu cynnal yn 2014/15; yn 2016/17 roedd y ffigwr hwn yn 17 y cant.

Gwelodd Fwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg ostyngiad sylweddol o fwy na 25 y cant yn nifer y cwynion a dderbyniwyd yn eu herbyn.

Bu gostyngiad bychan yng nghyfanswm y cwynion yn erbyn Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan a gaewyd, a oedd yn cynnwys gostyngiad o 14 y cant yn nifer y cwynion a gadarnhawyd.

Er bod Byrddau Iechyd Prifysgol Hywel Dda a Chwm Taf wedi gweld cynnydd sylweddol yn nifer y cwynion, rwyf yn falch o nodi na fu cynnydd cyfatebol yn nifer y cwynion a gadarnhawyd yn achos Hywel Dda. Yn wir, bu gostyngiad o 50 y cant. Fodd bynnag, gwelodd Cwm Taf gynnydd bychan yn nifer y cwynion a gadarnhawyd.

Yn anffodus, bu cynnydd yn nifer y cwynion a wnaethpwyd, yn nifer y cwynion a gadarnhawyd ac yn yr adroddiadau lles y cyhoedd yn achos Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn 2016/17.

O ystyried yr amrywiadau ym mherfformiad Byrddau Iechyd o ran delio â chwynion bydd fy swyddfa'n trefnu seminar arbennig ar gwynion iechyd ac arferion gorau.

Roeddwn yn falch bod fy adroddiad thematig cyntaf ar wasanaethau y Tu Allan i Orlau wedi arwain at adolygiad gan gymheiriaid yn Llywodraeth Cymru sydd i'w weithredu trwy gydol 2017. Cynhyrchais adroddiad thematig arall *Rhoi Diwedd ar yr Un Hen Gân Beunyddiol, Dysgu Gwersi o Ddelio'n Wael â Chwynion* ym mis Mawrth 2017.

Yn 2016/17 bu cynnydd pellach yn y defnydd o Setliadau Gwirfoddol, cynnydd o tua 26 y cant o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Fodd bynnag, er bod hyn yn gallu arwain at ddatrys cwynion yn gyflymach a phrosesau rhatach i wasanaethau cyhoeddus, mae'n bwysig nad yw Datrysiad Cynnar yn cael ei weld fel dihangfa hawdd i gyrff sy'n dod o fewn fy awdurdodaeth.

Ym mis Mai 2016 cyhoeddais adroddiad Adran 22 yn erbyn Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda ar ôl iddo fethu â chydymffurfio â chytundeb Datrysiad Cynnar. Rwyf yn disgwyl yr un lefel o gydymffurfiaeth â Datrysiadau Cynnar ag a geir ag argymhellion sy'n deillio o ymchwiliadau.

Cyhoeddais chwe adroddiad lles y cyhoedd yn ystod y flwyddyn, ac roedd tri ohonynt yn gysylltiedig â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, ac roedd nifer o adroddiadau iechyd hefyd yn ymwneud â gwasanaethau y Tu Allan i Orlau.

Er mwyn diwallu anghenion pobl Cymru, dim ond trwy gael y gorau o'r bobl dalentog a gyflogir gan fy swyddfa y gall hi weithredu'n effeithiol. Yn ystod 2016/17 gwnaethpwyd datblygiadau pellach i adolygiad perfformiad a system datblygu cynllunio gyda buddsoddiad pellach mewn hyfforddiant gan gynnwys cymorth Adnoddau Dynol a Hyfforddi Rheolwyr. Buom yn cynnal Arolwg Staff a arweiniodd at gynllun gweithredu sy'n cael ei roi ar waith ar hyn o bryd. Buom hefyd yn edrych ar strwythur y sefydliad gyda newidiadau pellach yn gysylltiedig â pholisi, cyfathrebu, data, Adnoddau Dynol, gwybodaeth a TGCh i sicrhau ein bod yn barod am y dyfodol. O ran costau staffio o bwys penodol roedd cadarnhad gan Gronfa Pensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg bod diffyg a fu yn y pensiwn ers amser wedi cael ei ddileu gyda'r swyddfa'n bwriadu dychwelwyd £292,000 o'r arian a ddyrannwyd yn Amcangyfrifon 2017/18. Nid oes angen mwy o daliadau i leihau'r diffyg.

O ran ein *dylanwad* a chydweithredu â chyrff eraill o fewn a'r tu allan i Gymru, roedd 2016/17 yn flwyddyn brysur. Buom yn gweithredu trefniadau Archwilio Mewnol ar y cyd â'r Comisiynwyr Pobl Hŷn a Phlant a hefyd yn gweithredu trefniadau cyflogres ar gyfer Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol. Roedd yn bleser bod yn rhan o ddigwyddiadau Swyddfa Archwilio Cymru ar gwynion yn y De a'r Gogledd. Llofnodwyd Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda nifer o Gomisiynwyr ac Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru.

Cefais gyfarfod â Phrif Weithredwyr y GIG, Cyfarwyddwyr Meddygol a Chyddfederasiwn y GIG, lle cafwyd trafodaethau cadarn ond adeiladol.

Yn ystod y flwyddyn cefais y profiad positif o ymddangos gerbron Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau, a Phwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Roeddwn yn falch o gael fy ethol ar Fwrdd Ewropeaidd a'r Byd o'r Sefydliad Ombwdsmyrn Rhyngwladol (IOI) ac i barhau fel Is-gadeirydd Cymdeithas yr Ombwdsmyrn (OA). Mae staff OGCC hefyd wedi chwarae rhan allweddol mewn rhwydweithiau ehangach, gyda Chris Vinestock, y Prif Swyddog Gweithredu, yn cyfrannu at waith ar Safonau Gwasanaeth ar draws y sector, Katrin Shaw, Cyfarwyddwr Cynorthwyol Ymchwiliadau, yn cadeirio Grŵp Diddordeb Cyfreithiol Cymdeithas yr Ombwdsmyrn a Marilyn Morgan yn darparu gwasanaethau cynorthwydd personol yn rhan amser i'r OA. Bu un Rheolwr Ymchwiliadau, Claire Beynon,

yn darparu hyfforddiant uniongyrchol i'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Gogledd Iwerddon newydd a bu Jenny Strinati a Susan Hudson yn cydweithio ag awdurdodaethau eraill ar faterion Cydraddoldeb a Hawliau Dynol.

Ym mis Hydref 2016 cynhaliodd yr IOI a'r OA seminar ym Mhrifysgol Aberystwyth a oedd yn edrych ar y gwahanol awdurdodaethau sy'n dod i'r amlwg yn yr Alban, Iwerddon a Gogledd Iwerddon yng nghyd-destun deddfwriaeth ddrafft OGCC ac yn y digwyddiad cafwyd anerchiadau gan Rafael Ribó, Ombwdsmon Catalunya a Llywydd IOI Ewrop, yn ogystal â Simon Thomas AC, Cadeirydd Pwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol.

Yn ystod 2016/17 cyflwynwyd Asesiad Effaith Rheoleiddiol gennym i'r Pwyllgor Cyllid ac rwyf yn obeithiol iawn y bydd y ddeddfwriaeth newydd yn cael ei chyflwyno yn 2017/18.

Yn olaf, roedd 2016/17 yn fwy na blwyddyn arall o weithgarwch positif, roedd hefyd yn flwyddyn o ganlyniadau positif. Er gwaethaf her llwyth gwaith cynyddol, gwelwyd cynnydd o 16 y cant yn nifer yr achwynwyr a gafodd ganlyniad positif trwy fy swyddfa, naill ai fel setliad gwirfoddol neu gŵyn a gadarnhawyd!

Nick Bennett
Ombwdsmon

CIPOLWG AR Y FLWYDDYN 2016/17

Ebrill

Cyhoeddi ein cynllun strategol tair blynedd newydd 'Arloesi, Dylanwadu a Gwella'

Mai

Cyhoeddi ein hadroddiad arbennig cyntaf erioed yn erbyn Bwrdd Iechyd o dan Adran 22 o Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Mehefin

Cynnal cyfarfod cyntaf y Bwrdd Seinio ar gyfer Defnyddwyr Gwasanaethau a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o grwpiau gwirfoddol ac eiriolaeth yn rhoi adborth ar hygyrchedd, ein gwasanaethau a'n prosesau

Cadeirio ysgol haf Academi Wales

Cymryd rhan yn seminarau cwynion Swyddfa Archwilio Cymru

Gorffennaf

Ein hadroddiad blynyddol yn tynnu sylw at gynnydd o 4% yn nifer y cwynion am GIG Cymru

Anfon y Llythyrau Blynyddol at Fyrdau Iechyd a Chynghorau Sir

Awst

Arddangos yn Eisteddfod Genedlaethol y Fenni

Cyhoeddi'r Canllawiau diweddaraf ar y Cod Ymddygiad ar gyfer cynghorwyr sir a thref/cymuned

Medi

Cymryd camau i fod yn fwy tryloyw ac agored drwy gyhoeddi ein taenlen ddata agored gyntaf - rhestr o'r holl gwynion a gaewyd gan y swyddfa yn ystod 2015/16

CIPOLWG AR Y FLWYDDYN 2016/17

Hydref

Cynnal seminar ar y cyd â WISERD - Canolfan Gwleidyddiaeth a Chymdeithas Cymru, Prifysgol Aberystwyth, Cymdeithas yr Ombwdsmon a Sefydliad Rhyngwladol yr Ombwdsmon i drafod yr Ombwdsmon mewn degawd o newid polisi cyhoeddus

Cael ei ethol yn Gyfarwyddwr Sefydliad Rhyngwladol yr Ombwdsmon

Tachwedd

Cynnal cyfarfod cyntaf Bwrdd Seinio'r Sector Iechyd

Cyhoeddi tri adroddiad budd y cyhoedd yn erbyn Byrddau Iechyd

Rhagfyr

Llywodraeth Cymru yn ymrwymo i gynnal adolygiad gan gydweithwyr o ofal y tu allan i oriau yn sgil argymhelliad yn ein hadroddiad thematig y llynedd

Cyhoeddi adroddiad budd y cyhoedd yn erbyn Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr am beidio â monitro cynilion plentyn sy'n derbyn gofal tra oedd mewn gofal, gan arwain yn y pen draw at roi'r holl arian yn ôl iddo

Ionawr

Cynnal sesiwn ymwybyddiaeth ar rôl yr Ombwdsmon ar gyfer Aelodau'r Cynulliad

Chwefror

Lansio adnodd peilot i helpu ymchwilwyr i ystyried hawliau dynol yng ngwaith achos yr Ombwdsmon

Mawrth

Codi ymwybyddiaeth o'n gwaith yng nghynhadledd flynyddol gyntaf Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru

Cyhoeddi ail adroddiad thematig mewn 12 mis - 'Rhoi Diwedd ar yr un Hen Gân Feunyddiol: Dysgu Gwersi o Ddelio'n Wael â Chwynion' a oedd yn edrych ar fethiannau mewn ymchwiliadau gan gyrrff cyhoeddus yng Nghymru

Pwy ydym ni, yr hyn rydym yn ei wneud

Rôl Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Fel Ombwdsmon, mae gennyf ddwy rôl benodol. Y gyntaf yw ystyried cwynion am ddarparwyr gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru; yr ail rôl yw ystyried cwynion bod aelodau awdurdodau lleol wedi torri'r Cod Ymddygiad. Rwyf yn annibynnol ar bob un o gyrff y llywodraeth ac mae'r gwasanaeth a ddarperir gennyf yn ddi-dâl.

Cwynion am ddarparwyr gwasanaethau cyhoeddus

O dan Ddeddf OGCC 2005, rwyf yn ystyried cwynion am y cyrff sydd, fel arfer, yn darparu gwasanaethau cyhoeddus lle mae cyfrifoldeb am eu darparu wedi cael ei ddatganoli i Gymru. Mae'r mathau o gyrff y gallaf eu hystyried yn cynnwys:

- llywodraeth leol (cyngorau sir a chymuned)
- y Gwasanaeth Iechyd Gwladol (gan gynnwys meddygon teulu a deintyddion)
- landlordiaid cymdeithasol cofrestredig (cymdeithasau tai) a
- Llywodraeth Cymru, ynghyd â'r cyrff a noddir ganddi.

Gallaf hefyd ystyried cwynion am ofal cymdeithasol sy'n cael ei drefnu neu ei ariannu'n breifat a gwasanaethau gofal lliniarol.

Wrth ystyried cwynion, byddaf yn edrych i weld a yw pobl wedi cael eu trin yn annheg neu'n anystyriol, neu a ydynt wedi cael gwasanaeth gwael o ganlyniad i fai ar ran darparwr y gwasanaeth. Bydd sylw hefyd yn cael ei roi i ganfod a yw darparwr y gwasanaeth wedi gweithredu'n unol â'r gyfraith a'i bolisiau ei hun. Os bydd cwyn yn un ddilys, byddaf yn argymhell camau unioni priodol. Y prif ddull a ddefnyddir wrth argymhell camau unioni, pan fo'n bosibl, yw rhoi'r achwynydd (neu'r person sydd wedi dioddef yr anghyfiawnder) yn ôl yn y sefyllfa y byddai wedi bod ynddi pe na bai'r broblem wedi codi. Hefyd, os byddaf yn gweld tystiolaeth o wendid systemig yn ystod fy ymchwiliad, bydd argymhellion yn cael eu gwneud i leihau'r tebygolrwydd yr effeithir ar eraill yn yr un modd yn y dyfodol.

Cwynion ynghylch y Cod Ymddygiad

O dan ddarpariaethau Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000, a hefyd Orchmynion perthnasol a wnaed gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf honno, rwyf yn ystyried cwynion bod aelodau awdurdodau lleol wedi torri Cod Ymddygiad eu hawdurdod. Gallaf ystyried cwynion am ymddygiad aelodau:

- cyngorau sir a chynghorau bwrdeistrefi sirol
- cyngorau cymuned
- awdurdodau tân
- awdurdodau parciau cenedlaethol a
- phanelau heddlu a throseddu.

Mae gan yr holl awdurdodau hyn God Ymddygiad sy'n nodi'n fanwl sut y mae'n rhaid i'r aelodau ddilyn egwyddorion ymddygiad cydnabyddedig mewn bywyd cyhoeddus.

Os bydd cynghorydd sir yn dymuno cwyno am gynghorydd sir arall yn ei awdurdod ei hun, byddaf yn disgwyl iddynt gyflwyno'r gŵyn i Swyddog Monitro'r awdurdod hwnnw, gan effallai fydd yn barib datrys y mater yn lleol neb ymwneyd â mi.

Y Tîm Rheoli

Mae'r Tîm Rheoli wedi parhau i'm cynorthwyo a'm cynghori mewn cysylltiad â'r cyfeiriad strategol yn ogystal â'r gwaith o weithredu'r swyddfa o ddydd i ddydd.

Gwasanaethau a Rennir a Chydweithredu

Mae fy staff Cyllid, TGCh ac Adnoddau Dynol, sy'n ein galluogi i gyflawni ein hamcanion, eisoes yn cydweithredu pan fo hynny'n briodol, gan rannu gwybodaeth broffesiynol trwy gyfrwng rhwydwaith sy'n cynnwys cyrff a noddir gan Lywodraeth Cymru ynghyd â Chomisiynwyr a byddant yn parhau i wneud hynny.

Byddwn yn parhau i chwilio am gyfleoedd i weithio tuag unrhyw drefniant i rannu gwybodaeth, sgiliau a phrofiad i arbed costau.

Swyddogion Gwella

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf ychwanegais at rôl nifer o staff ymchwilio yn fy swyddfa, rôl ychwanegol 'swyddog gwella'. Er mai ymchwilio i gwynion yw prif elfen eu rôl o hyd, bydd eu rôl wella'n cynnwys ymgysylltu â rhanddeiliaid mewn cyrff penodol o fewn yr awdurdodaeth yn ogystal ag arweinwyr pynciau mewn meysydd sy'n parhau i effeithio ar ansawdd gwasanaethau cyhoeddus.

Rwyf yn falch o nodi nad wyf o'r farn bod Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro bellach yn flaenoriaeth ar gyfer ymgysylltu i wella â fy swyddfa ac felly nid oes ganddo swyddog gwella sy'n gysylltiedig â'r Bwrdd. Fodd bynnag, mae swyddog gwella wedi'i aseinio i un corff newydd ar gyfer y flwyddyn nesaf.

Felly, ar gyfer 2017/18 y sefydliadau hynny sydd wedi cael Swyddog Gwella yw:

- Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg
- Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan
- Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr
- Cyngor Sir Ceredigion
- Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf
- Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
- Cyngor Sir Powys

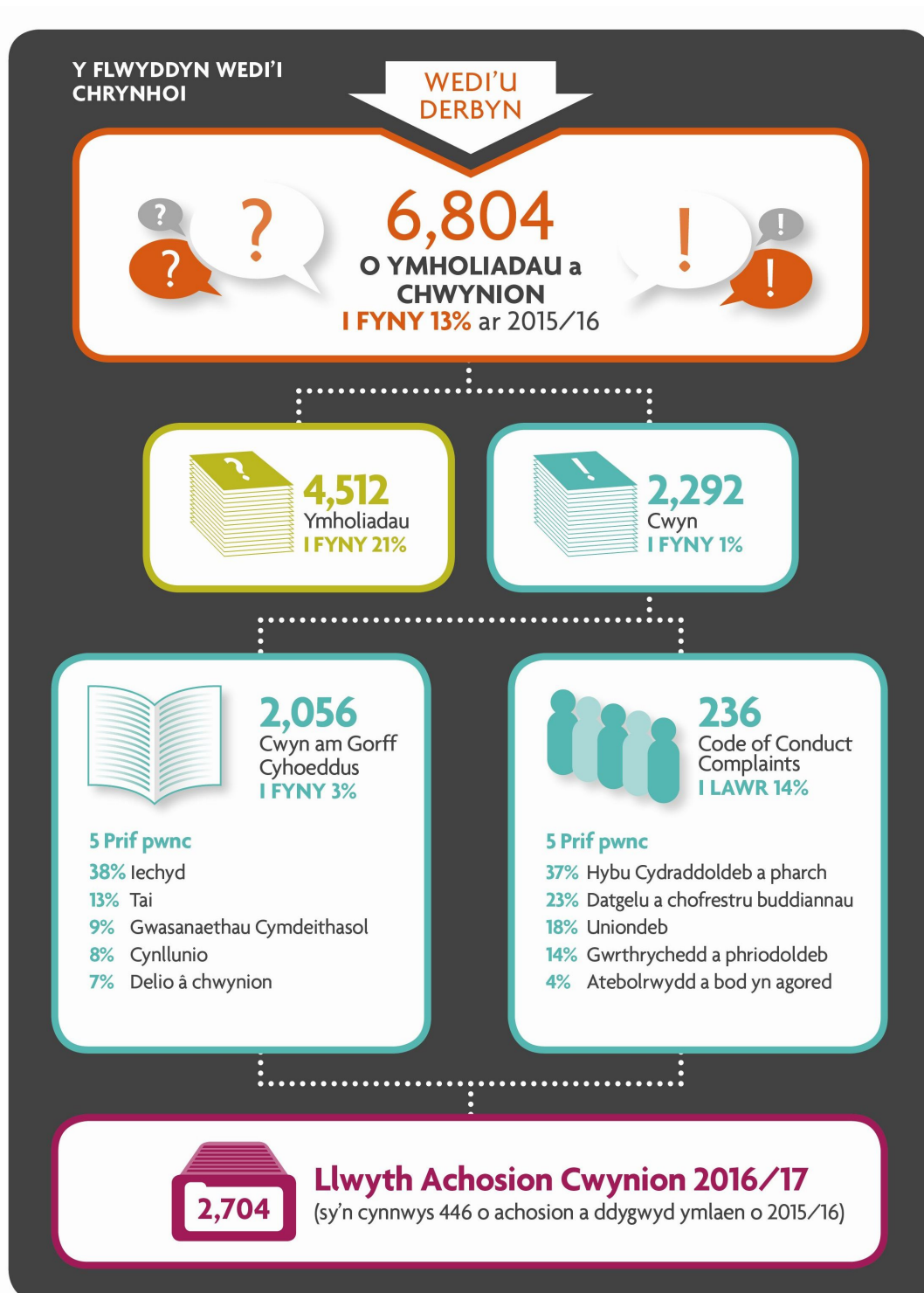
Wrth ymgysylltu â'r cyrff hyn rydym yn gobeithio gweld gwelliannau wrth ddelio â chwynion, dysgu a gweithio i wella, ynghyd â'r trefniadau llywodraethu angenrheidiol ar gyfer gwelliant parhaus. Rydym yn adolygu ein data'n rheolaidd, a'r mewnwelediad a gawn trwy'r trefniadau hyn, i ganfod meysydd ar gyfer gwella. Yn y man byddaf yn ystyried a fyddai'n fuddiol i ymestyn y dull hwn i gynnwys cyrff eraill.

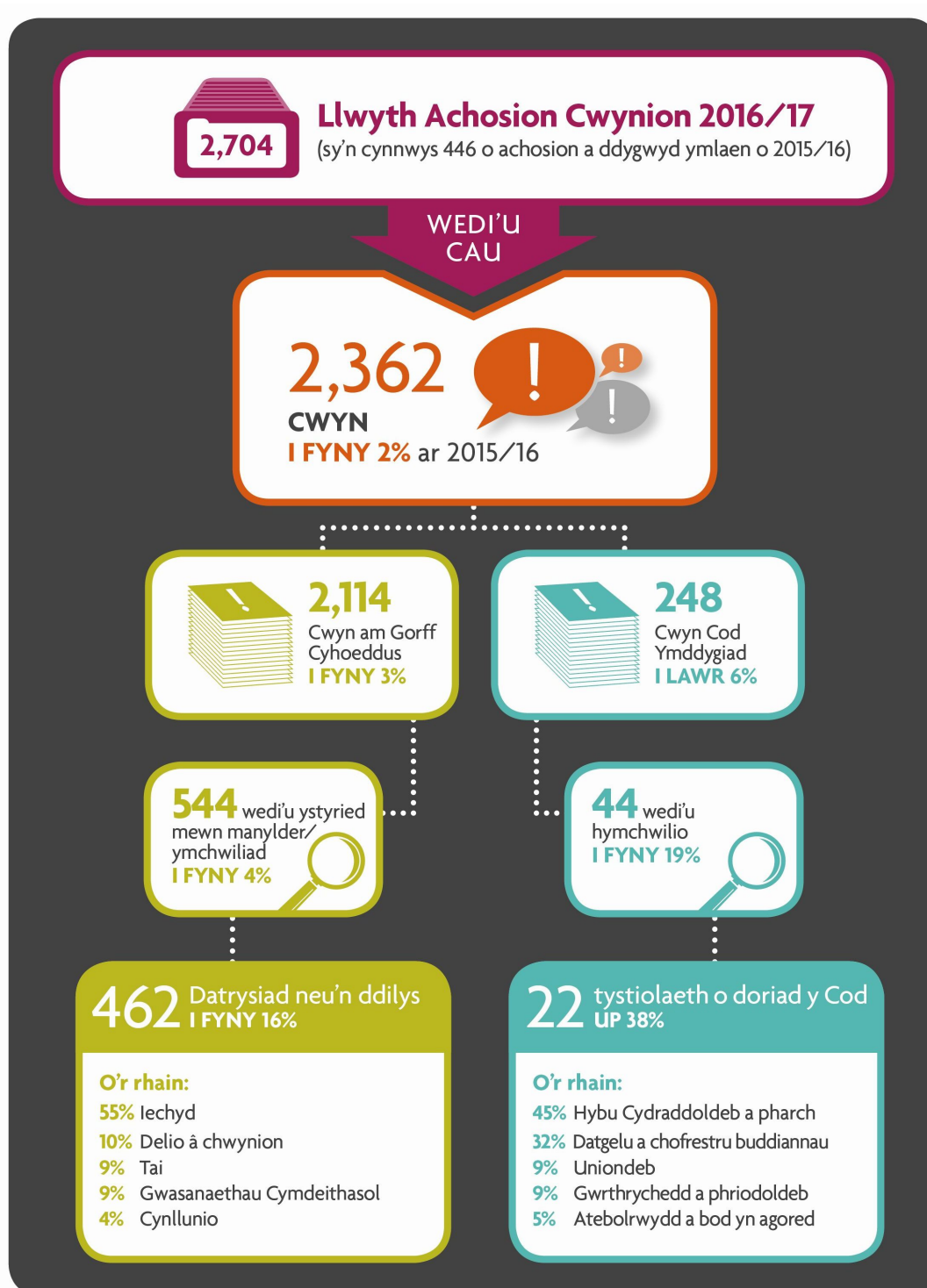
Mae arweinwyr pynciau ar gael ar gyfer:

- iechyd
- tai
- gwasanaethau cynllunio llywodraeth leol
- gwasanaethau cymdeithasol
- apeliadau ysgolion
- y cod ymddygiad ar gyfer aelodau awdurdodau lleol
- ein darpariaeth yn yr iaith Gymraeg; ac
- argymhellion a chydymffurfiaeth

Mae gan arweinwyr pynciau dasgau penodol i ganfod tueddiadau o waith achos fy swyddfa, arwain ar adroddiadau thematig, a monitro datblygiadau deddfwriaethol ac eraill sy'n effeithio ar y meysydd pwnc.

Y Gwasanaeth Cwynion

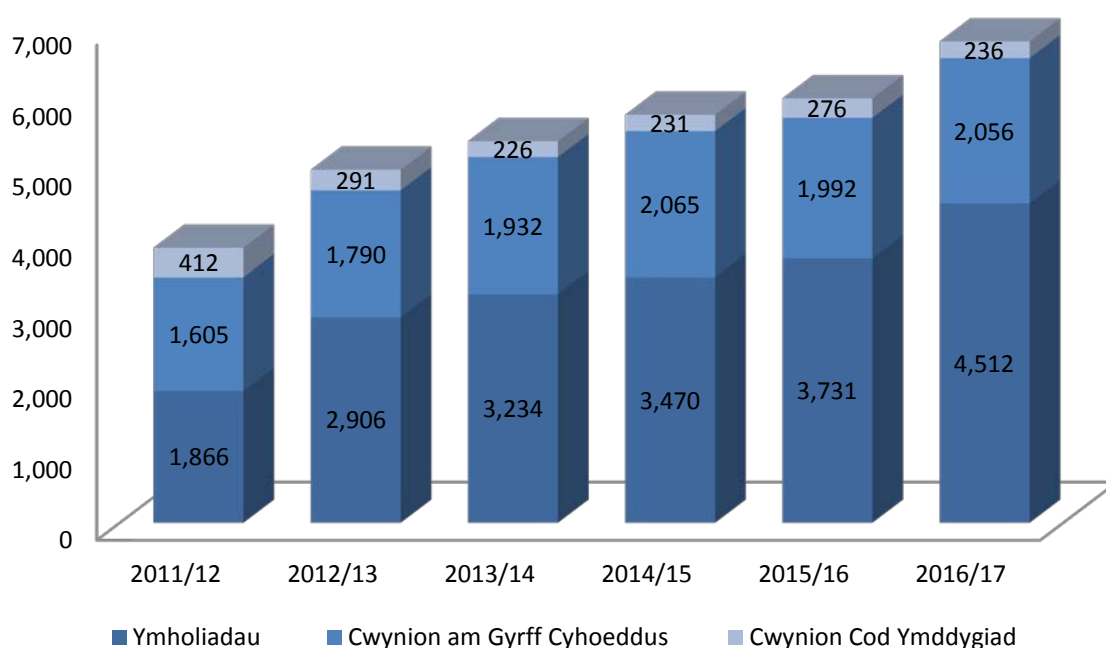

Ystadegau Gwaith Achos Cyffredinol

Cyfanswm yr ymholiadau a'r cwynion (cwynion am gyrff cyhoeddus, a chwynion am ymddygiad aelodau awdurdodau lleol) oedd 6804 yn ystod 2016/17 sy'n gynnydd o 13% o'i gymharu â 2015/16. Yn ystod y chwe blynedd diwethaf, bu cynnydd o 75% yn y gwaith achos cyffredinol.

Cyfanswm yr Ymholiadau a'r Cwynion a gafwyd fesul

Ymholiadau

Bu'r swyddfa'n delio â 4,512 o ymholiadau yn ystod 2016/17 o'i gymharu â 3,731 yn y flwyddyn flaenorol. Mae hyn yn gynnydd o 21%. Er gwaethaf y cynnydd hwn rydym wedi parhau i ddarparu gwasanaeth cyflym ac effeithlon yn y rheng flaen.

Roeddem wedi gosod targed i ni ein hunain i ateb y galwadau i'r dderbynfa dros y brif linell ffôn cyn pen 30 eiliad mewn 95% o'r achosion. Roedd perfformiad y tîm i'w ganmol yn hyn o beth, gan eu bod wedi ateb 98% o alwadau o fewn y targed hwn.

Mae ymholiad yn gyswllt a wneir gan ddarpar achwynnydd sy'n holi am y gwasanaeth a ddarperir, ac nad yw yn arwain at gyflwyno cwyn ffurfiol imi ar yr adeg honno. Yn y pwynt hwn yn ein gwasanaeth, byddwn yn rhoi gwybod i bobl sut i gyflwyno cwyn imi neu, pan fo'r mater y tu hwnt i'm hawdurdodaeth, yn cyfeirio'r sawl sy'n cyflwyno'r ymholiad at y sefydliad

priodol sy'n gallu ei helpu. Pan fo'n briodol, bydd y Tîm Cyngori ar Gwynion hefyd yn ceisio datrys problem yn y cam ymholi heb drosglwyddo'r mater i'r cam o gyflwyno cwyn ffurfiol.

Cwynion am Gyrff Cyhoeddus

Yn ystod 2016/17 cawsom 2,056 o gwynion am ddarparwyr yn y sector cyhoeddus – cynnydd o 3% o'i gymharu â'r flwyddyn ariannol flaenorol. Mae hyn yn golygu bod lefel y cwynion yn debyg i'r hyn ydoedd yn 2014/15 pan gafodd fy swyddfa 2,065 o gwynion.

Dadansoddiad fesul sector o'r cwynion a gafwyd

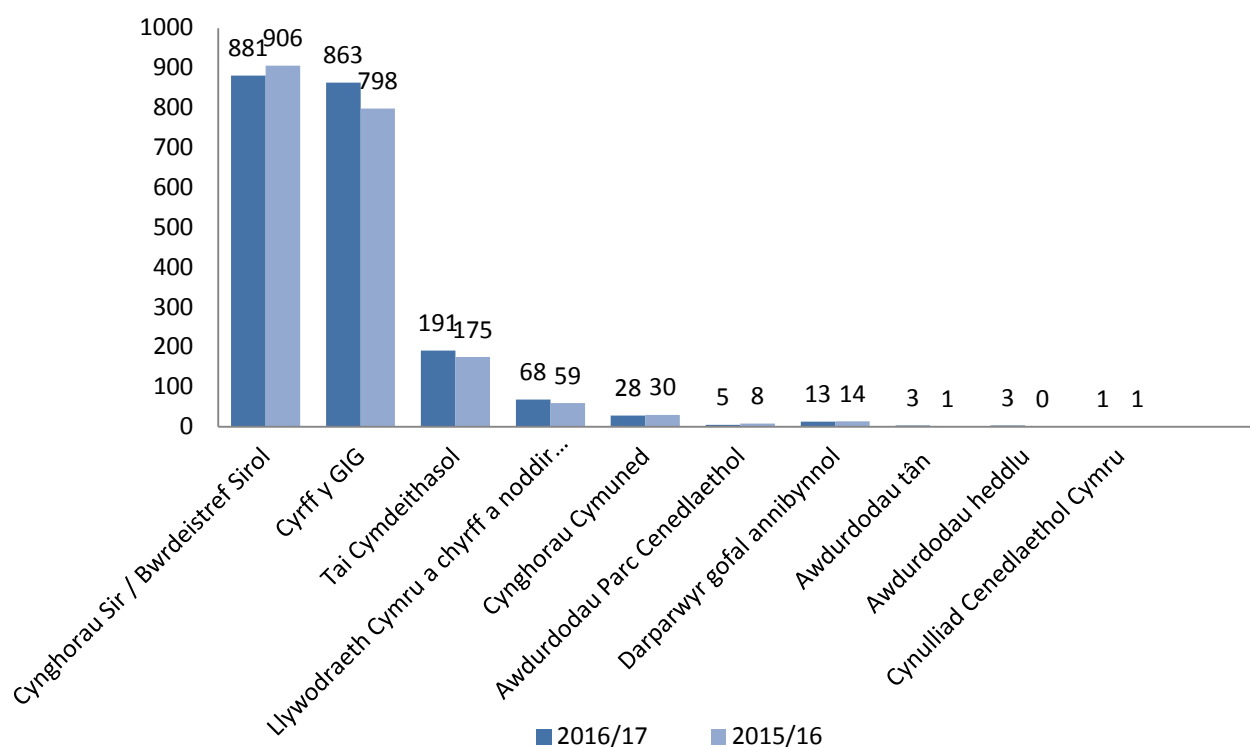
Cynghorau sir yn draddodiadol sydd wedi cynhyrchu'r nifer mwyaf o gwynion i'r swyddfa hon oherwydd yr ystod eang o wasanaethau a ddarperir ganddynt. Fodd bynnag, am yr ail flwyddyn yn olynol bu gostyngiad yn nifer y cwynion – i lawr o 906 yn ystod 2015/16 i 881 yn 2016/17.

Unwaith eto bu cynnydd yn nifer y cwynion am gyrff y GIG. Mae'r rhain yn cynnwys cwynion am Fyrddau Iechyd Lleol, ymddiriedolaethau'r GIG, meddygon teulu a deintyddion. Bu cynnydd o 8% yn nifer y cwynion am gyrff iechyd o'i gymharu â 2015/16 (863 o'i gymharu â 798)

Mae cwynion am Gyrff y GIG wedi cynyddu 8% o 798 yn 2015/16 i 863 yn 2016/17. Mae cyfran fawr o'r cynnydd hwnnw'n ganlyniad i godiad o 23% yn y cwynion a gafwyd am Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

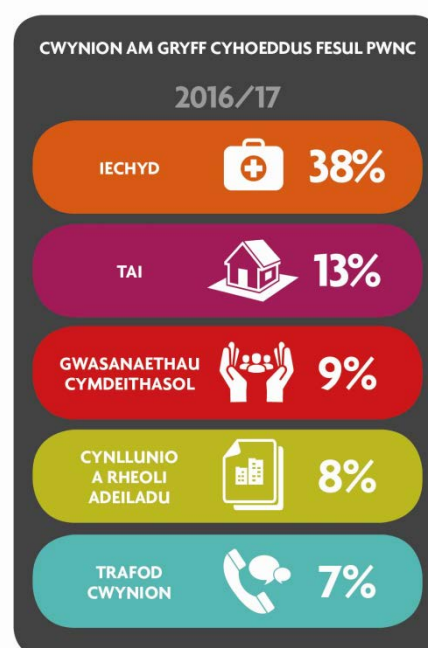
Mae'r siart ar dudalen 16 yn dangos dosbarthiad y cwynion a gafwyd fesul sector.

Cwynion a gafwyd fesul cyrff y sector cyhoeddus

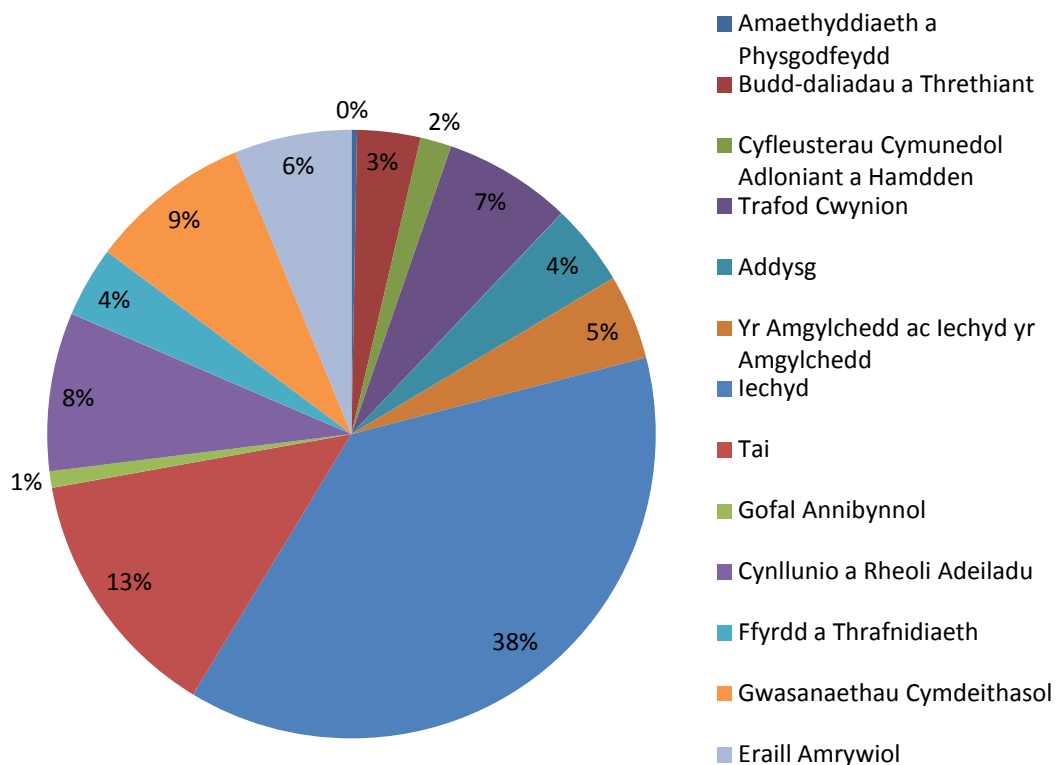

Cwynion a gafwyd am gyrff y sector cyhoeddus fesul pwnc

Yn debyg i flynyddoedd blaenorol, roedd iechyd yn rhan bwysig o lwyth achosion y swyddfa, i fyny o 36% y llynedd i 38% eleni. Dilynwyd hyn gan dai (13%) a chynllunio a rheoli adeiladau (8%). Roedd cyfran y cwynion am Wasanaethau Cymdeithasol yn debyg i'r hyn a gafwyd yn y flwyddyn ariannol flaenorol, sef 9%.

Cwynion a gafwyd am gyrff cyhoeddus fesul pwnc

Canlyniadau'r cwynion a ystyriwyd

Caewyd 2,114 o gwynion gennym am ddarparwyr gwasanaethau cyhoeddus yn ystod y flwyddyn flaenorol, o'i gymharu â 2,050 yn 2015/16 (cynnydd o 3%). Ceir crynodeb o'r canlyniadau yn y tabl isod ac mae dadansoddiad manwl o'r canlyniadau fesul darparwr gwasanaeth cyhoeddus yn Atodiad A.

Rwyf yn falch bod y staff wedi llwyddo i gau cynifer o achosion yn ystod y flwyddyn, ynghyd â'r ffaith bod nifer yr achosion a oedd ar gael ar ddiwedd 2016/17 yn 345, o'i gymharu â 412 ar ddiwedd 2015/16 (sy'n ostyngiad o 13%). Mae hyn yn dod o fewn yr hyn a ystyriaf sy'n llwyth achosion rhesymol i'r swyddfa ar unrhyw adeg.

Cwyn am Gorff Cyhoeddus	2016/17	2015/16
Caewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	1570	1488
Tynnwyd y gŵyn yn ôl	0	41
Y gŵyn wedi'i setlo'n wirfoddol	287	227
Terfynwyd yr ymchwiliad	16	19
Ymchwiliad: ni chadarnhawyd y gŵyn	66	105
Ymchwiliad: cadarnhawyd y gŵyn yn llwyr neu'n rhannol	168	163
Ymchwiliad: cadarnhawyd y gŵyn yn llwyr neu'n rhannol – adroddiad lles y cyhoedd	6	7
Ymchwiliad: cadarnhawyd y gŵyn yn llwyr neu'n rhannol – adroddiad lles y cyhoedd (S22)	1	0
Cyfanswm y Canlyniadau – Cwynion	2114	2050

Cyfnodau penderfynu

Yr amser a gymerwyd i roi gwybod i'r achwynydd a fyddaf yn ystyried y gŵyn

Rydym wedi gosod targed i ni ein hunain i roi gwybod i'r achwynydd a fyddaf yn ystyried y gŵyn ai peidio. Eleni cafodd dangosyddion perfformiad allweddol newydd eu cyflwyno. Cyn hynny roedd targed cyffredinol o bedair wythnos ar gyfer pob cwyn, pa mor gymhleth bynnag oedd y gŵyn honno. Mae hyn wedi ei newid i sicrhau bod y pwyslais ar fesur yn erbyn profiad y defnyddiwr gwasanaeth yn hytrach nag ar y pwyslais mewnol blaenorol.

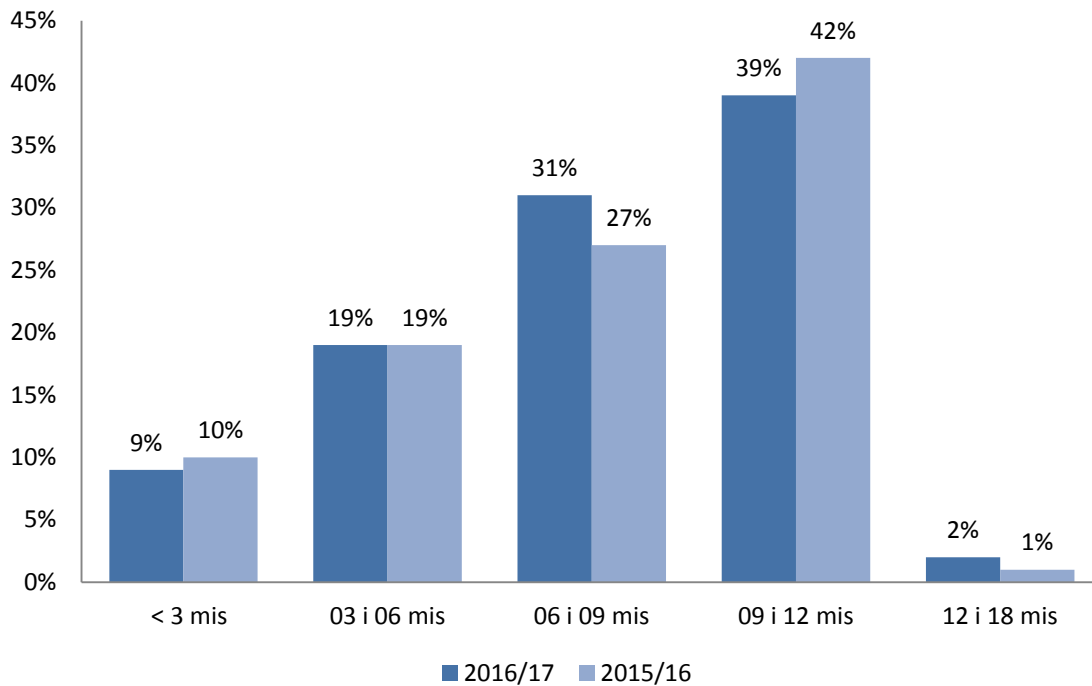
Mae'r cyfnodau penderfynu newydd fel a ganlyn:

- Penderfyniad a yw cwyn o fewn yr awdurdodaeth / yn gynamserol – o fewn 3 wythnos.
- Penderfyniad i ymchwilio neu beidio, yn dilyn asesiad manwl – o fewn 6 wythnos.
- Pan wneir penderfyniad i geisio datrysiad cynnar heb yr angen i ymchwilio, cyflawni datrysiad – o fewn 9 wythnos.
- Dyddiad pan gafwyd digon o wybodaeth gan achwynydd hyd ddyddiad cychwyn yr ymchwiliad - o fewn chwe wythnos

	Canran 2016/17
Penderfyniad a yw cwyn o fewn yr awdurdodaeth / yn gynamserol – o fewn 3 wythnos	95%
Penderfyniad i ymchwilio neu beidio, yn dilyn asesiad manwl – o fewn 6 wythnos	92%
Pan wneir penderfyniad i geisio datrysiad cynnar heb yr angen i ymchwilio, cyflawni datrysiad – o fewn 9 wythnos	95%
Dyddiad pan gafwyd digon o wybodaeth hyd ddyddiad cychwyn yr ymchwiliad - o fewn chwe wythnos	80%

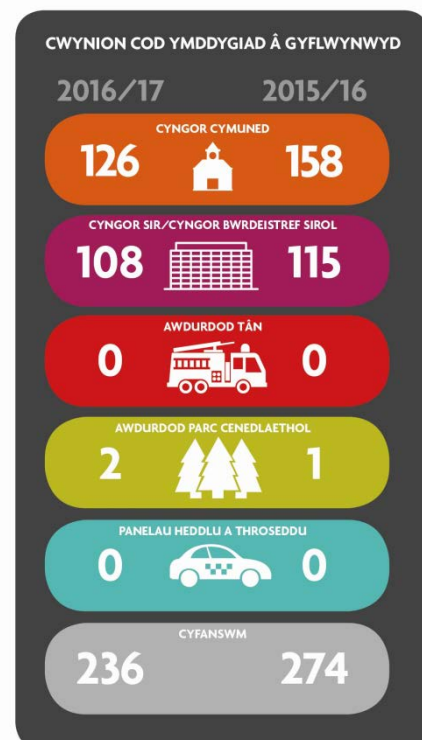
Cyfnodau Penderfyniad i Ymchwilio

Yn 2016/17 cwblhawyd 98% o'n hymchwiliadau o fewn 12 mis, yn erbyn y targed o 100% a osodwyd gennym. Roedd saith ymchwiliad a aeth ymlaen am fwy na 12 mis. Roedd yr achosion hyn yn rhai cymhleth ac roeddent yn gofyn am ragor o waith ymchwilio, neu lle'r oedd heriau sylweddol wrth lunio canfyddiadau gan yr achwynydd neu gorff cyhoeddus. Mae'r siart isod yn rhoi rhagor o fanylion am amseroedd ymchwilio.

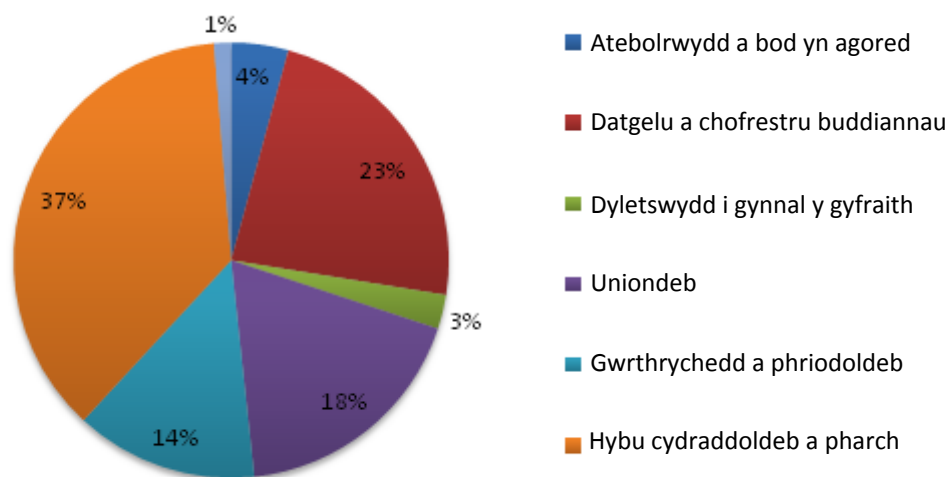
Cwynion Ynghylch y Cod Ymddygiad

Bu gostyngiad o 14% yn nifer y cwynion ynghylch y cod (236 yn 2016/17 o'i gymharu â 274). Mae hyn yn galonogol o gofio bod cwynion ynghylch y cod ymddygiad yn dueddol o gynyddu cyn etholiadau lleol.

Natur cwynion ynghylch y Cod Ymddygiad a gafwyd

Roedd mwyafrif y cwynion a gafwyd yn ystod 2016/17 yn ymwneud â materion 'hyrwyddo cydraddoldeb a pharch' ac roeddent yn cyfrif am 37% o'r cwynion a wnaethpwyd i mi (roedd hyn yn 41% yn 2015/16). Datgelu a chofrestru buddiannau (23%) ac Uniondeb (18%) oedd achos y prif gwynion eraill, ac roedd hynny'n debyg i'r flwyddyn flaenorol.

Crynodeb o ganlyniadau cwynion ynghylch y Cod Ymddygiad

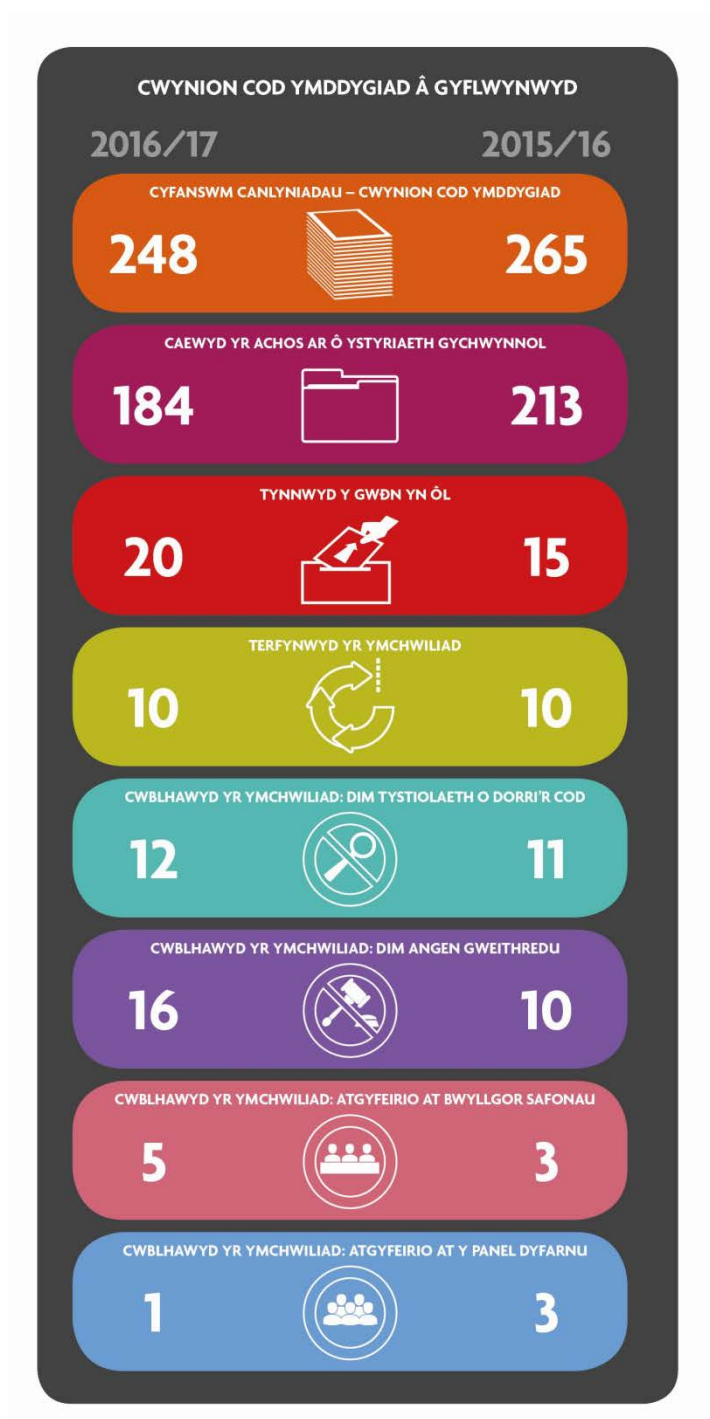
O'r 248 o gwynion ynghylch y Cod Ymddygiad a gaewyd yn 2016/17, cafodd y mwyafrif (184) eu cau o dan y categori 'Caewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol.'

Mae hyn yn cynnwys penderfyniadau fel:

- nid oedd dim tystiolaeth ar yr olwg gyntaf bod y Cod wedi'i dorri
- nid oedd yr achos honedig o dorri'r Cod yn ddigon difrifol i gyfiawnhau ymchwiliad (ac yn annhebygol o arwain at gosb)

O ran achosion ynghylch y cod ymddygiad a gaewyd, ymchwiliwyd i nifer fwy eleni (34) o'i gymharu â 2015/16 (27). Cafodd chwe achos eu hatgyfeirio naill at bwyllgor safonau'r awdurdod lleol neu at Banel Dyfarnu Cymru yn 2016/17, yr un nifer ag yn y flwyddyn flaenorol. Mewn amgylchiadau o'r fath, y cyrff hyn sy'n gyfrifol am ystyried y dystiolaeth a ganfuwyd, ynghyd ag unrhyw amddiffyniad a gyflwynwyd gan yr aelod dan sylw. Hwylled yn penderfynu a yw'r cod wedi cael ei dorri ac, os yw wedi'i dorri, pa gosb, os o gwbl, ddylid ei gosod.

Ceir dadansoddiad o'r canlyniadau isod:

Ceir dadansoddiad manwl o ganlyniad cwynion ynghylch y Cod Ymddygiad yr ymchwiliwyd iddynt yn ystod 2016/17, fesul awdurdod, yn yr Atodiad.

Cyfnodau penderfynu

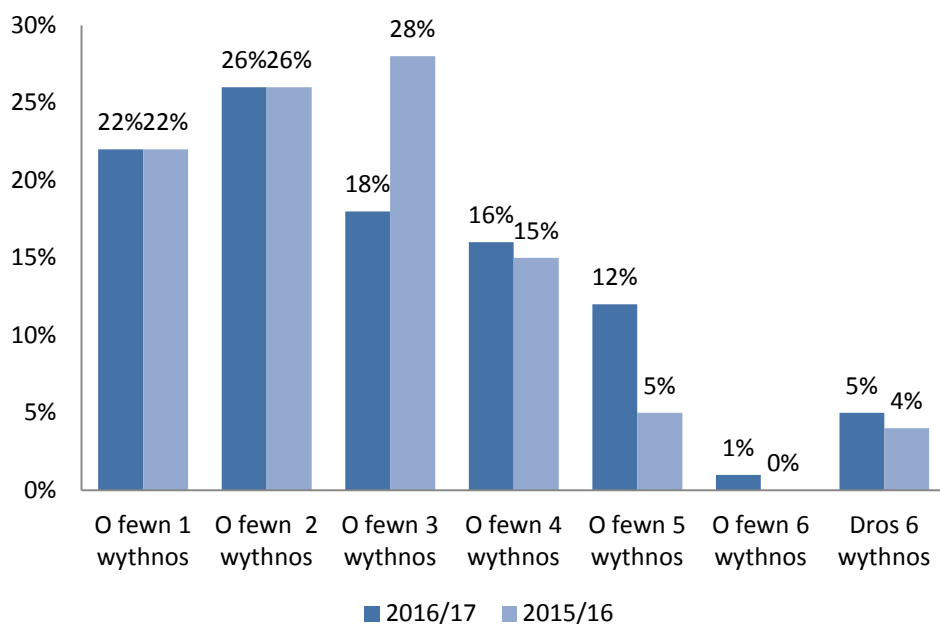
Yr amser a gymerwyd i roi gwybod i'r achwynydd a fyddaf yn ystyried y gŵyn

Yn achos cwynion ynghylch y Cod Ymddygiad, cafodd 82% o achwynwyr eu hysbysu o fewn pedair wythnos a fyddwn yn ystyried eu cwyn ai peidio (o'r dyddiad pan fydd digon o wybodaeth ar gael). Mae hyn yn sylweddol is nag yn ystod 2015/16 pan gafodd 91% eu hysbysu o fewn pedair wythnos.

Fodd bynnag, gellir esbonio hyn yn rhannol gan y ffaith bod nifer fwy o gwynion wedi cyrraedd y cam ymchwilio eleni. Tybiaf ei bod yn decach i ni ystyried yr hyn sydd gan aelod i'w ddweud cyn gwneud penderfyniad ac mae'r broses hon yn gallu cymryd amser. Rhaid cofio bod cychwyn ymchwiliad ffurfiol yn erbyn aelod yn fater difrifol ac yn achos straen i'r aelod sy'n destun y gŵyn.

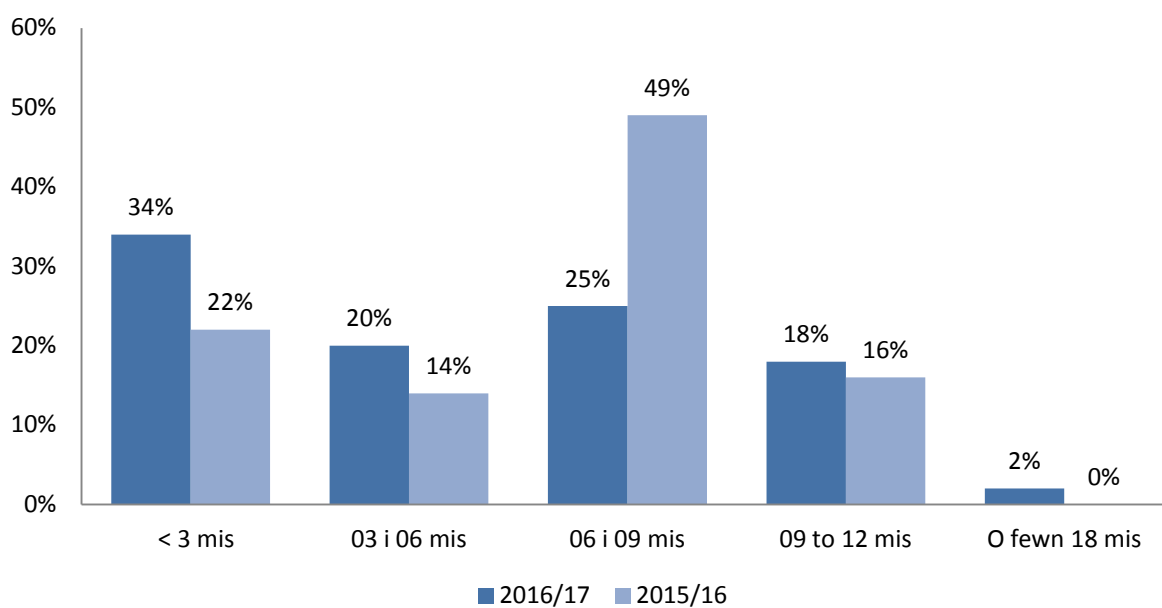
Ceir rhagor o fanylion am gyfnodau penderfyniadau isod.

Amseroedd Cod Ymddygiad a gymerwyd i roi gwybod i'r achwynydd a fyddaf yn ystyried y gŵyn

Cyfnodau'r penderfyniadau ar gyfer cwblhau ymchwiliadau ynghylch y Cod Ymddygiad

Wrth gymharu perfformiad â 2015/16, cafodd canran uwch o ymchwiliadau eu cau o fewn tri mis (34% o'i gymharu â 22% yn 2015/16.)

Achosion o Bwys

Yn ystod 2016/17, cynhyrchais saith adroddiad budd cyhoeddus gan gynnwys un adroddiad arbennig (gweler isod).

Roedd yr ymchwiliadau i gyd ond un yn ymwneud ag iechyd, ac mae'n achos pryder bod tri o'r achosion yn erbyn yr un ysbyty – Ysbyty Glan Clwyd sy'n cael ei redeg gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr.

Roedd y chwe achos iechyd yn cynnwys:

- Claf â hanes o fethiant arenol cronig a fu'n aros am 12 awr i weld ymgynghorydd, ac a fu farw ychydig oriau'n ddiweddarach.
- Claf â chanser a adawyd i aros am 132 o ddyddiau cyn cael y driniaeth gyntaf.
- Claf mewn ysbyty yn y De a fu farw'n dilyn diffyg gofal llwyr gan staff a oedd yn gysylltiedig â'i ofal yn ystod penwythnos.

Ym mhob un o'r achosion iechyd, rwyf yn falch bod y teuluoedd a effeithiwyd gan y diffygion wedi cael ymddiheuriad, a chytunwyd i weithredu ar yr argymhellion a wnaethpwyd i sicrhau na fydd yr un camgymeriadau'n cael eu hailadrodd, er na fydd hyn yn ddim mwy na rhywfaint o gysur i'r teuluoedd a effeithiwyd.

Roedd ymchwiliad proffil uchel arall yn ymwneud â monitro cyfrifon cynilo plentyn a oedd yng ngofal Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr. Er bod adroddiadau cyhoeddus a gyhoeddir gan fy swyddfa yn rhai dienw, yn yr achos hwn mynegodd yr achwynydd ei ddymuniad i siarad â'r cyfryngau am y mater.

Cwynodd Rob Johnson, 18 oed, i fy swyddfa nad oedd y Cyngor wedi rheoli ei gynilion yn briodol ac yn unol â'i bolisi. Dywedodd fod peth o'i gynilion wedi'u defnyddio'n amhriodol i dalu am driphau y dylai fod wedi cael lwfans arbennig i dalu amdanynt.

Canfu fy ymchwiliad nad oedd y Cyngor wedi cadw cofnodion digonol nac wedi cadw llyfrau cynilion Mr Johnson ar ddiwedd ei gyfnod maethu ac nid oedd yn amlwg pam fod ei gynilion mor fychan. Roedd y methiannau hyn, ymhlith eraill, yn cyfrif fel camweinyddu a chyfrifodd fy swyddfa swm fel ad-daliad priodol am ei gynilion.

Ar y dechrau gwrthododd Cyngor Pen-y-bont ar Ogwr dalu'r swm ond yn ddiweddarach talodd y £3,310 yn llawn.

Dywedodd Mr Johnson ei fod wrth ei fodd â'r canlyniad, gan ychwanegu:

“mae'n dangos bod mynd ati i gwyno'n gwneud gwahaniaeth.”

Mae ein holl adroddiadau budd cyhoeddus ar gael i bawb eu darllen, a gellir eu gweld [yma](#).

Rwyf yn falch o ddweud bod pob achos yn ymwneud â'r cod ymddygiad a atgyfeiriwyd gan fy swyddfa naill ai at Bwyllgorau Safonau Lleol neu at Banel Dyfarnu Cymru, wedi canfod bod yr aelod wedi torri'r cod pan gafodd y mater ei glywed. Mae hyn yn cyfiawnhau fy mhenderfyniad i ymchwilio i'r cwynion ac i'w hatgyfeirio.

Adroddiadau Thematig

Ym mis Mawrth 2017 cyhoeddwyd yr ail adroddiad thematig mewn 12 mis. Mae 'Rhoi Diwedd ar yr Un Hen Gân Beunyddiol, Dysgu Gwersi o Ddelio'n Wael â Chwynion' yn edrych ar 18 o achosion o wasanaethau cyhoeddus ledled Cymru lle mae'r defnyddiwr gwasanaeth wedi cael ei adael i lawr gan ymchwiliadau annigonol a methiant i dderbyn perchnogaeth am gwynion.

Mae'r methiannau a nodwyd yn cynnwys cysylltiad amhriodol staff a oedd yn gysylltiedig â'r gŵyn yn yr ymchwiliad, yn ogystal ag oedi cyn ymateb ac ymatebion amhriodol.

Mae fy adroddiad yn galw am ddiwedd ar y diwylliant ofn a beio sy'n bodoli mewn rhai cyrff cyhoeddus, a dechrau edrych ar gwynion fel cyfryngau dysgu. Rwyf hefyd wedi nodi bod gwella trefniadau casglu data yn ffordd o ganfod patrymau o achosion o ddelio'n wael â chwynion a mynd i'r afael ag arferion gwael.

Os bydd y ddeddfwriaeth Ombwdsmon newydd yn cael ei phasio eleni, bydd yn galluogi casglu ac adrodd data cyson ar gwynion ar draws gwasanaethau cyhoeddus Cymru.

Adroddiad Arbennig

Y llynedd, cafodd adroddiad arbennig, o dan Adran 22 o'r Ddeddf, ei gyhoeddi yn erbyn Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda – y tro cyntaf i hyn ddigwydd yn achos Bwrdd Iechyd.

O dan ddarpariaethau Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005, yn unol ag adran 3, gall yr Ombwdsmon gymryd unrhyw gamau y tybia sy'n briodol i ddatrys cwyn yn hytrach nag ymchwilio iddi. Gall hyn gytuno â chorff perthnasol y bydd yn cymryd camau penodol o fewn amser penodedig. Os na fydd yr Ombwdsmon yn fodlon bod y corff perthnasol wedi cyflawni'r camau yr oedd wedi cytuno i'w cymryd o fewn yr amser a bennwyd gall gyhoeddi adroddiad arbennig o dan adran 22(6) o'r Ddeddf.

Yr Adroddiad Blynyddol ar Gynaliadwyedd

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a'i staff yn ymdrechu i leihau effaith y swyddfa ar yr amgylchedd ac i weithredu mewn ffordd gynaliadwy a chyfrifol.

Ein Hadeilad

Mae gennym un swyddfa ym Mhen-coed, ger Pen-y-bont ar Ogwr. Yn wreiddiol cafwyd prydles ar y llawr isaf yn 2005 ac, ers hynny, rydym wedi ehangu i feddiannu rhan o'r llawr cyntaf a'r ail lawr i leoli 58 o staff ac ymwelwyr yn yr hyn sy'n ofod swyddfa cynllun agored yn bennaf.

Trydan yw'r unig fath o ynni a ddefnyddir ac mae hwn yn cyflenwi golau a gwres / oeri yn ogystal â gyrru offer swyddfa arferol. Mae'r adeilad ar brydles, ac mae hynny'n cyfyngu ar ein gallu i wneud newidiadau i effeithlonrwydd ynni'r adeilad. O ganlyniad, mae ein hymdrechion yn canolbwyntio ar leihau defnydd o ddeunyddiau a gwastraff.

Ystadegau'r Adeilad

Adeilad	Adeiladwyd	Nifer y Lloriau	Cyfanswm Arwynebedd Llawr y Gellir ei Ddefnyddio (ft ²)	Math o Wres	Defnydd o Drydan (Cyfartaledd Blynyddol kWh)
1 Ffordd yr Hen Gae	2004	3	16,460	Unedau Delio ag Aer	102,577

Hygyrchedd

Mae cysylltiadau trafndiaeth da i gyrraedd y swyddfa. Mae'r orsaf drenau ym Mhen-coed (llai na milltir i ffwrdd) ynghyd â gwasanaeth bws yn ôl a blaen o'r safle, yn cynnig opsiynau trafndiaeth gyhoeddus i staff ac ymwelwyr. Mae ein swyddfa o fewn cyrraedd hwylus â char o draffordd yr M4.

Cynnydd

Mae staff yn cael eu hannog i ddefnyddio trafndiaeth gyhoeddus pan fo hynny'n addas, ar gyfer cyfarfodydd busnes a chymudo. Mae cawodydd a storfeydd beiciau ar gael yn ein swyddfeydd.

Defnyddir cyflenwyr lleol pan fo hynny'n bosibl i leihau allyriadau carbon.

Ym mis Ebrill 2016 cymerodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus y camau cyntaf i fod yn swyddfa ddi-bapur. Flwyddyn yn ddiweddarach, mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud:

- Ein cofnodion achosion electronig bellach yw'r cofnod diffiniol o achosion, hyd yn oed pan fo ffeiliau papur ar gael
- Mae ymholiadau a chatau asesu cychwynnol ein gwaith yn cael eu cynnal trwy ddefnyddio dogfennau electronig yn unig (negeseuon e-bost, cyflwyniadau trwy'r rhyngwrwyd a dogfennau wedi'u sganio)
- Mae penawdau llythyrau wedi cael eu hymgorffori mewn dogfennau electronig fel nad oes angen argraffu ar bapur pennawd
- Pan yn bosibl rydym yn e-bostio yn hytrach nag anfon gohebiaeth drwy'r post
- Mae staff wedi cael meddalwedd uwch i'w gwneud yn haws i weithio â dogfennau electronig
- Gofynnir i gyrff o fewn awdurdodaeth yr Ombwdsmon i gysylltu trwy ddulliau electronig pan fo hynny'n bosibl.

Yn dilyn y newidiadau hyn trwy gydol 2017/18 dylai OGCC weld gostyngiad ym maint y papur a ddefnyddir ac yn y gwastraff a gynhyrchir.

Gwastraff

Rydym yn ailgylchu ein holl bapur gwastraff yn gyfrinachol ac yn ailgylchu gwastraff cyffredinol fel plastig, carbord a thuniau ynghyd â batris a chetris inc. Rydym yn atgoffa staff yn barhaus i leihau gwastraff, yn enwedig gwastraff a anfonir i safleoedd tirlenwi.

Ychydig o wastraff bwyd a gynhyrchir, ond mae gweddillion coffi a bagiau te'n cael eu cynnig i staff i'w defnyddio i wneud compost.

Ffigurau Gwastraff Cyfredol

	Yr wythnos (cyfartaledd)	Y flwyddyn (cyfartaledd)
Gwastraff Cyfrinachol	600 litr	31200 litr
Ailgylchu Cymysg	300 litr	15600 litr
Gwastraff Cyffredinol (gan gynnwys gwastraff bwyd)	1100 litr	57200 litr
Cyfanswm gwastraff y flwyddyn		104,000 litr

Byddwn yn gweithio i leihau gwastraff yn 2017/18.

Yr Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb

O dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 a bennwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, mae'n ofynnol i'r Ombwdsmon lunio adroddiad blynyddol ar faterion cydraddoldeb. Gwnaf hynny yma fel rhan o'm Hadroddiad Blynyddol a Chyfrifon ar gyfer 2016/17.

Hygyrchedd

Fel rhan o'n proses gwyno, rydym yn gwneud ein gorau i ganfod, cyn gynted â phosibl, unrhyw ofynion unigol a all fod angen eu cyflawni i alluogi defnyddiwr gwasanaeth gael mynediad llawn at ein gwasanaethau ac, yn benodol, rydym yn gofyn i bobl ddweud wrthym ba ddull cyfathrebu sydd orau ganddynt wrth gysylltu â ni.

Rydym yn parhau i ddatblygu cysylltiadau cryf â mudiadau trydydd sector sy'n helpu ein defnyddwyr gwasanaeth, gan ddefnyddio eu harbenigedd i'n cynghori ar sut y gallwn wneud ein gwasanaethau'n fwy hygyrch.

Os gallwn rydym yn gwneud addasiadau rhesymol pan fyddai'r rhain yn helpu pobl i lunio'u cwyn a'i chyflwyno inni. Dyma enghreifftiau o ddulliau sydd wedi hen ymsefydlu: darparu gohebiaeth mewn fersiwn Hawdd ei Darllen; cronfa o siaradwyr Cymraeg i ddelio trwy gyfrwng y Gymraeg ag ymholiadau gan y cyhoedd, a defnyddio Language Line i gael gwasanaeth cyfieithu ar y pryd, pan nad yw achwynydd yn gyfforddus wrth gyflwyno'i gwŷn yn y Gymraeg neu'r Saesneg; cael gwybodaeth arbenigol i'n cynorthwyo i ddeall gofynion penodol achwynwyr sydd â chyflyrau penodol, fel syndrom Asperger; ac ymweld ag achwynwyr yn eu cartrefi.

Rydym yn cynhyrchu dogfennau allweddol mewn fformatau amgen, fel CD/tâp a Braille, ac yn cyfieithu'r rhain i'r prif wyth iaith leiafrifol a ddefnyddir yng Nghymru. Mae ein gwefan yn cael ei huwchraddio'n gyson, ac mae'n awr yn cynnwys gwasanaeth BrowseAloud gwell. Hefyd mae gwasanaeth GoogleTranslate wedi cael ei ymgorffori, sy'n golygu bod tudalennau cynnwys gwefan OGCC yn cael eu cyfieithu'n awtomatig i unrhyw un o blith y 100 o ieithoedd sydd ar gael; a'r gwasanaeth fideo iaith Arwyddion Prydain a SignVideo.

Mae'r Tîm Cynghori ar Gwynion hefyd yn parhau i ddarparu gwybodaeth am sefydliadau eiriolaeth a chynghori i'r bobl hynny a all fod angen cymorth arnynt i gyflwyno'u cwyn imi. Mae'r wybodaeth hon ar gael yn rhwydd ar ein gwefan hefyd.

Casglu / Monitro Data Cydraddoldeb – Defnyddwyr Gwasanaeth

Rydym wedi parhau â'n gwaith o fonitro cydraddoldeb yng nghyswllt defnyddwyr y gwasanaeth, sef gwaith sy'n llywio ein strategaeth allgymorth flynyddol. Mae canlyniad y gwaith monitro a wnaed yn ystod 2015/16 o ran y grwpiau sydd â nodweddion gwarchodedig (fel y'u diffinnir yn y Ddeddf Gydraddoldeb) wedi'i nodi isod.

O ystyried natur gwaith y swyddfa hon, byddem yn disgwyl y byddai cyfansoddiad y bobl sy'n cwyno i mi o leiaf yn adlewyrchu'r sefyllfa ddemograffig genedlaethol; mewn gwirionedd, byddem yn disgwyl y byddai cyfran yr achwynwyr sy'n perthyn i grwpiau y gellid eu hystyried fel rhai o dan anfantais neu'n agored i niwed yn uwch na'r gyfran yn ôl y darlun cenedlaethol. Yn achos pob un o'r cwestiynau a ofynnwyd, rhoddwyd cyfle i'r rhai a gwblhaodd y ffurflen i ddewis opsiwn 'peidio â dweud'. Er hynny, wrth edrych ar y canlyniadau isod, mae OGCC yn gymharol fodlon wrth gymharu â'r data swyddogol sydd ar gael (e.e. Cyfrifiad 2011) bod cyfansoddiad ein defnyddwyr gwasanaeth yn cyfateb neu'n rhagori ar y ddemograffeg genedlaethol yn y ffordd y byddem yn ei disgwyl.

Mae'n arbennig o braf gweld ymhlith y rhai a ymatebodd, bod 5% yn gweld eu hunain fel rhai o gefndir lleiafrif ethnig, sydd ychydig yn uwch na'r darlun demograffig yng Nghymru.

Grŵp a nodwedd warchodedig	Canlyniad Canrannol
Oedran O dan 25 25-34 35-44 45-54 55-64 65-74 75 neu hŷn Dewis peidio â dweud / Dim ymateb	 3% 12% 20% 23% 20% 11% 5% 6%
Anabledd Oes Nac oes Dewis peidio â dweud / Dim ymateb	 25% 65% 10%
Problem iechyd neu anabledd sy'n cyfyngu ar weithgarwch pob dydd Oes, yn cyfyngu llawer Oes, yn cyfyngu ychydig Nac oes Dewis peidio â dweud / Dim ymateb	 25% 12% 51% 12%
Ailbennu Rhywedd Do Naddo Dewis peidio â dweud / Dim ymateb	 1% 61% 38%
Crefydd neu gred Dim crefydd Cristnogaeth (pob enwad) Crefyddau eraill Dewis peidio â dweud / Dim ymateb	 38% 49% 6% 7%
Priod neu bartneriaeth sifil ag unigolyn o'r un rhyw Ydw	 49%

Nac ydw	40%
Dewis peidio â dweud / Dim ymateb	11%
Hil/Ethnigrwydd	
Gwyn	88%
Cefndir ethnig arall	5%
Dewis peidio â dweud / Dim ymateb	6.7%
Rhyw	
Gwryw	48%
Benyw	46%
Dewis peidio â dweud / Dim ymateb	6%
Cyfeiriadedd Rhywiol	
Heterorywiol neu 'strê't	83%
Hoyw neu Lesbiaidd	2%
Deurywiol	1%
Arall	0.5%
Dewis peidio â dweud / Dim ymateb	13.5%

Bodlonrwydd Cwsmeriaid

Rydym wedi parhau â'n harfer o gynnal arolygon bodlonrwydd i ganfod bodlonrwydd cwsmeriaid gyda'n gwasanaeth cyswllt cyntaf. Mae'r tabl isod yn rhoi'r manylion am 2016/17.

	% o ymatebwyr yn ateb 'cytuno'n gryf' neu 'cytuno'
Roedd yn hawdd canfod sut i gysylltu ag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru	93%
Roedd y gwasanaeth a gefais yn werthfawr ac yn sensitif	88%
Roedd staff yn deall fy ymholiad / cwyn	90%
Cefais esboniad eglur o'r hyn a fyddai'n digwydd i fy ymholiad / cwyn	91%

Gellir gweld cwynion am wasanaeth yr Ombwdsmon yn Atodiad C.

Allgymorth

Yn 2016/17 buom yn canolbwyntio ar blant a phobl ifanc yn ein gwaith allgymorth. Roedd hyn yn cynnwys cysylltu â chydweithwyr ym Mhlant yng Nghymru a Chomisiynydd Plant Cymru i gynhyrchu taflen ar sut i gwyno wedi'i hanelu at blant, yn ogystal ag ymrwymo i arddangos yn Eisteddfod yr Urdd am y tro cyntaf.

Er mwyn dysgu gan ein cydweithwyr yn y trydydd sector, cafodd Bwrdd Trafod ei sefydlu a oedd yn cynnwys aelodau o fudiadau gwirfoddol ac eiriolaeth sy'n helpu ein defnyddwyr gwasanaeth. Roeddem eisiau gwrando ar eu hadborth ar ein prosesau a'n gwasanaeth. Rydym wedi cael dau gyfarfod o'r bwrdd hyd yma ac roeddent yn llwyddiant mawr. O

ganlyniad cafodd bwrdd tebyg ei sefydlu ar gyfer y sector iechyd ac rydym ar hyn o bryd yn datblygu aelodaeth trydydd Bwrdd Trafod ar gyfer llywodraeth leol.

Rydym hefyd wedi ymgysylltu ag ystod o gyrff trydydd sector gan gynnwys Cymdeithas Pobl Fyddar Prydain, Stonewall, Fforwm Gofal Cymru ac amryw o gymdeithasau tai, yn ogystal â chael stondin yng nghynhadledd flynyddol Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru.

Casglu / Monitro Data Cydraddoldeb Staff

Gofynnir i'n staff yn flynyddol i gwblhau a dychwelyd ffurflen fonitro sy'n gofyn am wybodaeth mewn perthynas â phob un o'r nodweddion gwarchodedig. Wrth gwrs, gwneir y datgeliad hwnnw'n wirfoddol. Dangosir yr ymatebion diweddaraf isod.

Oedran	Mae cyfansoddiad oedran y staff fel a ganlyn: 25 i 34: 21% 35 i 44: 33% 45 i 54: 23% 55 i 64: 12% Dewis peidio â dweud 12%
Rhyw	Dywedodd 63% o staff eu bod yn Fenywod; 31% yn Wrywod; dewisodd 6% beidio â dweud. Pan ofynnwyd a oedd hunaniaeth rhywedd y staff yr un fath â'r hyn ddisgrifiwyd ar eu genedigaeth, dywedodd 90% ei fod, dywedodd 2% nad oedd, a dewisodd 4% beidio â dweud.
Anabledd	Dywedodd 87% o'r staff nad oeddent yn anabl; dywedodd 2% o'r staff eu bod yn berson anabl (dewisodd 11% beidio â dweud). Fodd bynnag, pan ofynnwyd iddynt a oedd problem iechyd neu anabledd a oedd wedi para, neu yr oedd disgwyl iddo bara o leiaf 12 mis yn cyfyngu ar eu gweithgareddau pob dydd, dywedodd 0% ei fod yn cyfyngu llawer arnynt, dywedodd 8% ei fod yn cyfyngu ychydig arnynt, a dywedodd 81% nad oedd dim yn cyfyngu ar eu gweithgareddau pob dydd (dewisodd 12% beidio â dweud)
Cenedligrwydd	Wrth ddisgrifio eu cenedligrwydd, dywedodd 52% eu bod yn Gymry; dywedodd 25% eu bod yn Brydeinwyr; dywedodd 12% eu bod yn Saeson; a nododd 6% 'Arall' (dewisodd 6% beidio â dweud)
Grŵp ethnig	Ethnigrwydd y staff yw: 88% Gwyn (Cymreig, Seisnig, Albanaidd, Gwyddelig o Ogledd Iwerddon, Prydeinig); 2% Gwyn/Gwyddelig 2% Du (Affricanaidd, Caribïaidd, neu Ddu Prydeinig /Caribïaidd) 2% Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig/Bangladeshaid (dewisodd 6% beidio â dweud)

Iaith	Pan ofynnwyd iddynt am brif iaith yr aelwyd, dywedodd 69% o'r staff mai Saesneg oedd honno; dywedodd 16% Cymraeg, a nododd 4% 'Arall' (dewisodd 10% beidio â dweud)
Crefydd neu Gred	Roedd yr ymatebion i'r cwestiwn a oedd yn holi'r staff am eu crefydd fel a ganlyn: Dim crefydd: 43%; Cristnogol 36%; Mwslimaidd 2%; Arall:2% (dewisodd 17% beidio â dweud)
Priodas / Partneriaeth Sifil	Dywedodd 53% o'r staff eu bod yn briod; 2% eu bod mewn partneriaeth sifil; roedd 20% yn sengl; ac atebodd 4% Arall (dewisodd 22% beidio â dweud)
Cyfeiriadedd Rhywiol	Wrth ymateb i hyn, dywedodd 81% eu bod yn Heterorywiol neu'n Strê't, dywedodd 2% eu bod yn Hoyw neu'n Lesbiaidd (dewisodd 17% beidio â dweud)

Mae'n bosibl na fydd y canrannau'n rhoi cyfanswm o 100% oherwydd talgrynnu.

Hyfforddiant Staff

Mae'r rhan fwyaf o'r broses hyfforddi staff yn seiliedig ar swyddi neu'n gymwys i'r holl staff gyfranogi ynddi, ac o ganlyniad nid oes dim ystyriaethau o ran cydraddoldeb yn gysylltiedig â hyfforddiant. Mae'r holl hyfforddiant y mae staff unigol wedi gofyn amdano wedi'i gymeradwyo, ac o ganlyniad nid oes angen rhoi gwybod am wahaniaethau o ran data cydraddoldeb rhwng ceisiadau am hyfforddiant a gymeradwywyd a cheisiadau na chafodd eu cymeradwyo.

Cyflog a Rhywedd – data ar 31 Mawrth 2017

O dan y dyletswyddau penodol, mae'n ofynnol inni bennu amcan cydraddoldeb o ran rhyw a chyflog; os nad ydym yn gwneud hynny, rhaid inni egluro pam. Ar hyn o bryd, nid oes gennyf ddim amcan penodol yn y cyswllt hwn oherwydd mae menywod wedi'u cynrychioli'n dda iawn yn y graddfeydd cyflog uwch yn fy swyddfa. Caiff y sefyllfa ei hadolygu'n barhaus a bydd yr amcanion cydraddoldeb yn cael eu diwygio os bydd angen. Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa bresennol.

Cyflog (Cyfwerth ag amser llawn)	Gwryw*	Benyw*
Hyd at £20,000	0	4
£20,001 i £30,000	2	13
£30,001 i £40,000	2	5
£40,001 i £50,000	7	16
£50,001 i £60,000	4	3
£60,001 +	1	1
Is-gyfanswm	16	42
Cyfanswm	58	

* Cyfrif pennau

O ran y patrymau gweithio'r uchod, mae'r staff i gyd mewn swyddi llawn amser gyda chontractau parhaol, ac eithrio'r canlynol:

8 aelod o staff sy'n gweithio'n rhan amser (6 benyw, 2 wryw).

Recriwtio

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf gadawodd 1 aelod o staff a chafodd 3 chyflogai newydd eu recriwtio. Oherwydd y niferoedd bychan dan sylw, mae'r data cydraddoldeb ar gyfer yr unigolion a benodwyd wedi'i gynnwys fel rhan o'r wybodaeth am yr holl staff uchod; ni thybir ei bod yn briodol i gyhoeddi gwybodaeth gydraddoldeb ar wahân am yr unigolion dan sylw oherwydd y perygl y gellid eu hadnabod.

Cafodd dau aelod o staff newydd eu recriwtio trwy'r cynllun 'Paru Swyddi Canolfan Byd Gwaith', ac felly, ar wahân i'r ffaith bod y data wedi'i gynnwys yn y ffigurau uchod, nid oes gennym ragor o ddata cydraddoldeb yn ymwneud ag aelodau eraill o gynllun Canolfan Byd Gwaith na chafodd eu cyflwyno i OGCC ar gyfer dethol.

Disgyblaeth / Cwynion

Oherwydd y nifer fach o staff sy'n gweithio yn y swyddfa, a'r nifer fach o achosion o ddisgyblu / cwynion, ni thybir y byddai'n briodol i gyhoeddi data cydraddoldeb yn y categori hwn oherwydd y perygl y gellid adnabod y staff dan sylw. Rwyf yn fodlon nad oes dim ystyriaethau yn y maes hwn a fyddai'n achos pryder i mi.

Caffael

Mae ein polisi caffael yn awr yn cyfeirio at y gofynion cydraddoldeb perthnasol yr ydym yn disgwyl a fydd ar waith gan ein cyflenwyr.

Data Ariannol Allweddol

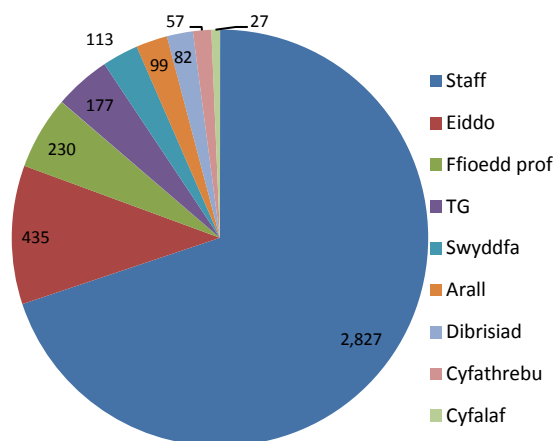
Cyllid Adnoddau:	£4,090k	Cyfanswm Asedau:	£395k
Gwariant Adnoddau:	£4,047k	Cyfanswm	£749k
		Rhwymedigaethau:	
Arian i'w dalu'n ôl:	£34k	Rhwymedigaethau Net:	£354k

Gwariant Adnoddau (£000oedd) (tudalennau 73-74)

Cronfa Gyfunol Cymru sy'n cyllido Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Bob blwyddyn rhaid cyflwyno amcan o gostau rhedeg y swyddfa i Bwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru i'w ystyried ganddo. Ar ôl cytuno arnynt, codir cyllid bob mis a bydd unrhyw arian dros ben yn cael ei ddychwelyd i Gronfa Gyfunol Cymru yn ystod y Flwyddyn Ariannol ddilynol.

Roedd y gwariant adnoddau yn £4,047k o'i gymharu â chyllid o £4,090k. Y newid mewn darpariaethau a chyfalaf gwaith oedd yn gyfrifol yn bennaf am y tanwariant.

Bydd tanwariant arian parod o £34k yn cael ei ddychwelyd i Gronfa Gyfunol Cymru yn 2017/18 yn ogystal ag incwm o £5k sydd uwchlaw lwfans y gyllideb.

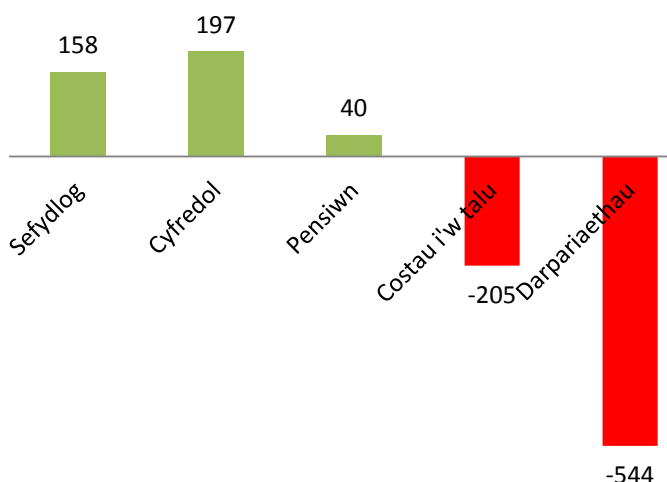
Asedau a Rhwymedigaethau (£000oedd) (tudalennau 76-79, a'r Atodiad Pensiynau, tudalennau 82-91)

Mae asedau anghyfredol yn cynnwys peiriannau a chyfarpar gwerth £140k ac asedau anniriaethol megis meddalwedd £18k a gwarged y gronfa bensiwn o £40k.

Mae asedau cyfredol yn cynnwys asedau sydd eto i'w derbyn, sef £163k ac arian parod £34k.

Caiff y rhwymedigaethau eu cyfrifo yn ôl costau i'w talu (£205k), darpariaethau ar gyfer pensiynau a dirywiadau (£544k).

Mae rhwymedigaeth net o (£354k).

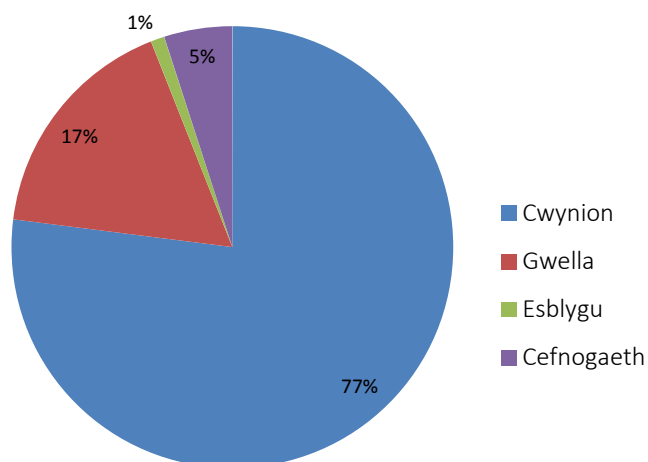
Gwariant yn ôl Nodau ac Amcanion (tudalen 75)

Nod 1: Darparu gwasanaeth cwyno o'r safon uchaf, sy'n gymesur ac effeithiol.

Nod 2: Defnyddio'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth a gafwyd yn sgil y cwynion a ystyrir gennym i wella'r ffordd mae darparwyr gwasanaethau cyhoeddus yn delio â chwynion a chael effaith ar wella gwasanaethau cyhoeddus a goleuo polisi cyhoeddus.

Nod 3: Parhau i esblygu a thyfu fel swyddfa, yn benodol cynllunio ar gyfer gweithredu pwerau newydd yr Ombwdsmon os bydd Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn creu Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) newydd.

Nod 4: Bod yn atebol am y gwasanaeth a ddarperir gennym ac am yr arian cyhoeddus a werir gennym.

Tuedd (tudalen 39)

Yn y cyfnod 2010/11 i 2017/18 bu cynnydd o fwy na 140% yn ein llwyth gwaith a bu gostyngiad o 60% yn y gost uned.

Ymholiadau +300%

Cwynion:

Cod Ymddygiad -15%

Corff Cyhoeddus +44%

Yn ystod yr un cyfnod gwelwyd gostyngiad o £3.7m i £3.6m mewn gwariant adnoddau ar ôl cymhwyso ar gyfer chwyddiant – gostyngiad o 3%.

Nick Bennett
Swyddog Cyfrifyddu

12 Gorffennaf 2017

Adroddiad Atebolrwydd

Adroddiad Llywodraethu Corfforaethol

Adroddiad yr Ombwdsmon

Cefndir

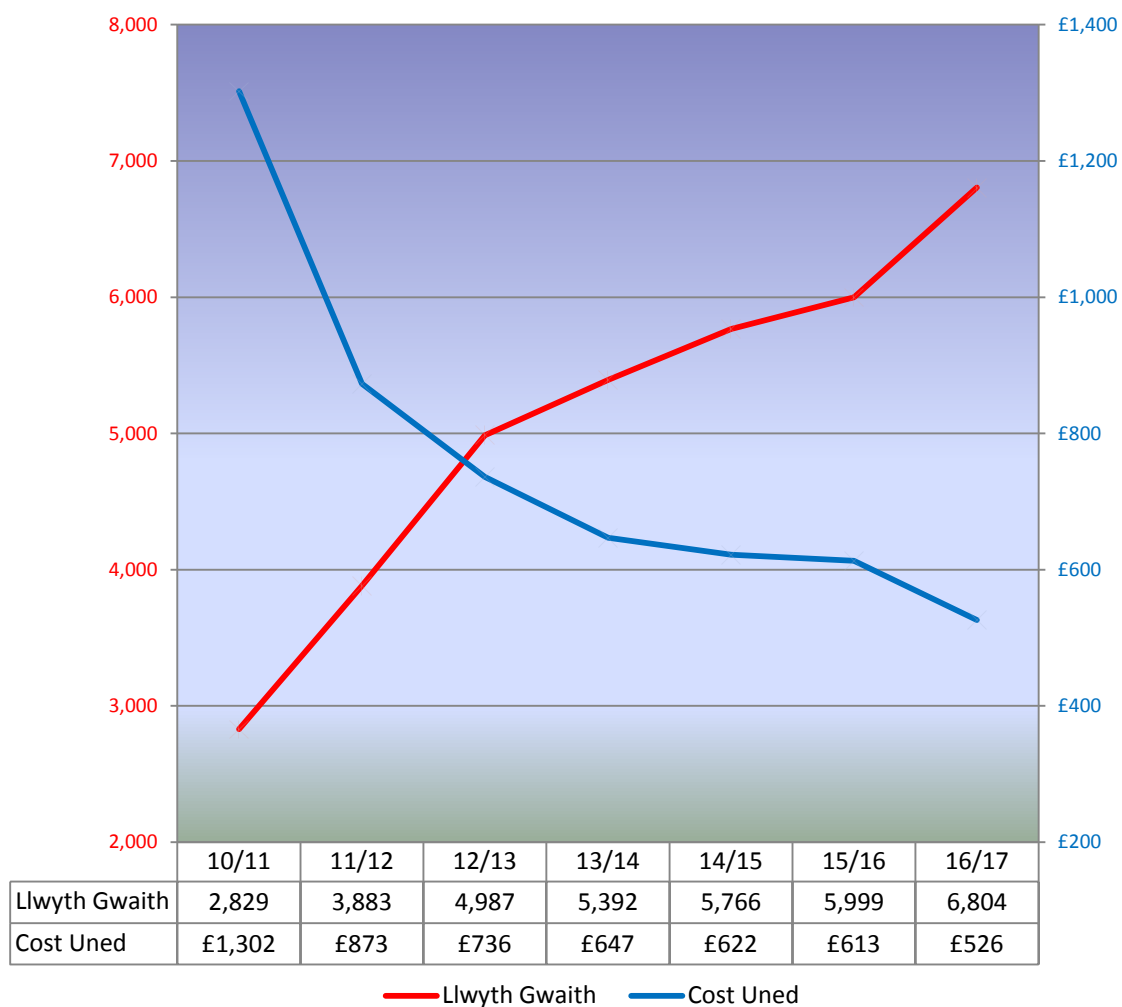
Dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, cyllidir y swyddfa drwy Gronfa Gyfunol Cymru. Rhaid ad-dalu unrhyw falansau arian na chawsant eu gwario i'r Gronfa hon bedair wythnos fan bellaf ar ôl i gopi ardystiedig o'r cyfrifon gael ei osod gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae hyn yn creu mwy o reolaeth gan fod angen mynd ati'n effeithiol i reoli'r gyllideb ar sail arian ac ar sail adnoddau. Mae cyflog deiliad swydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, a'r costau cysylltiedig, yn gost uniongyrchol i Gronfa Gyfunol Cymru ac yn cael eu gweinyddu drwy Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Ar 31 Mawrth 2017, roedd gan y Swyddfa 58 o staff wedi'u lleoli ym Mhen-y-bont ar Ogwr, ac roeddent yn cynnwys yr Ombwdsmon, Prif Swyddog Gweithredol, Cyfarwyddwr Cynorthwyol / Cynghorydd Cyfreithiol yn ogystal â staff cefnogi ac ymchwilio.

Roedd Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi darparu adnoddau gwerth £4.3 miliwn tuag at gyllido'r Swyddfa er bod £34k o'r arian hwn i fod i gael ei roi yn ôl i Gronfa Gyfunol Cymru gan ei fod yn arian na chafodd ci ddefnyddia erbyn diwedd y flwyddyn. Mae £34k o fewn y meini prawf derbyniol ar gyfer balansau diwedd blwyddyn yng nghyswllt cyllid o 3%. Mae'r Swyddfa wedi llwyddo i gyrraedd lefel gwariant sy'n cyd-fynd â lefel gyffredinol bloc Cymru, sy'n arbennig o drawiadol a chofio'r galw cynyddol sydd wedi bod am wasanaethau'r Swyddfa.

Cymerwyd camau breision dros y blynyddoedd diwethaf i wella effeithlonrwydd o ran sut rydym yn ystyried cwynion. Mae hyn wedi bod yn hanfodol wrth ystyried y baich achosion sy'n cynyddu drwy'r amser. Mae'r tabl isod yn dangos bod y Swyddfa, yn ystod y saith mlynedd diwethaf wedi gweld cynnydd o fwy na 140% yn yr holl gysylltiadau a fu (hynny yw, mewn ymholiadau, cwynion am gyrff cyhoeddus a chwynion am ymddygiad aelodau awdurdodau lleol) a bod cost unedau wedi gostwng 60% ar ôl cymhwyso ar gyfer chwyddiant y Mynegai Prisiau Defnyddwyr. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf gwelwyd cynnydd arall eto o 13% mewn ymholiadau a chwynion. Er gwaethaf hyn, rydym wedi llwyddo i ragori ar y rhan fwyaf o'n targedau perfformio. Rydym wedi parhau â'r rhaglen i ddiweddarau ein technoleg gwybodaeth gyda golwg ar gael technoleg newydd i ymgymryd â pheth o straen y tasgau gweinyddol sy'n gysylltiedig â delio â chwynion.

Llwyth gwaith o'i gymharu â chost uned

Taliadau

Ceir manylion costau cyflog a chostau cysylltiedig yr Ombwdsmon a'r Swyddfa yn yr Adroddiad Taliadau ar dudalen 55.

Rhwymedigaethau Pensiwn

Mae'r ymrwymïadau pensiwn i staff blaenorol a phresennol yn cael eu cyflawni drwy:

- (a) Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil;
- (b) Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir trwy Gynllun Pensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg (y Gronfa);
- (c) y pensiynau sy'n cael eu talu'n uniongyrchol i gyn-Gomisiynwyr neu eu dibynyddion.

Mae manylion pellach i'w gweld yn yr Datgeliadau Pensiynau ar dudalen 82.

Llywodraethu Corfforaethol

Mae deiliad swydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn Gorfforaeth Unigol. Yn ogystal â hynny, wrth ymgymryd â fy rôl fel Ombwdsmon, fe'm penodwyd gan y Trysorlys yn Swyddog Cyfrifyddu'r cronfeydd cyhoeddus ac yn hyn o beth mae Cynulliad Cenedlaethol yn ymddiried ynof i gyflawni fy swyddogaethau. Sefydlwyd y Panel Ymgynghorol yn ystod 2011/12 ac mae wedi parhau i gwrdd yn rheolaidd dros y flwyddyn a fu. Mewn adolygiad o'i effeithiolrwydd a gynhaliwyd yn ystod 2015/16, daethpwyd i'r casgliad fod y Panel yn cynnig yr elfen graffu a chymorth ychwanegol sydd ei hangen ar yr Ombwdsmon. Mae manylion pellach wedi'u cynnwys yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Cofrestr Buddiannau

Mae cofrestr buddiannau'n cael ei chadw ar gyfer yr Ombwdsmon, cyfarwyddwyr ac aelodau'r Panel Ymgynghorol a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Cyfarwyddyd Cyfrifyddu

O dan y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM, dyddiedig 21 Rhagfyr 2006, roedd yn ofynnol i mi baratoi cyfrifon ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017 yn unol ag egwyddorion cyfrifyddu a gofynion datgelu yn yr argraffiad o Lawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth (y FREM) a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM a oedd mewn grym yn 2016/17.

Paratowyd y cyfrifon er mwyn:

- (a) rhoi darlun teg a chywir o'r sefyllfa ar 31 Mawrth 2017, ac o'r alldro adnoddau net, yr adnoddau a ddefnyddiwyd i gyflawni amcanion, enillion a cholledion cydnabyddedig a'r llifoedd arian ar gyfer y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben bryd hynny; a
- (b) datgelu gwybodaeth am unrhyw wariant neu incwm o bwys na chafodd ei ddefnyddio i'r dibenion y'u bwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru neu drafodion o bwys nad oeddynt yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Archwilwyr

Archwilydd Cyffredinol Cymru yw Archwilydd Allanol cyfrifon Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fel y nodwyd ym mharagraff 7 o Atodlen 1 i Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005. Cost archwiliad 2016/17 oedd £20k, o'i chymharu ag £20k yn 2015/16.

Hyd y gwn i, rwyf wedi cymryd pob cam angenrheidiol i sicrhau bod yr archwilwyr yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth sy'n berthnasol i archwilio.

Nick Bennett
Swyddog Cyfrifyddu

12 Gorffennaf 2017

Datganiad Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

Dan Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005, fel Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, rhaid i mi baratoi cyfrifon adnoddau ar gyfer pob blwyddyn ariannol sy'n nodi'r adnoddau a brynwyd, a oedd yn cael eu dal neu y cafwyd gwared arnynt yn ystod y flwyddyn a'r defnydd o adnoddau gan y Swyddfa yn ystod y flwyddyn ar y ffurf a'r sail a nodir yn y Cyfarwyddyd Cyfrifon. Paratwir y cyfrifon adnoddau ar sail croniadau a rhaid iddynt roi darlun gwir a theg o sefyllfa Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a'i alldro adnoddau net, yr adnoddau a wariwyd ar amcanion, newidiadau yn ecwiti trethdalwr, a'r llifoedd arian am y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, fel y Swyddog Cyfrifyddu, rhaid i mi gydymffurfio â gofynion *Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth* ac yn benodol rhaid:

- glynu wrth y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddir gan Drysorlys EM, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a defnyddio polisiau cyfrifyddu addas yn gyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon ar sail resymol;
- datgan a yw'r safonau cyfrifo perthnasol fel y'u nodwyd yn *Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth* wedi cael eu dilyn, a datgelu ac egluro unrhyw wyriadau o bwys yn y datganiadau ariannol; a
- paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes byw.

Mae fy nghyfrifoldebau perthnasol fel Swyddog Cyfrifyddu yn cynnwys cyfrifoldeb dros briodoldeb a rheoleidd-dra arian cyhoeddus Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, dros gadw cofnodion priodol a diogelu asedau'r Swyddfa fel y nodir ym memorandum y Swyddogion Cyfrifyddu a luniwyd gan Drysorlys EM a'i gyhoeddi yn "Rheoli Arian Cyhoeddus", a'u bod yn unol â Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2016/17

Statws Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Fel y nodwyd yn Atodlen 1, paragraff 2 Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005 (y Ddeddf), mae'r Ombwdsmon yn Gorfforaeth Unigol sy'n dal y swydd o dan Ei Mawrhydi ac yn cyflawni ei ddyletswyddau ar ran y Goron. Mae Atodlen 1 paragraff 18 yn datgan mai'r Ombwdsmon yw Swyddog Cyfrifyddu Swyddfa'r Ombwdsmon.

Cwmpas y Cyfrifoldeb

Wrth gyflawni rôl Swyddog Cyfrifyddu, rwyf yn sicrhau bod y Swyddfa'n gweithio'n effeithiol ac yn cyrraedd safon uchel o ran uniondeb. Hefyd, rwyf yn gyfrifol am gynnal system reolaeth fewnol gadarn sy'n cynorthwyo'r broses o gyflawni polisiâu, nodau ac amcanion Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, ac sydd hefyd yn diogelu'r asedau a'r arian cyhoeddus yr wyf i yn bersonol gyfrifol amdanynt, yn unol â'r cyfrifoldebau a roddwyd i mi yn "Rheoli Arian Cyhoeddus".

Rwyf yn annibynnol ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru, ond yn atebol i'w Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus am y defnydd o adnoddau a ddarperir i gynnal fy swyddogaethau statudol. Wrth bennu lefel yr adnoddau sydd ar gael i'r Swyddfa, ystyrir y cynigion ar gyfer cyllideb Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru gan Bwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn unol â'r broses a nodir yn y Ddeddf. Mae fy adroddiad blynyddol yn cael ei ystyried gan y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau. Am y tro cyntaf rwyf yn cynhyrchu Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon cyfunol a fydd yn cael ei ystyried gan y ddau Bwyllgor.

Disgwylir i mi gynnwys y datganiad hwn gyda fy nghyfrifon a'm hadroddiad blynyddol er mwyn egluro sut yr eir ati i lywodraethu fy Swyddfa ac i sicrhau bod hynny yn bodloni gofynion y Cod Llywodraethu Corfforaethol. Er mwyn gallu bodloni'r gofynion hyn rwyf wedi sefydlu gweithdrefnau, systemau a strwythurau priodol sy'n gynhwysfawr ac sy'n dangos tystiolaeth i mi fod y trefniadau llywodraethu yn gweithio fel y'u bwriadwyd ar draws y sefydliad a'i weithgareddau. Mae trefniadau o'r fath yn cynnwys fy Fframwaith Llywodraethu, rheolaeth fewnol gynhwysfawr, cwmpas archwilio mewnol ac allanol effeithiol a gweithdrefnau rheolaeth ariannol, cynllunio risg a monitro cadarn.

Cynllunio Strategol a Monitro Perfformiad

Wrth ystyried y Cynllun Strategol am y tair blynedd nesaf, 2016/17 i 2018/19, rwyf wedi cyflwyno'r canlynol:

Gweledigaeth: Diwylliant gwasanaeth cyhoeddus sy'n rhoi gwerth ar gwynion ac yn eu sgil i wella darpariaeth gwasanaeth cyhoeddus; a

Cenhadaeth: trwy ystyried cwynion, unioni pethau i ddefnyddwyr gwasanaeth a chyfrannu at ddarparu gwell gwasanaethau cyhoeddus a safonau mewn bywyd cyhoeddus.

Er mai gwaith y timau unigol yn y Swyddfa yw rhoi'r camau a nodwyd ar waith, mae'r Tîm Rheoli a'r Panel Ymgynghorol yn monitro'r cynnydd a wneir yn erbyn targedau a'r canlyniadau a sicrhawyd drwy adroddiadau chwarterol. Roeddwn yn falch iawn bod yr holl weithgareddau allweddol a bennwyd ar gyfer 2016-17 wedi'u cyflawni erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

System Rheolaeth Fewnol

Mae'r system reolaeth fewnol wedi'i llunio i reoli risg ar lefel resymol yn hytrach nag i gael gwared â phob risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion; felly dim ond sicrwydd rhesymol, ac nid sicrwydd llwyr o effeithiolrwydd y gall ei gynnig. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus a luniwyd i ganfod a blaenoriaethu'r risgiau o ran cyflawni fy mholisiau, fy nodau a'm hamcanion, i werthuso'r tebygolrwydd y bydd y risgiau hynny'n cael eu gwireddu, a'u heffaith pe bai hynny'n digwydd, ac i'w rheoli'n effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarbodus. Mae'r system rheolaeth fewnol wedi bod mewn grym gan Swyddfa Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017, a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r cyfrifon hyn, ac mae'n cydymffurfio â chyfarwyddyd Trysorlys EM. Ni chanfuwyd dim gwendidau sylweddol mewn rheolaeth fewnol yn sgil gwaith archwilio ac mae camau i wella rheolaeth ymhellach yn cael eu rhoi ar waith yn brydlon ac yn cael eu monitro gan y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Trefniadau Llywodraethu Corfforaethol

Mae trefniadau llywodraethu yn cynnwys Panel Ymgynghorol o ymgynghorwyr allanol sy'n cael cymorth Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, sy'n is-bwyllgor y Panel. Dyma gyfrifoldebau'r naill a'r llall:

Y Panel Ymgynghorol

(a) Rôl y Panel

Mae'r Panel Ymgynghorol yn fforwm anstatudol a'i brif rôl yw cynorthwyo a chynghori'r Ombwdsmon i'w alluogi i arwain a llywodraethu swyddfa Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn dda. Hefyd, mae'r Panel Ymgynghorol yn cynnig persbectif allanol i helpu i ddatblygu polisiau ac arferion.

Mae'r Panel Ymgynghorol'n rhoi cefnogaeth a chymorth penodol i'r Ombwdsmon ar y canlynol:

- gweledigaeth, gwerthoedd a dibenion;
- cyfeiriad strategol a chynllunio;
- atebolrwydd i ddinasyddion am y cyllid cyhoeddus a gaiff;
- trefniadau rheoli risg a rheolaeth fewnol.

Cynghori'r Ombwdsmon yn unig yw gwaith y Panel Ymgynghorol, ac nid yw'n gwneud penderfyniadau drwy ei hawl ei hun.

Mae'r Panel hefyd yn cynorthwyo'r Ombwdsmon i sefydlu:

- trefniadau llywodraethu, gan gynnwys Cylch Gorchwyl unrhyw is-bwyllgorau;
- cyfeiriad strategol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, ei nodau, ei amcanion a'i dargedau;
- polisiau busnes allweddol;
- polisiau a strategaethau cyflogaeth allweddol;

ynghyd â chraffu a rhoi sicrwydd mewn perthynas â'r canlynol:

- y Cynllun Strategol Tair Blynedd a'r Cynllun Busnes Blyneddol;
- dyraniad cyllideb lefel uchel;
- cyflwyno'r Amcangyfrifon cyllidebol i Bwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru;
- cyfrifon adnoddau (wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg);
- contractau/buddsoddiadau cyfalaf (dros £250k) (wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg).

Mae hefyd yn monitro ac yn adolygu'r canlynol:

- rheolaeth fewnol a risg (wedi'i dirprwyo i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg);
- perfformiad a chyflawni gweithredol;

- perfformiad ariannol;
- effeithiolrwydd polisïau a strategaethau cyflogaeth;
- amrywiaeth a chyfle cyfartal, yn arbennig yng nghyswllt Deddf Cydraddoldeb 2010;
- strategaethau cyfathrebu allanol a chysylltiadau â rhanddeiliaid;
- iechyd a diogelwch a pharhad busnes.

Cynhaliwyd pedwar cyfarfod ym mis Gorffennaf, Medi a Rhagfyr 2016 a Mawrth 2017.

(b) Aelodaeth

Mae'r aelodau'n cynnwys:

- yr Ombwdsmon
- hyd at chwe aelod allanol (sy'n cynnig sgiliau a phrofiad penodol sydd eu hangen ar yr Ombwdsmon a gall un ohonynt ddod o swyddfa ombwdsmon arall).

Bu'r Rheolwr Polisi a Chyfathrebu yn gweithredu fel Ysgrifennydd y Panel; gall aelodau eraill y Tîm Rheoli fel y penderfyna'r Ombwdsmon fod yn bresennol yng nghyfarfodydd y Panel ond nid ydynt yn aelodau ffurfiol o Banel Ymgynghorol OGCC.

Roedd presenoldeb yn ystod 2016/17 fel a ganlyn:

Aelodaeth:	
Nick Bennett – Ombwdsmon a Chadeirydd	3
Margaret Griffiths	3
Jonathan Morgan	1
William Richardson	4
Sharon Warnes	4
Jan Williams	3
John Williams	4

Y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd Risg

(a) Cylch Gorchwyl

Mae'r Panel Ymgynghorol yn gyfrifol am gytuno ar Gylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cynorthwyo'r Ombwdsmon trwy adolygu pa mor gynhwysfawr a dibynadwy yw'r sicrwydd ar lywodraethu, rheoli risg, yr amgylchedd rheoli a chywirdeb datganiadau ariannol a'r adroddiad blynyddol.

(b) Aelodaeth

Mae'r Pwyllgor yn dod yn fwy a mwy annibynnol. Mae'n cael ei gadeirio gan William Richardson a arferai fod yn Ddirprwy Brif Weithredwr yn swyddfa'r Ombwdsmon Seneddol a Gwasanaeth Iechyd. Mae ganddo brofiad helaeth o weithredu systemau llywodraethu, a systemau gweinyddol ac ariannol yng nghyd-destun cynllun ombwdsmon. Bu Jonathan Morgan yn Aelod Cynulliad am 12 mlynedd, ac mae'n gyn-gadeirydd Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol. Ym mis Mawrth 2016, daeth yn aelod o'r Panel Ymgynghorol a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Nid yw'r Ombwdsmon yn aelod o'r Pwyllgor mwyach, er ei fod yn dod i'r cyfarfodydd ac yn cyfrannu atynt.

(c) Hyfforddiant

Gwahoddir Aelodau'r Pwyllgor i asesu eu hanghenion hyfforddi yn flynyddol. Yn ystod y flwyddyn a fu, i ategu rhaglen gynefino'r flwyddyn flaenorol ar gyfer aelodau'r Panel Ymgynghorol a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, mae hyfforddiant ychwanegol yn ymwneud â gwaith swyddfa Ombwdsmon wedi ei gynnal. Mae hyn wedi bod ar ffurf cyflwyniad/trafodaeth ar ddiwedd pob cyfarfod o'r Panel Ymgynghorol. Gwnaethpwyd trefniadau hefyd i Sharon Warnes a Jonathan Morgan fynd ar gwrs Pwyllgor Archwilio Effeithiol CIPFA yn ystod 2016/17. Yn anffodus, cafodd y cwrs dan sylw ei ganslo gan CIPFA. Trefnir lle ar eu cyfer pan fydd y cwrs yn cael ei gynnal eto gan CIPFA.

(d) Cyfarfodydd

Mae'r Pwyllgor yn llunio ei raglen waith flynyddol ei hun. Cynhaliwyd pedwar cyfarfod o'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn. Ymhob cyfarfod derbyniodd y Pwyllgor nifer o eitemau agenda sefydlog. Roedd un o'r rhain yn ymdrin â Rheoli Risg ac yn cynnwys manylion am risgiau newydd ac unrhyw newid i'r Gofrestr Risg bresennol (e.e. symudiad yn lefel y risg). Pan ystyrir y Cynllun Archwilio Mewnol blynyddol, mae'r gofrestr risgiau lawn ar gael i'r Pwyllgor er mwyn sicrhau bod y cynllun arfaethedig yn adlewyrchu'r blaenoriaethau yn y gofrestr. Mewn cyfarfodydd eraill, cyflwynir risgiau uchel a chanolig i'r Pwyllgor o leiaf er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o'r prif risgiau. Y prif risgiau a gafodd eu monitro yn ystod y flwyddyn oedd enw da'r Swyddfa ac, yn yr hinsawdd economaidd bresennol, y lefel briodol o adnoddau i alluogi'r Ombwdsmon i gyflawni ei ymrwymadau statudol. Mae lefel gyffredinol y risg sy'n wynebu'r Swyddfa wedi parhau'n isel ac, at ei gilydd, yn statig. Dyma gofnod o'r presenoldeb:

Aelodaeth:	
William Richardson (Cadeirydd)	4
Jonathan Morgan	2
Sharon Warnes	4
John Williams	4

Roedd adroddiadau sefydlog eraill a gyflwynwyd i'r Pwyllgor yn ymwneud â datganiadau ar unrhyw dwyll neu golledion, gan gynnwys colli data, a ddaeth i'r amlwg.

Yn ystod y flwyddyn, derbyniodd y Pwyllgor adroddiadau hefyd am unrhyw faterion priodol a oedd o fewn ei Gylch Gorchwyl. Roedd y rhain yn cynnwys: y cyfrifon 9 a 12 mis, cynlluniau archwilio mewnol, y newyddion diweddaraf am y cynllun parhad busnes; a materion llywodraethu corfforaethol ac ariannol perthnasol a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM.

Ym mhob cyfarfod, cafodd y Pwyllgor gopi, er gwybodaeth, o adroddiad Monitro'r Gyllideb diweddaraf sy'n cael ei ystyried gan y Tîm Rheoli. Bwriad hwn yw rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor bod y Swyddfa'n craffu'n rheolaidd ar y sefyllfa ariannol.

Rhoddodd y Pwyllgor gyngor i'r Ombwdsmon er mwyn sicrhau bod Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2016/17 yn cynnwys gwybodaeth briodol ac yn cydymffurfio ag arfer gorau.

(e) Archwilio Mewnol ac Allanol

Cafodd y Pwyllgor adroddiadau rheolaidd gan yr archwilwyr mewnol a'r archwilwyr allanol. Cynlluniwyd gwaith Deloitte, yr Archwilwyr Mewnol, yn ystod y flwyddyn ar sail asesiad cyffredinol o'u hanghenion a'i gyflawni drwy eu trydedd rhaglen flynyddol. Cyfeiriodd eu hadroddiadau at y fframwaith rheoli mewnol boddhaol yn y sefydliad ac roeddent yn cynnwys argymhellion ar gyfer gwella lle'r oedd angen. Nodwyd yr asesiadau cyffredinol canlynol yn eu Hadroddiad Blynyddol ar Archwiliad Mewnol o'r Systemau Cyllid ar gyfer 2016/17:

Rheoli Cyllideb	Sicrwydd SYLWEDDOL
Cyfrifylfr Cyffredinol	Sicrwydd SYLWEDDOL
Asedau Sefydlog	Sicrwydd CYMEDROL

Roedd y rhaglen archwilio dreigl a oedd yn cynnwys elfennau eraill ar waith a mesurau rheoli'r Swyddfa hefyd yn cyfeirio at y fframwaith rheoli mewnol boddhaol yn y Swyddfa, ac roeddent yn cynnwys argymhellion ar gyfer gwella lle'r oedd angen. Roedd yr asesiadau cyffredinol fel a ganlyn:

Llywodraethu Corfforaethol	Sicrwydd SYLWEDDOL
Delio â Chwynion	Sicrwydd SYLWEDDOL

Dywed Adroddiad Blynyddol yr archwilwyr mewnol am 2016/17: 'Ar sail y gwaith a wnaethpwyd gennym yn ystod y flwyddyn gallwn ddod i'r casgliad fod gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC) system gadarn o reolaeth fewnol ar y cyfan, a ddylai roi sicrwydd sylweddol o ran cyflawni amcanion OGCC.' Dylai'r canfyddiadau hyn roi sicrwydd bod y trefniadau sydd ar waith yn lleihau amlygiad y Swyddfa i risg. Nododd y Pwyllgor drylwyrder y gwaith archwilio, ymarferoldeb yr argymhellion ac ymateb agored a phositif y rheolwyr i'r argymhellion a wnaethpwyd.

Mae rôl yr archwilydd allanol yn cael ei chyflawni gan Swyddfa Archwilio Cymru (WAO). Bu'r Pwyllgor yn ystyried y Cyfrifon Blynyddol a oedd yn cynnwys Datganiad Llywodraethu'r Swyddfa am 2015/16 ynghyd â'r Archwiliad Allanol o Adroddiad y Datganiadau Ariannol a'r Llythyr Rheoli. Cafodd casgliadau'r archwiliad am flwyddyn ariannol 2015/16 eu hadolygu yng nghyfarfod Medi 2016 o'r Pwyllgor.

Rhoddwyd barn ddiamod ar Gyfrifon 2015/16 ar 21 Gorffennaf 2016 gyda'r ddau argymhelliad wedi eu derbyn yn llawn gan y rheolwyr. Caiff y rhain eu gweithredu yng nghyfrifon blynyddol 2016/17.

Mae gan yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol yr hawl, os tybir fod hynny'n briodol, i godi unrhyw fater drwy bolisi mynediad agored gyda'r Cadeirydd a thrwy'r hawl honno i ddwyn unrhyw fater i sylw'r Pwyllgor. Sicrhodd y Pwyllgor, drwy adolygu rhaglenni'r Archwilwyr Mewnol ac Allanol, eu bod yn cydweithredu'n effeithiol â'i gilydd. Mae ansawdd y gwaith archwilio a safon gwaith y Pwyllgor wedi cael ei werthuso yn ystod y flwyddyn drwy ystyried yr adroddiadau archwilio a'r argymhellion a'r ddeialog mewn cyfarfodydd rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr.

I sicrhau y gellir codi materion priodol yn gyfrinachol mae Cadeirydd y Pwyllgor yn cynnal cyfarfod bob blwyddyn â chynrychiolwyr yr Archwilwyr Allanol a Mewnol. Cynhaliwyd cyfarfod o'r fath ar 15 Mawrth 2017.

(f) Prosesau monitro

Ym mhob cyfarfod yn ystod 2016/17, cafodd y Pwyllgor adroddiad ar y cynnydd sydd wedi'i wneud o ran gweithredu ar argymhellion yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol. Roedd aelodau'r Pwyllgor yn fodlon bod yr holl argymhellion a wnaed wedi cael neu y byddant yn cael eu rhoi ar waith erbyn chwarter cyntaf 2017/87.

(g) Asesiad ac Adolygiad Blynyddol

Cynhelir yr adolygiad blynyddol hwn er mwyn sicrhau bod gwaith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn parhau i gydymffurfio â'r Egwyddorion Arfer Da sydd wedi'u nodi yn Llawlyfr Pwyllgorau Archwilio Trysorlys EM. I helpu'r Pwyllgor i benderfynu a oedd yn cydymffurfio â'r arferion da, gofynnwyd i bob aelod gwblhau "rhestr wirio hunanasesiad y Pwyllgor Archwilio" gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol.

Cafodd sylwadau a gafwyd gan aelodau'r Pwyllgor eu hystyried wrth baratoi'r Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2016/17.

Casgliad yr adroddiad oedd ei fod wedi cael gwybodaeth a sicrwydd cynhwysfawr a oedd yn ddibynadwy ac yn ddigon i'w alluogi i gyflawni ei gyfrifoldebau. Roedd y sicrwydd hwn yn dangos bod yr amgylchedd rheolaeth fewnol cyffredinol, adroddiadau ariannol, rheoli risg ac ansawdd y gwaith Archwilio Allanol a Mewnol yn foddhaol.

Felly, roedd y Pwyllgor yn gallu rhoi sicrwydd y byddai'n fy nghynorthwyo i fel Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru i gydymffurfio â'm cyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu, yn benodol o ran rhoi tystiolaeth a fyddai'n helpu gyda'r gwaith o baratoi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn.

Rhoi Gwybod am Ddigwyddiadau sy'n Ymwneud â Data Personol

Mae pob digwyddiad sy'n ymwneud â data personol yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, boed Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar fai neu beidio. Os bydd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar fai, bydd canllawiau a gyhoeddwyd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn cael eu defnyddio i ystyried a yw'n angenrheidiol rhoi gwybod i'r swyddfa honno am y digwyddiad. Yn ystod 2016/17, bu un digwyddiad lle'r oedd angen hysbysu Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth. Gwnaethpwyd hynny, ac ar ôl cael rhagor o fanylion am y digwyddiad a'r camau a oedd wedi'u cymryd i sicrhau na fyddai achos tebyg yn digwydd yn y dyfodol, penderfynwyd nad oedd angen cymryd camau pellach.

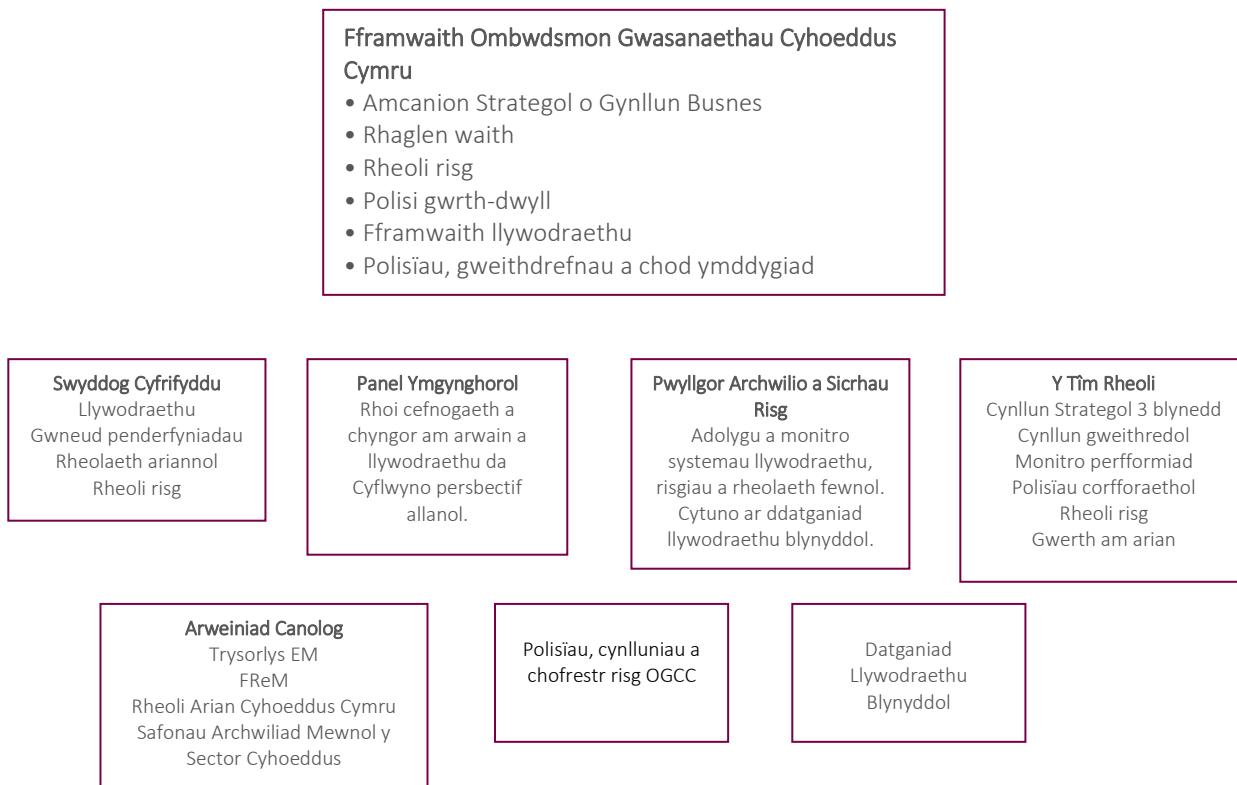
Y Fframwaith Risg a Rheoli

Yn unol â "Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru" rwyf yn cael fy nghynorthwyo gan Gyfrifydd Ariannol proffesiynol a chymwys sy'n ymgymryd â chyfrifoldebau'r cyfarwyddwr cyllid fel sy'n cael ei nodi yn y ddogfen honno.

Mae rheoli risg a'r gofrestr risg yn eitemau sefydlog ar Agenda'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Roedd y mater hwn yn bwnc y rhoddwyd sylw arbennig iddo yn ystod y flwyddyn. Cafodd gweithdy ar y pwnc hwn ei hwyluso gan ein harchwilwyr mewnol, Deloitte. O ganlyniad, cafwyd cynnig ar gyfer ymagwedd newydd tuag at risg, ynghyd ag adroddiad a fyddai o bosibl yn fyrrach ac yn fanylach gan dynnu sylw at risgiau allweddol. Mae'r gwaith hwn yn parhau.

Rwyf yn parhau i wella'r trefniadau ar gyfer rheolaeth fewnol gadarn er mwyn sicrhau bod y Swyddfa'n gallu canfod, asesu a rheoli risg yn effeithiol. Wrth ymgymryd â'r cyfrifoldeb hwn yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017, cefais gymorth gan y Prif Swyddog Gweithredol y mae rhai o gyfrifoldebau'r Ombwdsmon wedi eu dirprwyo iddo. Hefyd, mae gan y Tîm Rheoli a gadeirir gennyf gyfrifoldeb am oruchwyllo rheoli risg. Rwyf yn fodlon bod y systemau sydd ar waith yn canfod risgiau posibl yn gynnar ac yn caniatáu, trwy reolaeth weithredol, i gamau priodol gael eu cymryd er mwyn lleihau i'r eithaf unrhyw effaith andwyol ar y swyddfa. Fel yr wyf wedi'i nodi eisoes, mae'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cael adroddiadau rheolaidd am Gofrestr Risgiau'r Swyddfa.

Trefniadau Fframwaith Sicrhau Risg

Cydrannau Map Sicrwydd

Haen amddiffyn 1af Adrodd ar gyflawni strategol a gweithredol Adrodd KPI Rheolyddion ariannol/monitro cyllidebau
2il Haen amddiffyn Adolygu cofrestr risg Sicrhau ansawdd Sicrhau diogelwch gwybodaeth
3ydd Haen amddiffyn Adroddiadau archwilio mewnol Archwiliadau cyfrifo ariannol di-rybudd Craffu gan y Pwyllgor Cyllid a PAC
Sicrwydd eraill Archwilio allanol

Y Broses Gyllidebu

Yn rhinwedd fy swydd fel Swyddog Cyfrifyddu, rwyf yn sicrhau bod gennyf drefniadau ar waith sy'n cadw rheolaeth dynn ar yr arian cyhoeddus sydd yn fy ngofal, fel y gwnaeth fy rhagflaenydd o'm blaen. Yn benodol, mae'r Tîm Rheoli yn cael adroddiad monitro cyllideb bob mis sy'n nodi gwir wariant o'i gymharu â'r gwariant a glustnodwyd yn y gyllideb. Mae unrhyw faterion annisgwyl yn ymwneud â gwariant sy'n codi yn ystod y flwyddyn yn cael eu trafod a phennir camau i'w cymryd i sicrhau bod y swyddfa yn cadw o fewn y gyllideb y cytunwyd arni. Ni chododd dim materion o bwys mewn perthynas â chyllideb Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2016/17.

O ran y broses i gynhyrchu amcangyfrif ariannol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2017/18, cafodd papur yn nodi meini prawf cychwynnol ar gyfer y gyllideb ei drafod gan y Panel Ymgynghorol ym mis Gorffennaf 2016. Yn dilyn hyn trafodwyd papur amcangyfrif drafft o'r gyllideb yn y cyfarfod ym mis Medi 2016. Roedd y papur hwn yn nodi'n llawn yr adnoddau ariannol y tybia Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru sy'n angenrheidiol er mwyn i'r Ombwdsmon gyflawni ei ddyletswyddau. Cyflwynwyd y papur Amcangyfrifon terfynol i Bwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Bu'r Pwyllgor Cyllid yn ystyried y papur ym mis Hydref 2016 ac roeddwn yn falch gael bod yn bresennol yn y cyfarfod i ateb cwestiynau penodol Aelodau'r Cynulliad ar yr hyn a gyflwynwyd.

Wedi hynny, cymeradwyodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru'r amcangyfrif ariannol ar gyfer 2017/18.

Casgliad

Gallaf ddatgan nad oedd gwendidau o bwys yn system rheolaeth fewnol y Swyddfa yn 2016/17 a fyddai wedi effeithio ar allu'r Swyddfa i gyflawni ei pholisïau, ei nodau a'i hamcanion a bod trefn Lywodraethu Gorfforaethol gadarn ar waith heb unrhyw achos o dorri'r Cod Llywodraethu Corfforaethol.

Nick Bennett
Swyddog Cyfrifyddu

12 Gorffennaf 2017

Adroddiad Taliadau

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

Mae Deddf Llywodraeth Cymru 2006 yn datgan bod fy nhaliadau a chostau fy mhensiwn ac yswiriant gwladol cysylltiedig yn cael eu talu o Gronfa Gymunedol Cymru, yn hytrach na chael eu talu’n uniongyrchol. Mae’r costau hyn wedi’u cynnwys, er tryloywder, yn yr adroddiad taliadau ar dudalen 55 a 56.

Taliadau

Mae’r adrannau canlynol yn nodi tâl a buddiannau pensiwn uwch reolwyr y Swyddfa: Nick Bennett - Ombwdsmon, Chris Vinestock - Prif Swyddog Gweithredol a Chyfarwyddwr Ymchwiliadau a Katrin Shaw - Cyfarwyddwr Cynorthwyol Ymchwiliadau a Chynghorydd Cyfreithiol.

Un Cyfanswm Tâl										
Swyddogion	Cyflog (£'000)		Taliadau bonws (£'000)		Buddion mewn Ffyrdd Eraill (i'r £100 agosaf)		Buddion pensiwn (i'r £1,000 agosaf)		Cyfanswm (£'000)	
	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16	2016/17	2015/16
Nick Bennett	140-145	140-145	-	-	-	-	57,000	56,000	200-205	195-200
Chris Vinestock	90-95	85-90	-	-	-	-	79,000	48,000	170-175	130-135
Katrin Shaw	70-75	65-70	-	-	-	-	74,000	33,000	145-150	95-100

Cyflogau

Mae’r cyflog yn cynnwys cyflog gros, taliadau goramser ac unrhyw lwfansau eraill i'r graddau bod trethiant y DU yn berthnasol iddynt.

Buddion mewn ffyrdd eraill

Mae gwerth ariannol unrhyw fuddion o fath arall yn cynnwys unrhyw wariant a dalwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac sy’n cael ei drin gan Gyllid a Thollau EM fel enillion trethadwy. Ni fu gwariant o’r fath.

Bonysau

Ni thalwyd bonws yn ystod y flwyddyn i mi nac i unrhyw aelod o staff yn fy swyddfa gan nad oes cynllun bonws ar waith.

Cymarebau tâl

Roedd tâl band y cyfarwyddwr sy'n cael y cyflog mwyaf yn y flwyddyn ariannol 2016/17 yn £140-£145,000 (2015/16, £140-£145,000). Roedd hyn 3.5 gwaith (2015/16, 3.5) yn fwy na thâl canolrifol y gweithlu, a oedd yn £40,623 (2015/16, £40,218). Yn 2016/17, ni chafodd dim cyflogai daliad a oedd yn fwy na thâl y cyfarwyddwr sy'n cael y cyflog mwyaf (2015/16, dim un).

Roedd ystod y taliadau rhwng £16,000 a £145,000 (2016/17, £14,000-£145,000). Mae'r cyfanswm tâl yn cynnwys cyflog, tâl seiliedig ar berfformiad heb ei gyfuno, a buddion o fath arall. Nid yw'n cynnwys taliadau diswyddo, cyfraniadau pensiwn y cyflogwr na gwerth trosglwyddo cyfwerth ag arian pensiynau.

Dyfarniadau cyflog

Mae cyflogau'r staff yn gysylltiedig â dyfarniadau cyflog a roddir i weithwyr sy'n gweithio ym maes Llywodraeth Leol yng Nghymru a Lloegr. Yn unol â'r drefn honno, cafodd staff godiad cyflog o 1% yn 2016/17 a oedd yn cwmpasu'r flwyddyn Ebrill 2016 a Mawrth 2017.

Pensiynau

Dangosir isod yr hawliadau pensiwn yr unigolion a enwir uchod:

Enw	Pensiwn cronedig ar oed pensiwn ar 31/03/17 a'r cyfandaliad cysylltiedig	Cynnydd real yn y pensiwn a'r cyfandaliad cysylltiedig ar oed pensiwn	CETV ar 31/03/17	CETV ar 31/03/16	Cynnydd real mewn CETV	Cyfraniad y cyflogwr at gyfrifon pensiwn partneriaeth
	£000	£000	£000	£000	£000	£100 agosaf
Nick Bennett ¹	30-35	10-12.5	348	222	21	-
Chris Vinestock	50-55	2.5-5	651	580	44	-
Katrin Shaw	25-30	2.5-5	364	304	44	-

¹ Mae'r cynnydd real yn y pensiwn yn cynnwys trosglwyddiad gan yr aelod yn ystod y flwyddyn adrodd.

Rhwymedigaethau Pensiwn

Mae'r ymrwymïadau pensiwn i staff blaenorol a phresennol yn cael eu cyflawni drwy:

- (a) Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil;
- (b) Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir trwy Gynllun Pensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg (y Gronfa);
- (c) y pensiynau sy'n cael eu talu'n uniongyrchol i gyn-Gomisiynwyr neu eu dibynyddion.

Mae manylion llawnach i'w gweld yn yr Atodiad Pensiynau ar dudalen 82.

Salwch

Yn ystod y flwyddyn, collwyd 4.0 diwrnod y cyflogai ar gyfartaledd oherwydd salwch o'i gymharu â 5.6 diwrnod yn 2015/16. Mae hyn gyfwerth ag 1.5% (2.0% yn 2015/16) o gyfanswm y diwrnodau gwaith posibl.

Yn y blynyddoedd blaenorol nid oedd beichiogrwydd a salwch yn gysylltiedig â mamolaeth wedi'u cynnwys yn y ffigurau a adroddwyd gan fod yn rhaid i absenoldeb o'r fath, yn ôl y gyfraith, gael ei gofnodi ar wahân. Er eu bod yn dal i gael eu cofnodi ar wahân, er mwyn cysoni â'r ffordd y mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn adrodd, mae beichiogrwydd a salwch yn gysylltiedig â mamolaeth wedi'u cynnwys yn y ffigurau uchod. Mae'r ffigurau (uchod) ar gyfer 2015/16 felly wedi cael eu cymhwyso o'r rhai a adroddwyd y llynedd, felly maent yn cael eu dangos yn yr un ffordd â'r ffigurau ar gyfer 2016/17.

Adrodd ar gynlluniau Gwasanaeth Sifil a chynlluniau iawndal eraill – pecynnau ymadael

Ni thalwyd dim pecynnau ymadael yn 2016/17 (2015/16 Dim).

Y Panel Ymgynghorol a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg

Gwnaed y taliadau amhensiynadwy canlynol, sy'n seiliedig ar gyfradd ddyddiol, i aelodau o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg a'r Panel Ymgynghorol:

	2016/17	2015/16
	£	£
William Richardson	2,737	2,737
John Williams	1,711	1,400
Jan Williams	-	-
Margaret Griffiths	1,269	987
Sharon Warnes	1,711	1,244
Jonathan Morgan	1,244	-

Ar gyfer materion adrodd staff gweler yr Adroddiad Blynnyddol ar Gydraddoldeb ar dudalen 29.

Nick Bennett
Swyddog Cyfrifyddu
Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

12 Gorffennaf 2017

Adroddiad Atebolrwydd ac Archwilio Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Yn ogystal â'r prif ddatganiadau a baratowyd yn unol â'r **Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS)**, mae Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth (FReM) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Ombwdsmon baratoi datganiad a nodiadau ategol i ddangos alldro adnoddau yn erbyn yr Amcangyfrifon o'r Cyflenwad a gyflwynir i'r Cynulliad, yn achos pob cais am adnoddau.

Crynodeb Alldro Adnoddau Net

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017

	Amcangyfrif Diwygiedig			Alldro			2015/16	
	Gwariant Gros	Incwm	Cyfanswm Net	Gwariant Gros	Incwm	Cyfanswm Net	Cyfanswm alldro net o'i gymharu â'r amcangyfrif	Cyfanswm Net
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Refeniw	4,065	-	4,065	4,025	-	4,025	40	3,984
Cyfalaf	25	-	25	27	-	27	(2)	144
Adnoddau Net	4,090	-	4,090	4,052	-	4,052	38	4,128
Gofynion Arian Parod Net	4,279	-	4,279	4,240	-	4,240	39	4,218

Roedd y £5k o incwm a dderbyniwyd yn uwch na'r gyllideb a gymeradwywyd a chaiff ei ddychwelyd i Gronfa Gyfunol Cymru yn ogystal â'r £34 o falans yn y banc ar 31 Mawrth 2017.

Mae'r Ombwdsmon yn cael ei dalu'n uniongyrchol o Gronfa Gyfunol Cymru (CGC) ac nid gan y Swyddfa. Yn y blynyddoedd blaenorol roedd cyflog yr Ombwdsmon yn cael ei gyfrifyddu fel Cost Gweinyddol nad yw'n gost staff yn Nodyn 3 ac felly nid oedd yn cael ei gynnwys yn y Crynodeb o Alldro Adnoddau. Ni fydd costau cyflog yr Ombwdsmon yn cael eu cynnwys yng nghyfrifon OGCC ar ôl 2016/17 ac mae'r ffigurau ar gyfer 2015/16 wedi cael eu cymhwyso i adlewyrchu'r newid hwn.

Er tryloywder, bydd taliadau'r Ombwdsmon yn parhau i gael eu datgelu yn yr Adroddiad Taliadau.

Cysoni Adnoddau Net â'r Gofynion Arian Parod Net

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017

	Nodyn	2016/17 Amcangyfrif diwygiedig	2016/17 Cyfanswm yr Alldro Net	Cyfanswm yr alldro net o'i gymharu â'r amcangyfrif diwygiedig	Alldro 2015/16
		£000	£000	£000	£000
Refeniw Net	2-4	4,065	4,025	40	3,984
Cyfalaf Net	6	25	27	(2)	144
Adnoddau Net		4,090	4,052	38	4,128
Incwm dros ben i Gronfa Gyfunol Cymru	4	-	(5)	5	-
Symudiadau mewn darpariaethau	10	(30)	(21)	(9)	11
Taliadau cyfalaf	6	(80)	(82)	2	(83)
Symudiadau mewn cyfalaf gwaith	7-9	20	16	4	(88)
Cyllid pensiwn	Atodiad Pensiynau	279	280	(1)	250
Gofyniad arian parod net		4,279	4,240	39	4,218

Roedd y £5k o incwm a dderbyniwyd yn uwch na'r gyllideb a gymeradwywyd a chaiff ei ddychwelyd i Gronfa Gyfunol Cymru yn ogystal â'r £24 o falans yn y banc ar 21 Mawrth.

Mae'r ffigurau ar gyfer 2015/16 wedi cael eu hailddatgan i ystyried y driniaeth ddiwygiedig o gostau cyflog yr Ombwdsmon.

Nick Bennett
Swyddog Cyfrifyddu

12 Gorffennaf 2017

Tystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Ardystiaf fy mod wedi archwilio datganiadau ariannol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2017 o dan paragraff 17 (2) o atodlen 1 i Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) (2005). Mae'r rhain yn cynnwys y Crynodeb Alldro Adnoddau Net, y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr, y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, y Datganiad Gyfunol o Lifau Arian, y Datganiad o'r Newidiadau mewn Ecwiti Trethdalwyr, a'r nodiadau cysylltiedig. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y polisiau cyfrifyddu a nodir ynddynt. Rwyf hefyd wedi archwilio'r wybodaeth yn yr Adroddiad ar Gydnabyddiaeth y nodir ei bod wedi'i harchwilio yn yr adroddiad hwnnw.

Priod gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu a'r archwilydd

Fel yr eglurir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu, mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol yn unol â Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) (2005) a chyfarwyddiadau a wnaed gan Trysorlys EM o dan y Ddeddf honno, ac am sicrhau rheoleidd-dra'r trafodion ariannol.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Cyngor Adroddi Ariannol ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Cynhelir archwiliad er mwyn cael tystiolaeth o'r symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol i roi sicrwydd rhesymol nad oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol, boed hynny drwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesu'r canlynol: pa un a yw'r polisiau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a pha un a ydynt wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymoldeb amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru; a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau ariannol.

Mae hefyd yn ofynnol i mi gael digon o dystiolaeth i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Yn ogystal, darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Cyfrifon Blynnyddol er mwyn nodi anghysondebau perthnasol â'r datganiadau ariannol archwiliedig a nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos fel petai'n berthnasol anghywir ar sail y wybodaeth a ddaeth i law wrth i mi gyflawni'r archwiliad neu sy'n berthnasol anghyson â'r wybodaeth honno. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau perthnasol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm tystysgrif ac adroddiad.

Barn ar y datganiadau ariannol

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gywir a theg o sefyllfa Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar 31 Mawrth 2017 ac o'i ofyniad net am arian parod yr alldro net o ran adnoddau a chost gweithredu net, datganiad newidiadau yn ecwiti trethdalwyr a llif arian am y flwyddyn a ddaeth i ben bryn hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EM a gyhoeddwyd o dan Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) (2005).

Barn ar reoleidd-dra

Yn fy marn i, ymhob ffordd berthnasol, mae'r gwariant a'r incwm yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac mae'r trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu llywodraethu.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i:

- mae'r rhan o'r Adroddiad ar Gydabyddiaeth i'w harchwilio wedi'i pharatoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys EM a wnaed o dan Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) (2005); ac
- mae'r wybodaeth a gynhwysir yn y Cyfrifon Blynnyddol yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- nid yw'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol yn cydymffurfio â chanllawiau Trysorlys EM;
- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;

- nid yw'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r Adroddiad ar Gydabyddiaeth i'w harchwilio yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu;
- ni ddatgelwyd gwybodaeth a bennwyd gan Drysorlys EM o ran cydnabyddiaeth a thrafodion eraill; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
19 Gorffennaf 2017

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.

Datganiadau Ariannol

Datganiad Gwariant Cynhwysfawr Net

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017

	Nodyn	2016/17	2015/16
		£000	£000
Costau gweinyddol			
Costau staff	2	2,827	2,498
Costau gweinyddu eraill nad ydynt yn gostau staff	3	1,198	1,486
Costau Gweinyddu Gros		4,025	3,984
Incwm Gweithredu	4	(5)	-
Costau Gweinyddu Net		4,020	3,984
Alldro Refeniw Net		4,020	3,984

Mae'r holl weithgarwch sydd wedi cychwyn yn y cyfnod yn parhau.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 69 i 81 a'r Atodiad Pensiynau ar dudalennau 82 i 91 yn rhan o'r datganiadau hyn.

Mae'r ffigurau ar gyfer 2015/16 wedi cael eu hailddatgan i ystyried y driniaeth ddiwygiedig o gostau cyflog yr Ombwdsmon.

Datganiad ar y Sefyllfa Ariannol

ar 31 Mawrth 2017

	Nodyn	2016/17		2015/16	
		£000	£000	£000	£000
Asedau anghyfredol					
Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	6a	140		146	
Asedau anniriaethol	6b	18		67	
Symiau derbyniadwy sy'n dod yn ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn	7				
Gwarged y gronfa bensiwn	Atodiad Pensiynau	40			
Cyfanswm asedau anghyfredol			198		213
Asedau Cyfredol					
Masnach a symiau derbyniadwy eraill	7	163		151	
Arian parod a'r hyn sydd gyfwerth ag arian parod	8	34		36	
Cyfanswm asedau cyfredol			197		187
Cyfanswm asedau			395		400
Rhwymedigaethau cyfredol					
Masnach a symiau taladwy eraill	9	(172)		(173)	
Darpariaethau	10	(83)		(49)	
Cyfanswm rhwymedigaethau cyfredol			(255)		(222)
Asedau anghyfredol ac asedau cyfredol net			140		178
Masnacha symiau taladwy eraill sy'n ddyledus ar ôl blwyddyn	9	(33)		(38)	
Darpariaethau	10	(461)		(474)	
Rhwymedigaethau anghyfredol			(494)		(512)
Asedau llai rhwymedigaethau cyn Pensiynau			(354)		(334)
Gwarged / (Diffyg) y Gronfa Bensiwn	Atodiad Pensiynau		-		(230)
Asedau llai rhwymedigaethau			(354)		(564)
Ecwiti Trethdalwyr					
Cronfa Gyffredinol			(354)		(564)

Mae'r nodiadau ar dudalennau 69 i 81 a'r Atodiad Pensiynau ar dudalennau 82 i 91 yn rhan o'r datganiadau hyn. Cafodd y datganiadau ariannol eu cymeradwyo gan y Swyddog Cyfrifyddu a'u hawdurdodi i'w cyhoeddi ar 12 Gorffennaf 2017 gan:

Nick Bennett
Swyddog Cyfrifyddu

12 Gorffennaf 2017

Datganiad Llif Arian

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017

	Nodyn	2016/17	2015/16
		£000	£000
All-lif arian net trwy weithgarwch gweithredol	11	(4,215)	(4,041)
Llif arian net trwy weithgarwch buddsoddi	12	(27)	(144)
Cyllid gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru	13	4,279	4,254
Cynnydd (gostyngiad) net mewn symiau cyfwerth ag arian parod cyn addasiadau ar gyfer taliadau i Gronfa Gyfunol Cymru		37	69
Talu symiau sy'n ddyledus i Gronfa Gyfunol Cymru	8,9	(39)	(36)
Cynnydd (gostyngiad) net mewn symiau cyfwerth ag arian parod ar ôl addasiadau ar gyfer taliadau i Gronfa Gyfunol Cymru		(2)	33
Arian parod a'r hyn sydd gyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod		36	3
Arian parod a'r hyn sydd gyfwerth ag arian parod ar ddiwedd y cyfnod		34	36

Mae'r nodiadau ar dudalennau 69 i 81 a'r Atodiad Pensiynau ar dudalennau 82 i 91 yn rhan o'r datganiadau hyn.

Datganiad o Newidiadau i Ecwiti Trethdalwyr

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2017

	Cronfa Gyffredinol 2016/17	Cronfa Gyffredinol 2015/16
	£000	£000
Balans ar 1 Ebrill	(564)	(808)
Costau gweithredu net	(4,020)	(3,984)
Cyllid gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru	4,279	4,254
Yn ddyledus i Gronfa Gyfunol Cymru		
- Arian parod	(34)	(36)
- 'Incwm uwchlaw'r gyllideb a gymeradwywyd'	(5)	-
(Diffyg) gwarged actwaraidd	(10)	10
Cyfanswm yr incwm a'r costau cydnabyddedig am y flwyddyn	210	244
Balans ar 31 Mawrth	(354)	(564)

Mae'r nodiadau ar dudalennau 69 i 81 a'r Atodiad Pensiynau ar dudalennau 82 i 91 yn rhan o'r datganiadau hyn.

Mae'r ffigurau ar gyfer 2015/16 wedi cael eu hailddatgan i ystyried y driniaeth ddiwygiedig o gostau cyflog yr Ombwdsmon.

Nodiadau ar y Datganiadau Ariannol

1. Datganiad Polisi Cyfrifyddu

Mae'r datganiadau ariannol hyn wedi cael eu paratoi yn unol â Llawlyfr Adroddiadau Ariannol y Llywodraeth (y Llawlyfr) a gyhoeddir gan Drysorlys EM sydd mewn grym ar gyfer 2016/17. Mae'r polisiâu cyfrifyddu yn y Llawlyfr yn defnyddio Safonau Adroddiadau Ariannol Rhyngwladol fel y maent wedi cael eu mabwysiadu neu eu dehongli ar gyfer y sector cyhoeddus. Os yw'r Llawlyfr yn caniatáu dewis polisi cyfrifyddu, dewiswyd y polisi cyfrifyddu y tybiwyd iddo fod yr un mwyaf priodol i amgylchiadau arbennig Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, i bwrpas rhoi darlun gwir a theg. Disgrifir y polisiâu cyfrifyddu arbennig sydd wedi cael eu mabwysiadu gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru isod. Defnyddiwyd hwy'n gyson wrth ymdrin ag eitemau y tybir sy'n berthnasol i'r cyfrifon.

1.1 Confensiwn Cyfrifyddu

Paratowyd y cyfrifon hyn o dan y confensiwn cost hanesyddol wedi'i addasu i ystyried ailbrizio asedau sefydlog, os yw'n berthnasol i'w gwerth i'r busnes, drwy gyfeirio at eu costau cyfredol.

1.2 Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar

Mae gwariant ar eiddo, peiriannau a chyfarpar yn cael ei gyfalafu lle disgwylir i'r hyn a brynir fod ag oes ddefnyddiol o fwy na blwyddyn a lle mae'r gost yn fwy na £1k. Gall asedau sy'n costio llai na £1k gael eu cyfalafu gyhyd â'u bod yn asedau cyfalaf a'u bod yn rhan o gynllun mwy sydd â chyfanswm dros £1k. Dangosir asedau ar sail eu cost, llai lwfans am ddibrisiant. Adeg eu cydnabod ar y cychwyn mesurir asedau sefydlog ar sail eu cost, gan gynnwys costau megis costau gosod, y gellir eu priodoli'n uniongyrchol i fod yn rhai a ddefnyddiwyd i'w cael i weithio ar gyfer y defnydd y bwriadwyd hwynt. Wrth adolygu costau'r asedau sefydlog a gafwyd yn flaenorol a'r prisiau a dalwyd ar gyfer caffael eitemau newydd yn ystod y flwyddyn, nid oes gwahaniaeth mawr rhwng gwerth net hanesyddol ar bapur yr asedau a'u cost adnewyddu llai dibrisiant.

1.3 Dibrisiant

Caiff asedau eu dibrisio yn ôl cyfraddau a fydd yn eu gostwng i sero neu, os yw'n berthnasol, i amcangyfrif o'u gwerth gweddillol ar sail llinell syth dros eu hoes ddefnyddiol dybiedig yn dilyn taliad dibrisiant blwyddyn lawn cychwynnol ym mlwyddyn eu prynu. Caiff asedau sy'n cael eu datblygu eu dibrisio o'r flwyddyn y

defnyddir yr asedau hynny gyntaf. Ac eithrio pan nodir fel arall y tybir bod asedau byw fel a ganlyn:

Peiriannau	10 mlynedd neu gyfnod y brydles os yw'n llai
Dodrefn a ffitiadau eraill	10 mlynedd neu gyfnod y brydles ar gyfer ffitiadau
Cyfrifiaduron a chyfarpar arall	rhwng 3 a 10 mlynedd

1.4 Asedau anniriaethol

Mae trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol a brynir a meddalwedd a ddatblygir yn cael eu cyfalafu os ydynt yn costio £1k neu ragor ac os yw eu hoes ddefnyddiol yn fwy na blwyddyn. Gall asedau anniriaethol sy'n costio llai na £1k gael eu cyfalafu gyhyd â'u bod yn asedau cyfalaf a'u bod yn rhan o gynllun mwy sydd â chyfanswm dros £1k. Caiff asedau anniriaethol eu hadolygu'n flynyddol er mwyn canfod lleihad yn eu gwerth a chânt eu datgan ar sail cost hanesyddol wedi'i hamorteiddio. Caiff trwyddedau meddalwedd eu hamorteiddio dros gyfnod y drwydded neu dros oes economaidd ddefnyddiol yr offer cyfrifiadurol y maent wedi'u gosod arno, pa un bynnag yw'r byrraf. Fel arfer, byddai hyn rhwng 3 a 5 mlynedd. Caiff meddalwedd a ddatblygir ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol amcangyfrifedig. Yn y flwyddyn y cânt eu prynu, gwneir taliad amorteiddio blwyddyn lawn gyda'r gweddill yn cael ei amorteiddio ar sail llinell syth dros weddill yr oes amcangyfrifedig.

1.5 Treth ar Werth

Nid yw Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi'i gofrestru ar gyfer TAW. Felly datgelir gwariant yn cynnwys TAW.

1.6 Pensiynau

Mae'r ymrwymïadau pensiwn i staff blaenorol a phresennol yn cael eu cyflawni drwy ddarpariaethau Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS), drwy'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir drwy Gynllun Pensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg (y Gronfa), a thrwy daliadau uniongyrchol i ddau Gomisiynydd blaenorol dros Weinyddu Lleol yng Nghymru ac unrhyw fuddiolwyr sy'n dal yn fyw. Datgelir y manylion llawn yn yr Atodiad Pensiynau ar ddiwedd y Datganiadau Ariannol. Caiff costau darparu'r pensiynau hyn eu cynnwys yn y Datganiad Gwariant Net Cynhwysfawr gyda'r enillion a'r colledion actwaraidd sy'n gysylltiedig â Chynllun Pensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg yn cael eu cynnwys yn y flwyddyn y maent yn codi.

1.7 Costau gadael yn fuan

Lle mae'n ofynnol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru dalu costau ychwanegol buddion sy'n fwy na'r buddion arferol a delir dan y cynllun pensiwn priodol i weithwyr sy'n ymddeol yn gynnar, caiff y costau hyn eu cynnwys yn llawn yn y Datganiad Gwariant Net Cynhwysfawr pan fydd y rhwymedigaeth yn codi.

1.8 Prydlesi Gweithredol

Mae gwariant ar eiddo a brydlesir yn wariant yn y cyfnod y mae'n berthnasol iddo. Mae taliadau ar gyfer cyfarpar yng nghyswllt prydlesi gweithredol yn cael eu rhannu'n gyfartal dros oes y brydles.

1.9 Costau Staff

Yn unol ag IAS 19, caiff buddion tymor byr cyflogeion, megis cyflogau a chyfraniadau nawdd cymdeithasol, gwyliau blynyddol â thâl ac absenoldeb salwch â thâl, yn ogystal â buddion anariannol ar gyfer cyflogeion cyfredol, eu cydnabod pan fydd cyflogai wedi darparu gwasanaethau yn gyfnewid am y buddion hynny.

1.10 Darpariaethau

Symiau yw'r rhain y mae'r swm neu'r amseru sy'n berthnasol iddynt yn ansicr ar ddyddiad y fantolen ac maent yn cynrychioli'r amcangyfrif gorau o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r ymrwymadau. Pan fydd effaith gwerth arian o ran amser yn sylweddol, caiff y llifoedd arian amcangyfrifedig yr addaswyd yn ôl risg eu disgowntio gan ddefnyddio'r gyfradd ddisgownt a argymhellir gan Drysorlys EM.

1.11 Incwm

Caiff yr holl incwm ei gydnabod yn y datganiad Gwariant Net Cynhwysfawr yn unol ag IAS 18.

1.12 Effaith Safonau heb fod ar Waith eto

Safon	Dyddiad dod yn weithredol	Manylion pellach
IFRS 9 Offerynnau ariannol	2018/19	Bydd IFRS 9 offerynnau ariannol yn disodli IAS 39 ac mae'n cynnwys dull newydd yn seiliedig ar egwyddorion ar gyfer dosbarthu a mesur asedau ariannol. Mae hefyd yn cyflwyno methodoleg amhariad newydd ar gyfer asedau ariannol yn seiliedig ar golledion a ddisgwylir yn hytrach na cholledion a ddioddefwyd. Mae hyn yn golygu y bydd modd adnabod colledion credyd disgwyliedig ynghynt ac yn fwy amserol. Mae bron yr holl ofynion cyfrifyddol ar gyfer dyledion ariannol yn parhau heb eu newid o IAS 39.
IFRS 15 refeiwiw o gontractau gyda chwsmeriaid	2018/19	Mae IFRS 15 refeiwiw o gontractau gyda chwsmeriaid yn cyflwyno model pum cam yn seiliedig ar egwyddorion ar gyfer cydnabod refeiwiw sy'n deillio o gontractau gyda chwsmeriaid. Mae'n seiliedig ar egwyddor graidd sy'n nodi bod yn rhaid i brosesau cydnabod refeiwiw ddangos trosglwyddiad nwyddau neu wasanaethau sydd wedi'u haddo i'r cwsmer ar ffurf swm sy'n adlewyrchu'r hyn y disgwylia'r corff y bydd hawl ganddo iddo, yn gyfnewid am y nwyddau neu'r gwasanaethau hynny. Mae hefyd yn gofyn am ddatgeliadau mwy eang na'r hyn sydd ei angen ar hyn o bryd.
IFRS 16 prydlesi	2019/20	Bydd IFRS 16 yn disodli'r safon gyfredol ar gyfer prydlesi sef IAS 17. Y prif newid yw ei fod yn dileu ar y cyfan y gwahaniaeth rhwng prydlesi gweithredu a phrydlesi ariannol ar gyfer prydleswyr drwy gyflwyno model cyfrifyddol prydleswr sengl sy'n gofyn i'r prydleswr adnabod asedau a dyledion i'r holl brydlesi gyda thymor mwy na 12 mis, oni bai bod yr ased sylfaenol yn isel ei werth. Bydd hyn yn arwain at adnabod pob prydles ar fantolen fel ased yn seiliedig ar egwyddor 'hawl defnyddio' gyda dyled gyfatebol ar gyfer rhentu yn y dyfodol. Mae hyn yn newid sylweddol o ran cyfrifyddu prydleswyr.

2. Niferoedd a Chostau Staff

Roedd y costau cyflogaeth gyda'i gilydd fel a ganlyn:

	2016/17	2015/16
	£000	£000
Staff parhaol:		
Cyflogau	2,130	1,967
Costau Nawdd Cymdeithasol	221	158
Costau pensiwn	448	416
Symudiadau yn y gronfa bensiwn	28	(56)
Cyfanswm	2,827	2,485
Staff dros dro		
Cyflogau	-	10
Costau Nawdd Cymdeithasol	-	1
Costau pensiwn	-	2
Cyfanswm	-	13
Cyfanswm costau cyflogaeth	2,827	2,498

Mae costau staff dros dro'n cynnwys staff asiantaeth ynghyd ag unrhyw unigolion a gyflogir ar contract nad yw'n un parhaol.

Roedd nifer cyfartalog yr unigolion cyfwerth ag amser llawn a gyflogwyd (gan gynnwys uwch reolwyr) yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2016/17	2015/16
	Nifer	Nifer
Cyfarwyddwyr	2	2
Ymchwiliadau	42	40
Gwasanaethau corfforaethol	7	7
Cyfathrebu a Chynorthwyyr Personol	4	4
Cyfanswm	55	53

Mae'r ffigurau ar gyfer 2015/16 wedi cael eu hailddatgan i ystyried y driniaeth ddiwygiedig o gostau cyflog yr Ombwdsmon.

3. Costau gweinyddu nad ydynt yn Gostau Staff

	2016/17		2015/16	
	£000		£000	
Rhenti o dan brydlesu gweithredu	261		250	
Ffi Archwilio Allanol	20		20	
Cynghorwyr Proffesiynol	230		250	
Costau eiddo eraill	174		396	
Gwasanaethau cyfrifiadurol	177		151	
Costau swyddfa	113		161	
Teithio a chynhaliaeth	39		34	
Hyfforddiant a Recriwtio	45		68	
Cyfathrebu	57		73	
Is-gyfanswm		1,116		1,403
Dibrisiant	33		33	
Tâl amorteiddio	49		50	
Colled wrth waredu	-		-	
Is-gyfanswm		82		83
Cyfanswm Costau Gweinyddu Eraill		1,198		1,486

Mae'r ffigurau ar gyfer 2015/16 wedi cael eu hailddatgan i ystyried y driniaeth ddiwygiedig o gostau cyflog yr Ombwdsmon.

4. Incwm Gweithredu

	2016/17	2015/16
	£000	£000
Secondio staff	(4)	-
Llog a gafwyd	-	-
Arall – Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol	(1)	-
Cyfanswm	(5)	-

5. Costau Gweithredu'n ôl Nodau ac Amcanion

Mae costau darparu gwasanaeth Ombwdsmon o'r radd flaenaf i Gymru wedi'u nodi isod, Rydym wedi nodi pedwar nod strategol newydd i gyflawni ein cenhadaeth ac mae'r dyraniad ar gyfer pob un o'r nodau yn seiliedig ar y canlynol:

- (a) Amcangyfrif o amser y staff a dreuliyd ar yr amcan.
- (b) Dyraniad uniongyrchol y gwariant lle y bo hynny'n berthnasol.
- (c) Dosraniad costau eraill pro rata i amcangyfrif amser y staff.

	2016/17		2015/16	
	£000	%	£000	%
Nod Strategol 1: Darparu gwasanaeth delio â chwynion o'r radd flaenaf, sy'n gymesur ac effeithiol.	3,097	77.0	3,098	77.8
Nod Strategol 2: Defnyddio'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth a gafwyd yn sgil y cwynion a ystyrir gennym i wella'r ffordd mae darparwyr gwasanaethau cyhoeddus yn delio â chwynion a chael effaith ar wella gwasanaethau cyhoeddus a goleuo polisi cyhoeddus.	677	16.8	659	16.5
Nod Strategol 3: Parhau i esblygu a thyfu fel swyddfa, yn benodol cynllunio ar gyfer gweithredu pwerau newydd yr Ombwdsmon os bydd Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn creu Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) newydd.	59	1.5	56	1.4
Nod Strategol 4: Bod yn atebol am y gwasanaeth a ddarperir gennym ac am yr arian cyhoeddus a werir gennym.	187	4.7	171	4.3
Costau gweithredu net	4,020	100.0	3,984	100.0

Mae'r dyraniad ar gyfer 2015/16 wedi'i ailddatgan i ystyried y pedwar nod strategol newydd i ystyried y driniaeth ddiwygiedig o gostau cyflog yr Ombwdsmon.

6a Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar

	Peiriannau	Cyfrifiaduron a chyfarpar arall	Dodrefn a ffitiadau eraill	Cyfanswm
2016/17	£000	£000	£000	£000
Cost neu werth ar 1 Ebrill 2016	156	222	406	784
Ychwanegiadau	-	8	19	27
Gwarediadau	-	(48)	(10)	(58)
Ar 31 Mawrth 2017	156	182	415	753
Dibrisiant at 1 Ebrill 2016	(156)	(183)	(299)	(638)
A godwyd yn ystod y flwyddyn	-	(17)	(16)	(33)
Gwarediadau	-	48	10	58
Ar 31 Mawrth 2017	(156)	(152)	(305)	(613)
Swm ar bapur ar 31 Mawrth 2017	-	30	110	140
Swm ar bapur ar 31 Mawrth 2016	-	39	107	146

	Peiriannau	Cyfrifiaduron a chyfarpar arall	Dodrefn a ffitiadau eraill	Cyfanswm
2015/16	£000	£000	£000	£000
Cost neu werth ar 1 Ebrill 2015	156	198	297	651
Ychwanegiadau	-	24	109	133
Gwarediadau	-	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2016	156	222	406	784
Dibrisiant at 1 Ebrill 2015	(156)	(164)	(285)	(605)
A godwyd yn ystod y flwyddyn	-	(19)	(14)	(33)
Gwarediadau	-	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2016	(156)	(183)	(299)	(638)
Swm ar bapur ar 31 Mawrth 2016	-	39	107	146
Swm ar bapur ar 31 Mawrth 2015	-	34	12	46

6b Asedau Anniriaethol

	Technoleg Gwybodaeth	Trwyddedau Meddalwedd	Cyfanswm
2016/17	£000	£000	£000
Cost neu werth ar 1 Ebrill 2016	502	71	573
Ychwanegiadau	-	-	-
Gwarediadau	(174)	-	(174)
Ar 31 Mawrth 2017	328	71	399
Amorteiddio ar 1 Ebrill 2016	(435)	(71)	(506)
Amorteiddio a godwyd yn y flwyddyn	(49)	-	(49)
Gwarediadau	174	-	174
Ar 31 Mawrth 2017	(310)	(71)	(381)
Gwerth ar bapur ar 31 Mawrth 2017	18	-	18
Gwerth ar bapur ar 31 Mawrth 2016	67	-	67

	Technoleg Gwybodaeth	Trwyddedau Meddalwedd	Cyfanswm
2015/16	£000	£000	£000
Cost neu werth ar 1 Ebrill 2015	491	71	562
Ychwanegiadau	11	-	11
Gwarediadau	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2016	502	71	573
Amorteiddio ar 1 Ebrill 2015	(385)	(71)	(456)
Amorteiddio a godwyd yn y flwyddyn	(50)	-	(50)
Gwarediadau	-	-	-
Ar 31 Mawrth 2016	(435)	(71)	(506)
Gwerth ar bapur ar 31 Mawrth 2016	67	-	67
Gwerth ar bapur ar 31 Mawrth 2015	106	-	106

Ym marn Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru nid oes gwahaniaeth o bwys rhwng gwerth llyfr net yr asedau yn ôl eu gwerthoedd heddiw a'u cost hanesyddol. Cafodd gwiriad llawn o asedau TG ei gwblhau yn ystod y flwyddyn gyda nifer o eitemau nad ydynt bellach yn cael eu defnyddio wedi'u dileu o'r gofrestr asedau.

7. Symiau Masnach Derbyniadwy a Symiau Derbyniadwy eraill

	2016/17	2015/16
	£000	£000
Symiau a ddaw'n ddyledus o fewn blwyddyn		
Rhagdaliadau	163	151
Dyledwyr masnach	-	-
Symiau a ddaw'n ddyledus ar ôl mwy na blwyddyn	-	-
Rhagdaliadau	-	-
Cyfanswm	163	151

8. Arian Parod a'r hyn sydd Gyfwerth ag Arian Parod

Rhaid dychwelyd unrhyw falansau banc a ddelir ar ddiwedd y flwyddyn i Gronfa Gyfunol Cymru. Mae ffigur o £34k (£36k yn 2015/16) wedi'i gynnwys yn y cyfrifon, fel balans net diwedd blwyddyn yr holl gyfrifon banc a weithredir gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, boed y cyfrif unigol mewn dyled neu gredyd. Bydd y balans hwn yn cael ei ad-dalu i Gronfa Gyfunol Cymru yn 2017/18 yn unol â Deddf Llywodraeth Cymru 2006.

9. Symiau Masnach Taladwy a Rhwymedigaethau Cyfredol eraill

	2016/17	2015/16
	£000	£000
Symiau a ddaw'n ddyledus o fewn blwyddyn		
Gwyliau blynyddol heb eu cymryd	72	51
Gostyngiad rhent gohiriedig	5	5
Cronfa Gyfunol Cymru – balansau heb eu gwario	34	36
Cronfa Gyfunol Cymru – incwm gormodedd	5	-
Symiau masnach taladwy	22	69
Croniadau	34	12
	172	173
Symiau a ddaw'n ddyledus mewn mwy na blwyddyn		
Gostyngiad rhent gohiriedig	33	38
Cyfanswm	205	211

10. Darpariaethau ar gyfer Rhwymedigaethau a Thaliadau

	2016/17				2015/16
	Pensiynau ar gyfer Cyn-gomisiynwyr	Costau Dirywiad	Costau Cyfreithiol	Cyfanswm	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000
Balans ar 1 Ebrill	287	236	-	523	534
Darpariaeth ychwanegol sy'n ofynnol	17	-	42	59	158
Symudiad yn y gyfradd ddisgownt	11	-	-	11	(1)
Darpariaethau a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(49)	-	-	(49)	(168)
Balans ar 31 Mawrth	266	236	42	544	523

Dadansoddiad o ba bryd y disgwylir i'r darpariaethau gael eu talu:

	2016/17	2015/16
	£000	£000
Taladwy o fewn blwyddyn	83	49
Taladwy o fewn 2 i 5 mlynedd	166	165
Taladwy mewn mwy na 5 mlynedd	295	309
Balans ar 31 Mawrth	544	523

Mae darpariaethau pensiwn yn cael eu cyfrifo ar sail Tablau Bywyd Cenedlaethol ar gyfer Cymru a Lloegr a gyhoeddir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Mae'r cynnydd mewn pensiynau yn hwyrach ymlaen yn y flwyddyn yn unol â'r wybodaeth am ddadchwyddydd CMC a gyhoeddwyd gan Drysorlys EM. Mae'r ffactor disgownt wedi'i newid i 0.24% ar gyfer y flwyddyn ariannol (1.37% yn 2015/16) yn unol â'r arweiniad a gyhoeddwyd gan y Trysorlys. Mae priod gweddau dau gyn-Gomisiynydd yn dal i fod yn rhwymedigaeth pensiwn.

Cwblhawyd asesiad dirywiadau llawn yn 2016/17 i asesu'r rhwymedigaeth lawn pan fydd y brydles ar yr adeilad ym Mharc Bocam yn dod i ben yn 2025.

Cafodd ffioedd cyfreithiol eu talu i amddiffyn achos cyfreithiol sy'n parhau.

11. Cysoni'r Costau Gweithredol â'r Llifoedd Arian Gweithredol

	Nodiadau	2016/17 £000	2015/16 £000
Cost gweithredu net		(4,020)	(3,984)
Addasiadau ar gyfer eitemau anariannol	3	92	123
Gostyngiad /(Cynnydd) mewn symiau masnach derbyniadwy a symiau derbyniadwy eraill	7	(12)	19
Cynnydd/(Gostyngiad) mewn symiau masnach taladwy a symiau taladwy eraill	9	(6)	102
Taliad i ddiwallu diffyg yn y gronfa bensiwn	Atodiad Pensiynau	(290)	(290)
Symudiadau mewn darpariaethau	10	21	(11)
All-lif arian net trwy weithgarwch gweithredu		(4,215)	(4,041)

Mae'r ffigurau ar gyfer 2015/16 wedi cael eu hailddatgan i ystyried y driniaeth ddiwygiedig o gostau cyflog yr Ombwdsmon.

12. Gwariant Asedau Anghyfredol a Buddsoddiad Ariannol

	2016/17 £000	2015/16 £000
Prynu eiddo, peiriannau a chyfarpar	(27)	(133)
Enillion o waredu eiddo, peiriannau a chyfarpar	-	-
Prynu asedau anniriaethol	-	(11)
All-lif arian net trwy weithgarwch buddsoddi	(27)	(144)

13. Cysoni'r Gofyniad Arian Parod Net â'r Cynnydd / (Gostyngiad) mewn Arian Parod

	2016/17 £000	2015/16 £000
Gofyniad Arian Parod Net:		
Gweithgarwch gweithredol	(4,215)	(4,041)
Gwariant Cyfalaf	(27)	(144)
	(4,242)	(4,185)
Cyllid gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru	4,279	4,254
Ad-daliad i Gronfa Gyfunol Cymru	(39)	(36)
Cynnydd /(Gostyngiad mewn arian parod a'r hyn sydd gyfwerth ag arian parod	(2)	33

14. Ymrwymïadau o dan Brydlesi Gweithredu

	2016/17	2015/16
	£000	£000
Cyfanswm taliadau prydles sylfaenol yn y dyfodol ar gyfer yr Adeilad:		
Taladwy o fewn blwyddyn	183	183
Ofewn dwy a phum mlynedd	732	732
Mwy na phum mlynedd	656	839
	1,571	1,754
Arall:		
Taladwy o fewn blwyddyn	20	24
Rhwng dwy a phum mlynedd	32	34
Mwy na phum mlynedd	-	-
	52	58
Cyfanswm – pob prydles weithredol	1,623	1,812

15. Rhwymedigaethau Amodol

Mae un achos cyfreithiol yn parhau lle gwnaethpwyd darpariaeth am gostau cyfreithiol anadferadwy. Nid yw canlyniad yr achos nac unrhyw rwymedigaeth bosibl yn hysbys.

16. Ymrwymïadau Cyfalaf

Nid oedd dim ymrwymïadau cyfalaf ar 31 Mawrth 2017 (2015/16 Dim).

17. Trafodion Partïon Cysylltiedig

Pennaeth Swyddfa Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yw Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac fe'i sefydlwyd o dan Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005. Mae'r Ombwdsmon yn annibynnol ar y Llywodraeth ac mae trefniadau cyllido'r swyddfa wedi'u trefnu i sicrhau y diogelir annibyniaeth y Swyddfa. Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru wedi cael nifer o drafodion o bwys gyda Chynulliad Cenedlaethol Cymru, Swyddfa'r Ombwdsmon Seneddol, Cyllid a Thollau EM (taliadau Treth ac Yswiriant Gwladol) a Swyddfa'r Cabinet (taliadau'n gysylltiedig â Phrif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil).

Yn ystod y flwyddyn, nid oes unrhyw cyfarwyddwyr, aelodau allweddol o staff na'u partïon cysylltiedig wedi ymwneud ag unrhyw drafodion o bwys.

18. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Dim.

Datgeliadau Pensiwn

Mae dau gynllun pensiwn yn cael eu rhedeg ar ran y staff presennol – Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) a Chronfa Bensiwn Caerdydd a Bro Morgannwg (y Gronfa). Hefyd, mae rhwymedigaeth barhaus o hyd i dalu pensiynau heb eu cyllido dau berthynas dibynnol cyn-Gomisiynwyr Llywodraeth Leol.

Pensiynau'r Gwasanaeth Sifil

Darperir buddion pensiwn drwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. O 1 Ebrill 2015 cyflwynwyd cynllun pensiwn newydd ar gyfer gweision sifil – Cynllun Pensiwn Gweision Sifil ac Eraill neu **alffa**, sy'n rhoi buddion ar sail gyrfya gyfartalog gydag oed pensiwn arferol sy'n cyfateb i Oed Pensiwn y Wladwriaeth yr aelod (neu 65 os yw'n uwch). O'r dyddiad hwnnw ymlaen, ymunodd pob gwas sifil a oedd newydd ei benodi â chynllun **alffa**, ynghyd â'r rhan fwyaf o'r rheini eisoes yn y gwasanaeth. Cyn y dyddiad hwnnw, roedd gweision sifil yn rhan o gynllun PCSPS. Mae gan gynllun Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) bedair adran: 3 sy'n rhoi buddion ar sail cyflog terfynol (**clasurol**, **premiwm** neu **clasurol a mwy**) gydag oed pensiwn arferol o 60; ac un sy'n rhoi buddion ar sail gyrfya gyfan (**nuvos**) gydag oed pensiwn arferol o 65.

Nid yw'r trefniadau statudol hyn wedi'u cyllido ac mae cost y buddion yn cael ei thalu gan swm a benderfynir drwy bleidlais gan y Senedd bob blwyddyn. Mae pensiynau sy'n daladwy dan y cynlluniau **clasurol**, **premiwm**, **clasurol a mwy**, **nuvos** ac **alffa** yn cael eu cynyddu'n flynyddol yn unol â deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Arhosodd aelodau sy'n rhan o'r cynllun PCSPS a oedd o fewn 10 mlynedd o'u hoed pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn y cynllun PCSPS ar ôl 1 Ebrill 2015. Bydd y rheini a oedd rhwng 10 mlynedd a 13 blynedd a 5 mis o'u hoed pensiwn arferol ar 1 Ebrill 2012 yn newid i gynllun **alffa** ryw dro rhwng 1 Mehefin 2015 a 1 Chwefror 2022. Bydd buddion PCSPS pob aelod sy'n newid i gynllun **alffa** yn cael eu 'bancio', gyda'r rheini sydd â buddion cynt yn un o adrannau cyflog terfynol y PCSPS yn cael y buddion hynny ar sail eu cyflog terfynol pan fyddant yn gadael cynllun **alffa**. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnwyd ar gyfer swyddogion yn dangos y pensiwn a enillwyd yn PCSPS neu **alffa** – fel sy'n briodol. Os oes gan y swyddog fuddion yng nghynllun PCSPS a chynllun **alffa**, mae'r ffigur a ddyfynnwyd yn cynnwys gwerth cyfun eu buddion yn y ddau gynllun.) Gall aelodau sy'n ymuno o fis Hydref 2002 ymlaen ddewis naill ai'r trefniant buddion diffiniedig priodol neu bensiwn rhanddeiliaid 'prynu arian' gyda chyfraniad cyflogwr (cyfrif pensiwn **partneriaeth**).

Mae cyfraniadau'r cyflogai yn gysylltiedig â chyflog ac maent yn amrywio o rhwng 3% a 8.05% o enillion pensiynadwy ar gyfer aelodau'r cynllun **clasurol** (ac aelodau cynllun **alffa** a oedd yn aelodau cynllun **clasurol** yn syth cyn ymuno â chynllun **alffa**) a rhwng 4.6% a 8.05% ar gyfer aelodau cynlluniau **premiwm**, **clasurol a mwy**, **nuvos** a phob aelod arall o gynllun **alffa**. Mae'r buddion yn y cynllun **clasurol** yn cronni ar gyfradd o 1/80fed o enillion pensiynadwy terfynol am bob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, telir cyfandaliad sydd gyfwerth â thair blynedd o bensiwn cychwynnol pan fydd cyflogai'n ymddeol. Gyda'r cynllun **premiwm**, mae'r buddion yn

cronni ar gyfradd o 1/60fed o enillion pensiynadwy terfynol am bob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i'r cynllun **clasurol**, nid oes dim cyfandaliad awtomatig. Mae **clasurol a mwy** yn ei hanfod yn gynllun hybrid gyda buddion yng nghyswllt gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo'n fras fel y cynllun **clasurol**, a buddion am wasanaeth ar ôl mis Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo fel yn y cynllun **premiwm**. Gyda chynllun **nuvos**, mae'r aelod yn cronni pensiwn ar sail ei enillion pensiynadwy tra bydd yn aelod o'r cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth) mae cyfrif pensiwn a enillwyd yr aelod yn cael ei gredydu gyda 2.3% o'i enillion pensiynadwy ym mlwyddyn honno'r cynllun ac mae'r pensiwn cronedig yn cael ei gynyddu yn ôl deddfwriaeth Cynyddu Pensiynau. Mae buddion yn y cynllun **alffa** yn cronni yn yr un modd ag y maent yng nghynllun **nuvos**, ac eithrio mai 2.32% yw'r gyfradd cronni. Ym mhob achos, gall aelodau ddewis rhoi rhan o'u pensiwn heibio (cyfnewid) i gael cyfandaliad hyd at y terfynau a bennir gan Ddeddf Cyllid 2004.

Mae'r cyfrif pensiwn **partneriaeth** yn drefniant pensiwn rhanddeiliaid. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol o rhwng 8% a 14.75% (yn ddibynnol ar oedran yr aelod) i gynnwys pensiwn rhanddeiliaid a ddewisir gan y cyflogai o blith panel o ddarparwyr. Nid oes raid i'r cyflogai gyfrannu, ond os bydd yn gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn talu swm cyfatebol hyd at derbyn o 3% o gyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.5% o gyflog pensiynadwy i dalu cost yswiriant buddion risg a ddarperir yn ganolog (marw yn y swydd ac ymddeol yn sgil salwch).

Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w gael pan fydd yn cyrraedd oed pensiwn, neu'n syth ar ôl peidio â bod yn aelod gweithredol o'r cynllun os yw wedi cyrraedd oed pensiwn neu dros yr oedran hwnnw. 60 yw'r oedran pensiwn ar gyfer aelodau cynlluniau **clasurol**, **premiwm** a **chlasurol a mwy**, a 65 ar gyfer aelodau **nuvos**, a 65 oed neu Oed Pensiwn y Wladwriaeth, pa bynnag yw'r uchaf, ar gyfer aelodau cynllun **alffa**. (Mae'r ffigurau pensiwn a ddyfynnwyd ar gyfer swyddogion yn dangos y pensiwn a enillwyd yn PCSPS neu **alffa** – fel sy'n briodol. Os oes gan y swyddog fuddion yng nghynllun PCSPS a chynllun **alffa**, mae'r ffigur a ddyfynnwyd yn cynnwys gwerth cyfun eu buddion yn y ddau gynllun, ond mae'n bosib y bydd rhan o'r pensiwn hwnnw yn daladwy ar wahanol oeddrannau.)

Mae manylion pellach am drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil i'w cael yn y wefan yn www.civilservicepensionscheme.org.uk

Gwerthoedd Trosglwyddo sydd Gyfwerth ag Arian Parod

Gwerth Trosglwyddo sydd Gyfwerth ag Arian Parod (CETV) yw gwerth buddion y cynllun pensiwn wedi'i gyfalafu a gronnwyd gan aelod ar unrhyw adeg, wedi'i asesu gan actwari, ar gyfnod penodol. Buddion a gronnwyd gan yr aelod yw'r buddion a brisir ynghyd ag unrhyw bensiwn wrth gefn i briod sy'n daladwy o'r cynllun. CETV yw taliad a wneir gan gynllun neu drefniant pensiwn i sicrhau buddiannau pensiwn mewn cynllun pensiwn neu drefniant arall pan fydd yr aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r buddiannau y mae wedi eu cronni yn ei gynllun blaenorol. Mae'r ffigurau pensiwn a nodir yn ymwneud â buddion y mae'r

unigolyn wedi eu cronni o ganlyniad i gyfanswm ei aelodaeth yn y cynllun pensiwn, nid dim ond ei wasanaeth mewn swydd uwch y mae'r datgeliad yn berthnasol iddo.

Mae'r ffigurau'n cynnwys gwerth unrhyw fuddion pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r aelod wedi ei drosglwyddo i drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fuddion pensiwn ychwanegol a gronnwyd i'r aelod o ganlyniad iddo brynu buddion pensiwn ychwanegol ar ei gost ei hun. Cyfrifir CETV yn unol â Rheoliadau'r Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygio) 2008 ac nid yw'n ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu bosibl i fuddion o ganlyniad i Dreth Lwfans Oes a allai fod yn daladwy pan gymerir buddion pensiwn.

Cynnydd Real yn y CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd yn y CETV sy'n cael ei ariannu gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd mewn pensiwn a gronnwyd oherwydd chwyddiant, cyfraniadau'r cyflogai (gan gynnwys gwerth unrhyw fuddion a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall) ac mae'n defnyddio ffactorau prisio cyffredin y farchnad ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Iawndal am golli swydd

Ni adawodd dim staff o dan delerau Ymadael Gwirfoddol neu Ddiswyddo Gwirfoddol yn ystod y flwyddyn ariannol.

Cronfa Bensiwn Caerdydd a'r Fro – Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae'r datgeliadau isod yn gysylltiedig â rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn Caerdydd a'r Fro (y Gronfa) sydd wedi'u cyllido, sy'n rhan o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Gan fod y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn un a gyllidir, rhaid i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a'i staff sy'n aelodau o'r cynllun dalu cyfraniadau i'r Gronfa, wedi'u cyfrifo ar lefel sydd â'r bwriad o gydbwyso rhwymedigaethau'r pensiwn ag asedau buddsoddi.

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn cydnabod enillion a cholledion yn llawn, yn uniongyrchol drwy'r Datganiad Gwariant Net Cynhwysfawr. Yn unol â Safonau Adroddiadau Ariannol Rhyngwladol, mae'n ofynnol i ddatgelu gwybodaeth benodol sy'n ymwneud ag asedau, rhwymedigaethau, incwm a gwariant sy'n gysylltiedig â chynlluniau pensiwn.

Nid oes angen i OGCC dalu cyfraniadau pellach i'r Gronfa ar gyfer blynyddoedd y dyfodol.

Datgeliad o dan IAS19 (buddion a ariennir gan y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LGPS))

Cyflwyniad

Mae'r datgeliadau isod yn cyfeirio at rwymedigaethau'r Gronfa sydd wedi'u hariannu fel rhan o'r LGPS.

Canlyniadau o dan IAS 19 (buddion a ariennir gan LGPS)

Dyddiad prisiad diwethaf llawn yr actiwari	31 Mawrth 2016
Cyfraniadau disgwyliedig y cyflogwr y flwyddyn nesaf (£M)	-
Hyd y rhwymedigaethau	12.8 mlynedd

Prif dybiaethau (% y flwyddyn)

	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015
	%	%	%
Cyfradd ddisgownt	2.50	3.30	3.20
Chwyddiant y Mynegai Prisiau Manwerthu	3.10	2.80	2.90
Chwyddiant y Mynegai Prisiau Defnyddwyr	2.00	1.70	1.80
Cynnydd mewn pensiynau	2.00	1.70	1.80
Cyfradd ailbrisio cyfrifon pensiwn	2.00	1.70	1.80
Cynnydd mewn cyflog	3.00	2.70	2.80

Tybiaethau ynghylch cyfradd marwolaethau

Mae'r tybiaethau ynghylch y gyfradd marwolaethau'n seiliedig ar y marwolaethau a brofwyd yn ddiweddar ymysg aelodau'r Gronfa ac yn caniatáu ar gyfer gwelliannau a ddisgwylir yn y dyfodol yn y gyfradd marwolaethau. Isod, gwelir y disgwyliadau oes enghreifftiol ar 65 oed sy'n deillio o'r tybiaethau hyn ynghylch cyfradd marwolaethau:

Disgwyliad oes tybiedig yn 65 oed	31 Mawrth 2017	31 Mawrth 2016
Dynion		
Aelod yn 65 oed ar y dyddiad cyfrifo	23.0	23.8
Aelod yn 45 oed ar y dyddiad cyfrifo	24.0	25.9
Menywod		
Aelod yn 65 oed ar y dyddiad cyfrifo	25.7	26.8
Aelod yn 45 oed ar y dyddiad cyfrifo	27.1	29.1

Dyrannu asedau

	Gwerth ar 31 Mawrth 2017			Gwerth ar 31 Mawrth 2016
	Wedi ei restru %	Heb ei restru %	Cyfanswm %	Cyfanswm %
Ecwitiau	0.0	0.0	0.0	75.1
Eiddo	0.0	0.0	0.0	7.3
Bondiau'r Llywodraeth	100.0	0.0	100.0	8.1
Bondiau corfforaethol	0.0	0.0	0.0	7.2
Arian parod	0.0	0.0	0.0	2.3
Arall	0.0	0.0	0.0	0.0
Cyfanswm	100.0	0.0	100.0	100.0

Cysoni statws 'ariennir' â'r Datganiad ar y Sefyllfa Ariannol

	Gwerth ar 31 Mawrth 2017 £M	Gwerth ar 31 Mawrth 2016 £M
Gwerth teg yr asedau	7.00	6.12
Gwerth presennol yr ymrwymiad o ran y buddion diffiniedig a ariennir	5.35	5.00
Statws 'a ariennir'	1.65	1.12
Ased heb ei gydnabod oherwydd cyfyngiad ym mharagraff 64 - IFRIC 14	(1.61)	(1.35)
Ased/(Rhwymedigaeth) a gydnabyddir ar y fantolen	0.04	(0.23)

Dyma'r rhaniad yn y rhwymedigaethau yn y prisiad diwethaf rhwng yr amrywiol categorïau o aelodau:

Aelodau Gweithredol	6%
Pensiynwyr Gohiriedig	12%
Pensiynwyr	82%

Symiau a gydnabyddir mewn Datganiad Gwariant Cynhwysfawr Net

	Cyfnod yn dod i ben ar 31 Mawrth 2017 £M	Cyfnod yn dod i ben ar 31 Mawrth 2016 £M
Cost gweithredu		
Cost gweithredu cyfredol	0.01	0.03
Cost y gwasanaeth yn y gorffennol (yn cynnwys cwtogiadau)	0.00	0.00
Cost setliad	0.00	0.00
Cost Cyllido		
Llog ar y rhwymedigaeth buddion net diffiniedig (ased)	0.00	0.01
Costau pensiwn a gydnabyddir mewn elw a cholled	0.01	0.04
Symiau wedi'u hailgyfrifo mewn Incwm Cynhwysfawr arall		
Enillion ar asedau cynllun (yn fwy na) yn llai na'r hyn a welwyd yn y llog net	(0.59)	0.29
Colledion/(enillion) yr actwari oherwydd newid mewn tybiaethau ariannol	0.88	(0.12)
Colledion/(enillion) yr actwari oherwydd newidiadau mewn tybiaethau demograffig	(0.30)	0.00
Colledion/(enillion) yr actwari oherwydd rhwymedigaethau - profiad	(0.19)	(0.07)
Addasiadau yng nghyswllt paragraff 64	0.21	(0.11)
Cyfanswm a welwyd mewn incwm cynhwysfawr arall (OCI)	0.01	(0.01)
Cyfanswm a welwyd yn elw a cholled OCI	0.02	0.03
Lwfans ar gyfer treuliau gweinyddu wedi'u cynnwys yn y gost gwasanaeth cyfredol (£M)	0.00	0.00

Newidiadau i werth presennol yr ymrwymiad buddion diffiniedig yn ystod y cyfnod cyfrifyddu

	Cyfnod yn dod i ben ar 31 Mawrth 2017 £M	Cyfnod yn dod i ben ar 31 Mawrth 2016 £M
Ymrwymiad buddion diffiniedig agoriadol	5.00	5.24
Cost y gwasanaeth cyfredol	0.01	0.03
Cost llog ar yr ymrwymiad buddion diffiniedig	0.16	0.16
Cyfraniadau gan gyfranogwyr	0.00	0.01
Colledion / (enillion) yr actiwari ar rwymedigaethau – tybiadau ariannol	0.88	(0.12)
Colledion / (enillion) yr actiwari ar rwymedigaethau – tybiadau demograffig	(0.30)	0.00
Colledion / (enillion) yr actiwari ar rwymedigaethau – profiad	(0.19)	(0.07)
Buddion net a dalwyd	(0.21)	(0.25)
Cost gwasanaeth yn y gorffennol (gan gynnwys cwtogiadau)	0.00	0.00
Cynnydd net yn y rhwymedigaethau o safbwynt caffael / gwaredu	0.00	0.00
Setliadau	0.00	0.00
Ymrwymiad buddion diffiniedig ar y diwedd	5.35	5.00

Newidiadau i werth teg yr asedau yn ystod y cyfnod cyfrifyddu

	Cyfnod yn dod i ben ar 31 Mawrth 2017 £M	Cyfnod yn dod i ben ar 31 Mawrth 2016 £M
Gwerth teg agoriadol yr asedau	6.12	6.16
Incwm llog ar yr asedau	0.21	0.20
Ailgyfrifo enillion / (colledion) ar yr asedau	0.59	(0.29)
Cyfraniadau gan y cyflogwr	0.29	0.29
Cyfraniadau gan gyfranogwyr	0.00	0.01
Buddion net a dalwyd	(0.21)	(0.25)
Cynnydd net yn yr asedau o safbwynt caffael / gwaredu	0.00	0.00
Setliadau	0.00	0.00
Gwerth teg yr asedau ar y diwedd	6.12	6.16

Elw gwirioneddol ar yr asedau

	Cyfnod yn dod i ben ar 31 Mawrth 2017 £M	Cyfnod yn dod i ben ar 31 Mawrth 2016 £M
Incwm llog ar yr asedau	0.21	0.20
Ailgyfrifo enillion / (colledion) ar yr asedau	0.59	(0.29)
Elw gwirioneddol ar yr asedau	0.80	(0.09)

Buddion wedi'u Hariannu

Darparwyd y data canlynol gan Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa a / neu'r Cyflogwr ac mae wedi'i ddefnyddio i gynhyrchu'r canlyniadau IAS 19 yn yr adroddiad hwn. Rhoddwyd manylion o raniad yr asedau rhwng yr amrywiol ddosbarthiadau ased gan Awdurdod Gweinyddu'r Gronfa hefyd ac maent i'w gweld yn Adran 1. Hefyd, rydym wedi dangos rhai o'r cyfrifiadau canolraddol a ddefnyddiwyd i werthuso'r ffigurau yn yr adroddiad hwn.

Aelodau Gweithredol ar 31 Mawrth 2016

	Nifer	Cyfanswm y Tâl £(M)
Cyfanswm	1	0.05

Pensiynwyr ac aelodau pensiynwyr gohiriedig ar 31 Mawrth 2016

Math	Nifer	Cyfanswm y Pensiwn £(M)
Aelodau gohiriedig	5	0.02
Pensiynwyr a dibynyddion	11	0.23

Data llif arian a ariennir a roddwyd

	Misoedd wedi'u rhoi	Swm wedi'i roi (£M)	Swm a ddefnyddiwyd
Cyflogwr – Cyfraniadau normal	12	0.01	
Cyflogwr – Cyfraniadau cyfalaf ychwanegol	12	0.00	
Cyflogwr – Straen ymddeoliad cynnar ar daliadau'r gronfa	12	0.00	
Cyfanswm y cyfraniadau gan y Cyflogwr			0.01
Cyflogai – Cyfraniadau normal	12	0.00	
Cyflogai – Cyfraniadau blynyddoedd a ychwanegwyd	12	0.00	
Cyfanswm y cyfraniadau gan gyfranogwyr			0.00
Trosglwyddiadau i mewn	12	0.00	
Incwm arall	12	0.00	
Trosglwyddiadau allan	12	0.00	
Cyfandaliadau ymddeoliad	12	0.00	
Gwariant arall	12	0.00	
Cyfandaliadau marwolaeth yn y swydd*	12	0.00	
Buddion a dalwyd (h.y. pensiwn a dalwyd)	12	0.21	
Buddion net a dalwyd **			0.21

* Rydym wedi cyfrifo'r cyfandaliadau disgwylledig ar gyfer marwolaeth yn y swydd dros y flwyddyn yn (£M) 0.00

** Mae'r ffigur 'Buddion net a dalwyd' yn cynnwys lwfans ar gyfer treuliau o (£M) 0.00

Data llif arian parod a ariennir a roddwyd – cyfraniadau ychwanegol

Disgrifiad	Dyddiad talu	Swm (£M)
Taliad diffyg	20 May 2016	0.28

Cyflogres bensiynadwy cyfwerth flynyddol dros y cyfnod cyfrifyddu

Math	(£M) *
Cyfnod yn dod i ben 31 Mawrth 2017	0.05
Cyfnod yn dod i ben 31 Mawrth 2016	0.08

* Mae'r gyflogres bensiynadwy **cyfwerth** flynyddol yn deillio o'r cyfraniadau a dalwyd dros y cyfnod cyfrifyddu perthnasol

Enillion y gronfa

Cyfrifwyd fod enillion cyffredinol **cyfwerth** blynyddol y Gronfa dros y cyfnod cyfrifyddu yn 18.0%. Mae hyn yn cynnwys unrhyw addasiadau i adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng enillion y Gronfa ac enillion amcangyfrifedig y mynegai a ddefnyddiwyd yn ystod y cyfnod cyfrifyddu diwethaf, pan fo hynny'n briodol. Mae enillion cyffredinol blynyddol y Gronfa o ddyddiad Prisiad 2016 heb addasiad o'r fath yn 18.1% a defnyddiwyd yr enillion hyn i ddilyn yr asedau a ddyrannwyd yn enwol i'r Cyflogwr ar adeg Prisiad 2016.

Noder mai ffigurau amcangyfrif yw'r enillion a ddefnyddir i bennu enillion cyffredinol y Gronfa dros y cyfnod cyfrifyddu fel y'u rhoddwyd gan yr Awdurdod Gweinyddu (net treuliau rheoli'r buddsoddiad), gan nad oedd y ffigurau terfynol ar gael ar adeg cynhyrchu'r ffigurau cyfrifyddu hyn. Noder hefyd, fod yr ar yr asedau rhwng 1 Rhagfyr 2016 a 31 Mawrth 2017 ar gyfer y Cyflogwr wedi'u cymryd fel yr enillion y mynegai ar Giltiau Mynegrifol y DU FTSE cyhoeddedig dros 5 mlynedd o gyfanswm enillion y mynegai, i adlewyrchu'r strategaeth fuddsoddi risg isel tybiannol a fu ar waith ers 1 Rhagfyr 2016 o ran y Cyflogwr.

Nodyn gan Reolwr y Gronfa

Gwnaeth OGCC gais i gael ei ddiogelu rhag amrywiadau yn y farchnad yn y dyfodol. Mae'r actwari wedi argymhell portffolio risg isel wedi'i fuddsoddi mewn Giltiau Mynegrifol y FTSE. Yn seiliedig ar y dull hwn, mae o'r farn ei bod yn annhebygol y byddai diffyg yn dod i'r amlwg yn y dyfodol.

Pensiynau cyn-Ombwdsmyrn

Gyda chytundeb Ysgrifennydd Gwladol Cymru ym 1991 a chadarnhad wedyn trwy Offeryn Statudol 1993 Rhif 1367, daeth Comisiynwyr Llywodraeth Leol yn gymwys i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Fodd bynnag, roedd pensiynau'r tri Chomisiynydd Llywodraeth Leol blaenorol yn parhau'n gyfrifoldeb Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, ac yn cael eu talu drwy'r Datganiad am y Gwariant Net Cynhwysfawr. Ar 31 Mawrth 2017, roedd gweddau dau gyn-Ombwdsmon yn dal i gael pensiwn.

Mae pensiynau'n cael eu cynyddu'n **cyfwerth** flynyddol yn unol â chynlluniau pensiwn eraill yn y Sector Cyhoeddus. Mae sail y cyfrifiadau ar gyfer y Cynnydd Blynnyddol mewn Pensiynau wedi cael ei newid o ddefnyddio'r symudiad blynnyddol seiliedig ar y Mynegai Prisïau Manwerth i'r Mynegai Prisïau Defnyddwyr. Mae maint y cynnydd wedi'i nodi yn Offeryn Statudol Rhif 671 Gorchymyn Cynyddu Pensiynau (Adolygu). Ni fu cynnydd yn 2016/17.

Cyfanswm y taliadau yn ystod 2016/17 oedd £49k (£68k yn 2015/16). Mae'r rhwymedigaethau sy'n deillio o'r ymrwymiad i gyllido'r pensiynau hyn, ynghyd ag unrhyw bensiynau dibynyddion, wedi eu cyfrifo i fod yn £266k (£287k yn 2015/16). Cyfrifwyd y rhwymedigaeth gyffredinol yn fewnol gan ddefnyddio tablau disgwyliad oes ar gyfer dynion a menywod yng Nghymru a gafwyd ar wefan Adran Actiwari'r Llywodraeth. Mae cyfradd ddisgownt, o PES (2016) 10, o 0.24% (1.37% yn 2015/16) wedi'i defnyddio yn unol ag arweiniad gan y Trysorlys y dylid rhoi disgownt ar gyfer yr holl rwymedigaethau pensiwn.

Atodiadau

Atodiad A: Cwynion yn erbyn Cyrff Cyhoeddus a gaewyd – Dadansoddiad ystadegol o ganlyniadau fesul corff cyhoeddus

Cynghorau Sir / Bwrdeistref Sirol

Cyngor Sir / Bwrdeistref Sirol	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall – Cadarnha- wyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnha- wyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Blaenau Gwent	4	3	2	0	3	0	0	0	0	12
Pen-y-bont ar Ogwr	9	18	10	0	4	1	0	0	0	42
Caerffili	20	14	17	0	4	0	0	0	0	55
Caerdydd	31	43	38	1	16	0	3	1	0	133
Sir Caerfyrddin	10	18	12	0	5	0	1	1	0	47
Ceredigion	5	11	15	0	4	0	4	0	0	39
Conwy	11	10	7	0	2	0	2	1	0	33
Sir Ddinbych	3	8	15	0	0	0	0	1	0	27
Sir y Fflint	8	9	11	0	9	0	4	0	0	41
Gwynedd	4	9	15	0	3	0	2	0	0	33
Ynys Môn	4	6	14	0	3	0	0	0	0	27
Merthyr Tudful	3	2	2	0	2	0	1	0	0	10
Sir Fynwy	7	2	10	0	1	0	2	0	0	22
Castell-nedd Port Talbot	11	11	13	0	3	0	0	0	0	38
Casnewydd	2	6	15	0	7	0	0	0	0	30
Sir Benfro	3	9	16	0	3	0	1	1	0	33
Powys	4	18	22	0	7	0	2	0	0	53
Rhondda Cynon Taf	9	12	21	0	6	0	0	0	0	48

Abertawe	5	23	22	0	4	0	0	0	0	54
Torfaen	4	3	13	0	2	0	0	0	0	22
Bro Morgannwg	7	7	16	0	9	0	0	0	0	39
Wrecsam	3	19	12	0	13	0	0	0	0	47
Cyfanswm	167	261	318	1	110	1	22	5	0	885

Awdurdodau Lleol Eraill

	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhaw- yd	Tynnwyd yn ôl	Cyfansw m yr Achosion a Gaewyd
Paneli Apeliadau Derbyn										
Panel Apeliadau Derbyn Ysgol Gynradd Parc y Rhath	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau Derbyn Ysgol Uwchradd Gatholig Richard Gwyn Sant	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Panel Apeliadau Derbyn Ysgol Santes Ffraid	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau Derbyn Ysgol Uwchradd Caerdydd	0	0	2	1	0	0	0	0	0	3
Panel Apeliadau Derbyn – Ysgol Basaleg	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau Derbyn – Ysgol Gynradd Pilgwenlli	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau Derbyn – Ysgol Gynradd Rhydypenau	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau Derbyn – Ysgol Uwchradd yr Eglwys yng Nghymru Esgob Llandaf	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau Derbyn- Ysgol Uwchradd Penarlâg	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

ADRODDIAD BLYNYDDOL A CHYFRIFON 2016/17

Panel Apeliadau Derbyn – Ysgol Trecelyn	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
Panel Apeliadau Derbyn Ysgol Gynradd Eglwys Gadeiriol San Joseff	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau – Ysgol Gyfun Llandeilo Ferwallt	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau Annibynnol - Ysgol Uwchradd Fitzalan	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau Annibynnol - Ysgol Gynradd Garnteg	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3
Panel Apeliadau Annibynnol - Ysgol Estyn	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Panel Apeliadau Derbyn Ysgol Annibynnol (Caerdydd)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
CYFANSWM	0	0	19	1	0	0	0	0	1	21

Awdurdodau Parc Cenedlaethol

Awdurdod Parc Cenedlaethol	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	'Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Bannau Brycheiniog	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Arfordir Sir Benfro	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Cyfanswm	0	2	2	0	0	0	0	0	0	4

Awdurdodau Tân

Tân ac Achub	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Canolbarth a Gorllewin Cymru	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
De Cymru	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
CYFANSWM	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3

Awdurdodau Heddlu

Awdurdod Heddlu	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Panel Heddlu a Throseddau De Cymru	2	0	1	0	0	0	0	0	0	3
CYFANSWM	2	0	1	0	0	0	0	0	0	3

Cyngorau Cymuned / Tref

Cyngor Tref neu Gymuned	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	'Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynno l	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Cyngor Cymuned Aberdyfi	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Aberporth	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Cymuned Braclaw	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Cymuned yr Ystôg	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Cymuned Clocaenog	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Dolgellau	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Caerdybi	2	0	2	0	0	0	0	0	0	4
Cyngor Cymuned Llanbedr	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Llandudno	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Llandwrog	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Cymuned Llanharan	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Mawr	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Castell-nedd	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Penarth	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Cymuned Pen-y-Cae	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Porthcawl	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Prestatyn	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Radyr a Threforgan	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Blaendulais	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Ynysawdre	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Cyfanswm	7	6	13	0	2	0	0	1	0	29

Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig

Cymdeithas Tai (Landlord Cymdeithasol Cofrestredig)	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar/ Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Cymdeithas Tai Aelwyd	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Cymdeithas Tai Bro Myrddin	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Tai Cymunedol Bron Afon Cyf	3	8	5	0	3	0	1	0	0	20
Grŵp Tai Cadarn Cyf	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Cymdeithas Tai Cadwyn Cyf	0	5	0	0	0	0	0	0	0	5
Cymdeithas Tai Cymuned Caerdydd Cyf		1	5	0	0	0	0	0	0	6
Gofal a Thrwisio Ynys Môn	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Cartrefi Conwy	3	5	7	0	0	0	0	0	0	15
Cartrefi Cymunedol Gwynedd	1	5	3	0	0	0	0	0	0	9
Cymdeithas Tai Charter	0	1	5	0	0	0	0	0	0	6
Cymdeithas Tai Clwyd Alyn	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Coastal Housing Group Ltd	0	0	4	0	0	0	0	0	0	4
Cymdeithas Tai Cantref	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Derwen Cymru	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Cymdeithas Tai Teulu (Cymru) Cyf	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Grŵp Cynefin	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Gwalia Cyf	0	2	4	0	1	0	0	0	0	7
Cymdeithas Tai Hafod	1	0	2	0	2	0	0	0	0	5
Cymdeithas Tai Linc-Cymru	1	1	1	0	1	0	0	0	0	4
Cartrefi Melin Cyf	1	3	1	0	0	0	0	0	0	5
Cymdeithas Tai Merthyr	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1

ADRODDIAD BLYNYDDOL A CHYFRIFON 2016/17

Tudful Cyf										
Cartrefi Cymoedd Merthyr	1	3	7	0	2	0	0	0	0	13
Cymdeithas Tai Canolbarth Cymru Cyf	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Mill Bay Homes	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Cymdeithas Tai Sir Fynwy	1	2	0	0	0	0	0	0	0	3
Cartrefi Dinas Casnewydd	3	6	6	0	3	0	0	0	0	18
Cymdeithas Tai Newydd	0	2	5	0	0	0	0	0	0	7
Tai Gogledd Cymru	0	2	1	0	0	0	0	0	0	3
Cartrefi NPT	1	3	3	0	1	0	0	0	0	8
Cymdeithas Tai Sir Benfro	0	0	0	0	2	0	0	0	0	2
Cymdeithas Tai Rhondda Cyf	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Cymdeithas Tai Taf	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Tai Calon	0	4	2	0	1	0	0	0	0	7
Tai Ceredigion Cyf	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2
Trivallis	1	3	2	0	7	0	0	0	0	13
United Welsh	2	2	3	0	2	0	0	1	0	10
Cymoedd i'r Arfordir	0	4	4	0	0	0	0	0	0	8
Wales and West	1	2	3	0	1	0	0	1	0	8
Cyfanswm	25	67	77		29		3	2		204

Byrddau Iechyd Lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG

Bwrdd Iechyd Lleol / Ymddiriedolaeth y GIG	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Abertawe Bro Morgannwg	13	22	21	2	18	0	24	7	0	107
Aneurin Bevan	6	18	33	1	11	1	17	8	0	95
Betsi Cadwaladr	20	27	44	5	46	3	42	6	1	194
Caerdydd a'r Fro	11	24	25	1	8	0	15	9	0	93
Cwm Taf	12	15	18	0	9	1	14	2	0	71
Hywel Dda	15	21	23	1	31	0	6	5	0	102
Addysgu Powys	3	2	14	0	3	0	1	1	0	24
Iechyd Cyhoeddus Cymru	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Felindre	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gwasanaethau Ambiwlans Cymru		4	6	2	2	0	0	2	0	16
Cyfanswm	80	133	184	12	128	5	119	40	1	702

Cyngorau Iechyd Cymuned

Cyngorau Iechyd Cymuned	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Abertawe Bro Morgannwg	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Caerdydd a Bro Morgannwg	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Cwm Taf	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
CYFANSWM	0	2	0	0	0	0	0	0	1	3

Cyrff Iechyd Eraill

Iechyd Eraill	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Deintyddion	4	5	6	0	4	0	5	3	0	27
Meddygon Teulu	15	38	52	0	11	0	12	15	0	143
Fferyllwr	0	0	2	0	0	0	1	0	0	3
CYFANSWM	19	43	60	0	15	0	18	18	0	173

Llywodraeth Cymru a Chyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru

Llywodraeth Cymru a Chyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamserol	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Llywodraeth Cymru										
CADW	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
CAFCASS Cymru	1	2	1	0	0	0	0	0	0	4
AGGCC	1	1	3	0	0	0	1	0	0	6
Yr Arolygiaeth Gynllunio	3	2	5	0	0	0	1	0	0	11
Llywodraeth Cymru	4	3	10		1		1			19
Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru	0	0	1	0	0	0	1	0	0	2
Cyfanswm	9	9	20	0	1	0	4	0	0	43
Corff a Noddir gan Lywodraeth Cymru										
Cyngor Gofal Cymru	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

Cyfoeth Naturiol Cymru	3	1	9	0	0	0	0	0	0	13
Cyllid Myfyrwyr Cymru	2	6	7	0	1	0	0	0	0	16
Cyfanswm	5	7	17	0	1	0	0	0	0	30

Darparwyr Gofal Annibynnol

Darparwyr Gofal Annibynnol	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamsero l	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddia d A16 - Cadarnha wyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhaw yd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnha wyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Caldey Grange	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Hallmark Care Home Limited	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Gofal Annibynnol y GIG										
Cartref Nyrsio Glasfryn	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Leonard Cheshire Disability	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Gofal Annibynnol a Hunan Ariennir										
Broadway Care Centres	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Cartref Gofal Glanenig	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Cartref Gofal Preswyl Hafod House	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
MiHomecare Limited	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Nazareth House	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Q Care Ltd	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Cartref Gofal Towy Castle	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
CYFANSWM	4	3	0	0	1	0	3	0	0	11

Eraill

Eraill	Y tu allan i'r Awdurdodaeth	Cynamsero l	Achosion 'Eraill' a gaewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Datrysiad Cynnar / Setliad Gwirfoddol	Adroddiad A16 - Cadarnhwyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Cadarnhawyd yn llawn neu'n rhannol	Adroddiad arall - Ni Chadarnhawyd	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Awdurdod Gwasanaethau Busnes y GIG	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2
CYFANSWM	1	1	1							3

Atodiad B: Cwynion Cod Ymddygiad a gaewyd – Dadansoddiad Ystadegol o Ganlyniadau fesul Awdurdod Lleol

Cynghorau Sir / Bwrdeistref Sirol

Cyngor Sir / Bwrdeistref Sirol	Caewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Dim tystiolaeth bod y Cod wedi'i dorri	Dim angen gweithredu	Atgyfeirio at y Pwyllgor Safonau	Atgyfeirio at y Panel Dyfarnu	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Blaenau Gwent	1	0	0	0	0	0	0	1
Pen-y-bont ar Ogwr	3	0	0	1	0	0	0	4
Caerffili	6	0	1	0	0	0	0	7
Caerdydd	4	0	0	0	0	1	0	5
Sir Caerfyrddin	1	0	0	0	0	0	0	1
Ceredigion	5	0	0	0	0	0	0	5
Conwy	1	0	0	1	0	0	0	2
Sir Ddinbych	6	0	0	0	0	0	0	6
Sir y Fflint	3	0	1	0	0	0	0	4
Gwynedd	3	0	0	0	0	0	0	3
Ynys Môn	2	0	0	1	0	0	0	3
Merthyr Tudful	0	1	0	0	0	0	0	1
Sir Fynwy	7	0	1	0	0	0	0	8
Castell-nedd Port Talbot	1	0	0	0	1	0	0	2
Casnewydd	1	0	0	0	0	0	0	1
Sir Benfro	2	0	0	0	0	0	0	2
Powys	16	0	1	0	3	0	2	22
Rhondda Cynon Taf	6	0	1	0	0	0	0	7
Abertawe	12	1	0	0	0	0	0	13
Torfaen	3	0	0	0	1	0	0	4
Bro Morgannwg	1	0	0	0	0	0	0	1

ADRODDIAD BLYNYDDOL A CHYFRIFON 2016/17

Wrecsam	4	0	0	0	0	0	0	4
CYFANSWM	88	2	5	3	5	1	2	106

Cyngorau Cymuned / Tref

Cyngor Tref / Cymuned	Caewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Dim tystiolaeth bod y Cod wedi'i dorri	Dim angen gweithredu	Atgyfeirio at y Pwyllgor Safonau	Atgyfeirio at y Panel Dyfarnu	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Cyngor Tref Abergele	4	0	0	0	0	0	0	4
Cyngor Cymuned Aberporth	8	0	0	0	0	0	0	8
Cyngor Cymuned Abertyleri a Llanhilledd	3	0	0	0	0	0	0	3
Cyngor Tref Aberystwyth	0	0	0	1	0	0	0	1
Cyngor Tref Amlwch	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Dinas Bangor	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref y Barri	3	0	0	0	0	0	0	3
Cyngor Cymuned Bedwas, Trethomas a Machen	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Bodelwyddan	0	0	0	1	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Coety Uchaf	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Corneli	0	1	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Cwmaman	0	0	0	1	0	0	0	1
Cyngor Tref Abergwaun ac Wdig	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Glyn-nedd	14	0	0	0	0	0	0	14
Cyngor Cymuned Gwaun Cae Gurwen	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Cydweli	0	0	0	1	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Trelales	2	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Cymuned Langstone	0	0	2	0	0	0	0	2
Cyngor Tref Llandrindod	2	0	0	0	0	0	0	2

ARLOESI, GWELLIANT A DYLANWADU

Cyngor Tref Llandudno	3	0	0	0	0	0	0	3
Cyngor Cymuned Llandwrog	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Gwlad Llanelli	4	0	0	2	0	0	0	6
Cyngor Tref Llanelli	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Llanelli	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Llanfihangel Glyn Myfyr	1	1	0	0	0	0	0	2
Cyngor Tref Llangefni	9	0	1	0	0	0	0	10
Cyngor Cymuned Llangennech	2	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Cymuned Llangynog	1	1	0	0	0	0	0	2
Cyngor Cymuned Llantrisant	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Llanilltyd Fawr	1	0	0	1	0	0	0	2
Cyngor Cymuned Magwyr a Gwyndy	2	0	1	0	0	0	0	3
Cyngor Cymuned Maenorbŷr	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Aberdaugleddau	2	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Tref yr Wyddgrug	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned y Mwmbwls	2	3	0	3	0	0	18	26
Cyngor Cymuned Llaneurgain	2	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Cymuned Cwm Ogwr	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Pen-y-Cae	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Pontyclun	2	0	0	0	0	0	0	2
Cyngor Tref Pontypridd	4	0	0	0	0	0	0	4
Cyngor Tref Prestatyn	5	2	0	1	0	0	0	8
Cyngor Cymuned Queensferry	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Radyr a Threforgan	0	0	3	0	0	0	0	3
Cyngor Tref Saltney	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Sili a Larnog	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Trefriw	1	0	0	0	0	0	0	1
Cyngor Tref Tywyn	0	0	0	2	0	0	0	2
CYFANSWM	112	8	7	13	0	0	18	140

Awdurdodau Parc Cenedlaethol

Awdurdodau Parc Cenedlaethol	Caewyd ar ôl ystyriaeth gychwynnol	Terfynwyd	Dim tystiolaeth bod y Cod wedi'i dorri	Dim angen gweithredu	Atgyfeirio at y Pwyllgor Safonau	Atgyfeirio at y Panel Dyfarnu	Tynnwyd yn ôl	Cyfanswm yr Achosion a Gaewyd
Bannau Brycheiniog	2	0	0	0	0	0	0	2
CYFANSWM	2	0	0	0	0	0	0	2

Atodiad C: Cwynion am wasanaeth OGCC

Gellir defnyddio ein polisi ‘Sut i gwyno amdanom ni’ pan fydd achwynwyr yn teimlo ein bod wedi:

- eu trin yn annheg neu’n anghwrtais; neu
- heb esbonio pethau’n glir; neu
- wedi achosi oedi afresymol; neu
- wedi methu â gwneud yr hyn yr oeddem wedi dweud y byddem yn ei wneud; neu
- wedi methu â dilyn ein prosesau’n gywir.

Ein nod yw darparu gwasanaeth Ombwdsmon o’r radd flaenaf i Gymru. Fel rhan o’r ymrwymiad hwnnw ein nod yw:

- cynnig proses hygyrch, syml, effeithiol a thryloyw i ymchwilio i gwynion am y gwasanaeth a ddarperir gennym;
- ymateb yn gyflym i gwynion am y gwasanaeth a ddarparwyd gennym; ac,
- os oes rhywbeth wedi mynd o’i le neu ein bod wedi rhoi gwasanaeth gwael, ein bod yn ymddiheuro ac yn dysgu trwy ein camgymeriadau.

Mae’r tabl isod yn dangos nifer y cwynion a gafwyd yn ystod 2016/17 a’u canlyniad, ynghyd â chymhariaeth â’r sefyllfa yn 2015/16.

	2016/17	2015/16
Cwynion a ddygwyd ymlaen o’r flwyddyn flaenorol	0	1
Cwynion amdanom ni a gafwyd	62	61
CYFANSWM Y CWYNION	62	62
CANLYNIADAU		
Cadarnhawyd	11	15
Ni Chadarnhawyd	51	47
CYFANSWM A GAUWYD YN YSTOD Y FLWYDDYN	62	62
Yn parhau ac a ddygwyd ymlaen ar 31 Mawrth 2017	1	0

Natur y cwynion a gadarnhawyd oedd:

Diffyg cysylltiad neu oedi cyn cysylltu â'r achwynydd	5
Oedi cyn atgyfeirio achos	2
Diffyg yn y dull i sicrhau bod y sawl a enwir mewn cwyn yn cael cyfle i wneud sylw	1
Y neges tra bydd galwyr ffôn yn aros – mater yn ymwneud â'r Gymraeg	1
Camgymeriadau yn y prosesau gan staff – ffeilio anghywir, defnyddio templed llythyr anghywir	2
CYFANSWM	11

Cymerwyd y camau cywiro canlynol;

- cyhoeddwyd ymddiheuriad i'r achwynydd ym mhob achos a gadarnhawyd;
- sicrhawyd fod y rheolwr/rheolwyr llinell perthnasol yn ymwybodol o'r cwynion a gadarnhawyd a oedd yn berthnasol i'w timau ar gyfer hyfforddiant a monitro yn y dyfodol;
- trefnwyd hyfforddiant priodol a pherthnasol i staff os oedd angen;
- cymerwyd camau priodol yn unol â pholisïau Adnoddau Dynol OGCC;
- cafodd polisïau / prosesau perthnasol eu hadolygu a'u diwygio i leihau'r posibilrwydd y byddai'r camgymeriad yn cael ei ailadrodd.

Rwyf hefyd wedi penodi adolygydd allanol annibynnol i edrych ar gwynion am fy ngwasanaeth.

Mae'r gwasanaeth adolygu hwn ar gael i'r sawl sydd wedi cwyno am fy ngwasanaeth, ond sy'n parhau'n anfodlon ar ôl cael fy ymateb. Mae'r adroddiad blynyddol gan yr ICRS, yr adolygydd allanol annibynnol, yn nodi bod pum achwynydd wedi gofyn i'r ICRS adolygu eu cwynion am OGCC yn ystod y flwyddyn 2016/17 a bod dwy gŵyn o 2015/16 wedi'u cwblhau. Nid yw'r ICRS wedi gwneud dim argymhellion i mi sy'n deillio o'u gwaith, gan nodi bod cwynion ar y cyfan yn ymwneud â chanlyniadau cwynion am wasanaethau neu gyrff cyhoeddus, yn hytrach nag am y gwasanaeth a ddarparwyd gennyf fi a fy staff.

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

1 Ffordd yr Hen Gae

Pencoed

CF35 5LJ

Ffôn: 01656 641150

Ffacs: 01656 641199

E-bost: ask@ombudsman-wales.org.uk

Dilynwch ni ar Twitter: @OmbudsmanWales